

Pecyn Cyhoeddus

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron, Ceredigion SA46 0PA
ceredigion.gov.uk

Dydd Iau, 16 Mawrth 2023

Lisa Evans

Annwyl Syr / Fadam

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y cynhelir Cyfarfod o Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu yn Hybrid - Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron /o bell trwy fideo-gynhadledda, Dydd Mercher, 22 Mawrth 2023 am 10.00 am i drafod y materion canlynol:

- 1. Ymddiheuriadau**
- 2. Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011**
- 3. Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion a Chyfarfod Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2023 (Tudalennau 3 - 116)**
- 4. Adroddiad ynglyn â Diwygiadau i'r Polisi Chwythu'r Chwiban (Tudalennau 117 - 130)**
- 5. Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Blaenorol ac unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny (Tudalennau 131 - 136)**
- 6. Diweddariad gan Gadeiryddion y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ac ystyried y Blaenraglenni Gwaith drafft (Tudalennau 137 - 152)**

Atgoffir yr Aelodau y dylent lofnodi'r Gofrestr Bresenoldeb

Darperir Gwasanaeth Cyfieithu ar y Pryd yn y cyfarfod hwn ac mae croeso i'r sawl a fydd yn bresennol ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg yn y cyfarfod.

Yn gywir

Miss Lowri Edwards

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd

**At: Gadeirydd ac Aelodau Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu
Weddill Aelodau'r Cyngor er gwybodaeth yn unig.**

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu

DYDDIAD: 22 Mawrth 2023

LLEOLIAD: Siambr y Cyngor, Penmorfa, Aberaeron

TEITL: Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion a Chyfarfod Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2023

DIBEN YR ADRODDIAD: Rhoi cyfle i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu graffu ar y penderfyniad a wnaed neu'r camau a gymerwyd gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion.

Y RHESWM PAM FOD Y PWYLLGOR CRAFFU WEDI GOFYN AM YR WYBODAETH: Fel y Pwyllgor Craffu a ddynodwyd i gadw golwg ar effeithiolrwydd cyffredinol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

CEFNDIR:

O dan Adran 35 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, mae'n ofynnol i Awdurdodau Lleol sicrhau bod gan eu Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu y pŵer i graffu ar y penderfyniadau a wneir, neu gamau eraill a gymerir, gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) ar gyfer ardal yr Awdurdod Lleol wrth iddo arfer ei swyddogaethau. Mae adran 39 hefyd yn nodi bod yn rhaid i bob BGC anfon copi o'i Gynllun Llesiant Lleol at Bwyllgor Trosolwg a Chraffu'r Awdurdod Lleol.

CYNLLUN LLESIANT LLEOL CEREDIGION

Cefndir

Mae diweddariadau blaenorol wedi'u darparu i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ynghylch y broses o ddatblygu'r Asesiad o Lesiant Lleol a'r Cynllun Llesiant Lleol yng Ngheredigion. Yn benodol, darparwyd manylion y Cynllun Llesiant Lleol Drafft ar 23 Tachwedd 2022.

Ymgynghoriad Cyhoeddus

Cynhaliwyd Ymgynghoriad Cyhoeddus ar Gynllun Llesiant Lleol Drafft Ceredigion 2023-2028 rhwng 25 Hydref 2022 a 31 Ionawr 2023.

Derbyniwyd cyfanswm o 41 ymateb i'r arolwg, gan gynnwys 7 ymateb ysgrifenedig ac ymgysylltiad gydag 13 ysgol gynradd, 3 ysgol uwchradd a'r Cyngor leuenctid. Ar y cyfan, roedd 88% o ymatebwyr yr arolwg yn cytuno mai'r amcanion llesiant, fel y'u cyflwynwyd yn y Cynllun Llesiant Lleol Drafft, oedd y blaenoriaethau cywir.

Tudalen 4

Lle bo'n briodol, mae sylwadau wedi llywio'r diwygiadau arfaethedig i'r Cynllun. Yn ogystal ag ystod o awgrymiadau a sylwadau yn y llythyrau a ddaeth i law, darparwyd canllawiau gwerthfawr gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru a Llywodraeth Cymru. Mae'r rhain i gyd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Llesiant Lleol gymaint ag y bo modd a bydd elfennau ychwanegol yn dylanwadu ar ddatblygiad y cynllun cyflawni.

Mae'r holl sylwadau a dderbyniwyd trwy'r arolwg a chynnwys y llythyrau wedi'u hadrodd yn llawn yn Adroddiad Crynhoi a Dadansoddi'r Cynllun Llesiant Lleol, **Atodiad 1**, ynghyd â dadansoddiad pellach.

Y casgliadau cyffredinol yn yr adroddiad crynhoi a dadansoddi yw bod y Cynllun wedi cael derbyniad da ar y cyfan a bod llawer o sylwadau defnyddiol wedi'u darparu a fydd yn gwella datblygiad y cynllun cyflawni manwl.

O ganlyniad i'r ymgynghoriad cynigir rhai newidiadau i'r Cynllun, mae'r rhain wedi'u hamlygu yng Nghynllun Llesiant Lleol terfynol Ceredigion (**Atodiad 2**) er hwylustod.

Y Camau Nesaf

Bydd pob sefydliad sy'n aelod o'r BGC yn ystyried y diwygiadau arfaethedig yn eu cyfarfod ar 6 Mawrth 2023 gyda'r bwriad o gymeradwyo'r Cynllun drwy eu trefniadau llywodraethu arferol cyn y gall y BGC roi cymeradwyaeth derfynol i gyhoeddi'r Cynllun ym mis Mai 2023.

I gwblhau'r broses ar gyfer Cyngor Sir Ceredigion, bydd y Cynllun, ar ôl ei gyflwyno i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu, yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ar 4 Ebrill 2023 ac yn olaf i'r Cyngor llawn ar 20 Ebrill 2023.

Asesiad Effaith Integredig

Mae Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau ar gyfer Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion ac mae wedi'i gynnwys yn **Atodiad 3**.

COFNODION DRAFFT CYFARFOD BGC CEREDIGION A GYNHALIWYD AR 6 MAWRTH 2023

Cyflwynir cofnodion drafft cyfarfod BGC Ceredigion a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2023 i'r Pwyllgor a gellir eu gweld yn **Atodiad 4**.

**LLESANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL:**

**A gwblhawyd Asesiad Effaith Do (Atodiad 3)
Integredig? Os na, nodwch pam**

Crynodeb:

Tudalen 5

- Hirdymor:** Mae cynllunio hirdymor wedi ei wreiddio trwy gydol datblygiad y cynllun. Mae'r nodau a'r camau gweithredu yn y cynllun wedi'u datblygu i ymateb yn uniongyrchol i'r materion hirdymor a nodwyd yn Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion.
- Integreiddio:** Mae'r BGC wedi ystyried sut mae'r nodau a'r camau gweithredu sydd wedi'u cynnwys yn y cynllun yn effeithio ar gyrrff cyhoeddus yn y sir.
Mae'r nodau a'r camau gweithredu wedi'u datblygu gyda dealltwriaeth o gydgyfrifoldeb am ganlyniadau ar draws gwasanaethau a sefydliadau.
Mae egwyddorion y cynllun yn seiliedig ar sefydliadau'r sector cyhoeddus yn cydweithio ar draws y sir i ychwanegu gwerth at yr hyn sydd eisoes yn cael ei wneud.
- Cydweithio:** Mae holl bartneriaid y BGC wedi cydweithio drwy gydol y broses o ddatblygu'r cynllun a bydd y gwaith o gyflawni'r cynllun yn cael ei wneud ar y cyd gan bartneriaid y BGC.
- Cynnwys:** Mae rhanddeiliaid allweddol wedi bod yn rhan o bob cam o ddatblygiad y cynllun. Mae'r BGC wedi hyrwyddo cyfranogiad, ymgysylltu a chyd-gynhyrchu. Mae'r rhain wedi cynnwys sesiynau gyda grwpiau o bobl â nodweddion gwarchoddedig (fel y'u diffinnir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010).
- Atal:** Rhoddodd Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion gyfle i'r BGC nodi achosion sylfaenol y materion y mae angen mynd i'r afael â nhw. Mae'r nodau a'r camau gweithredu'n canolbwyntio ar bobl yn gweithredu drostynt eu hunain, ac yn rhoi ffocws cryf ar atal problemau rhag digwydd neu waethygu. Mae'r camau'n ymdrechu i ostwng lefel yr ymyrraeth ym mywydau pobl dros amser lle bynnag y bo modd, gyda'r hyblygrwydd i addasu i amgylchiadau sy'n newid.

ARGYMHELLION:

Tudalen 6

- i. Derbyn Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion a'r Asesiad Effaith Integredig cysylltiedig.
- ii. Derbyn cofnodion drafft cyfarfod BGC Ceredigion a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2023.

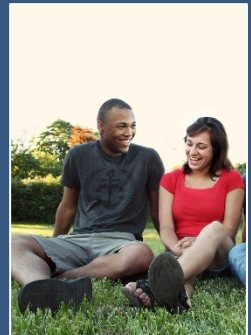
Y RHESWM DROS YR ARGYMHELLION:

Er mwyn i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu gyflawni ei rôl o gadw golwg ar effeithiolrwydd cyffredinol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Enw Cyswllt: Naomi McDonagh
Swydd: Rheolwr Partneriaethau ac Argyfyngau Sifil
Dyddiad yr Adroddiad: 22 Mawrth 2023
Acronymau: Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC)

Ymgynghoriad Cynllun Llesiant Lleol 2023-2028 Adroddiad Adborth

Chwefror 2023

41

Ymatebion a dderbyniwyd
(gan gynnwys 7 ymateb
ysgrifenedig)

(Roedd 13 Ysgol Gynradd, 3 Ysgol
Uwchradd a'r Cyngor Ieuenctid wedi
cymryd rhan mewn sesiynau ymgysylltu)

88%

Yn cytuno mai'r 5 amcan
llesiant yw'r blaenoriaethau cywir
(12% yn anghytuno)

85%

Yn cytuno gyda'r cynlluniau i
fynd i'r afael ag effeithiau tlogdi
(15% yn anghytuno)

91%

Yn cytuno â'r cynlluniau i
helpu i adeiladu economi
gynaliadwy
(6% yn anghytuno, 3% heb ateb)

85%

Yn cytuno â'r cynlluniau i helpu
i leihau'r anghydraddoldebau
sy'n ymwneud ag iechyd
corfforol a meddyliol
(15% yn anghytuno)

91%

Yn cytuno â'r cynlluniau i helpu
i leihau ôl troed carbon
Ceredigion
(9% yn anghytuno)

91%

Yn cytuno â'r cynlluniau i'ch
helpu i deimlo'n ddiogel ac
wedi'u cysylltu â diwylliant
(9% yn anghytuno)

"Byddwn yn gweithio gyda'n
gilydd i sicrhau economi
gynaliadwy sydd o fudd i bobl
leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau
Ceredigion."

oedd yr amcan llesiant pwysicaf i
ymatebwyr

Ymgynghoriad wedi'i gynnal rhwng 25 Hydref 2022 a 31 Ionawr 2023

Roedd yr arolwg ar gael ar-lein trwy wefan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ac wedi'i hysbysebu gan aelodau'r Bwrdd

Derbyniwyd cyfanswm o 34 o ymatebion i'r arolwg ymgynghori

Mae'r canlyniadau llawn a'r wybodaeth monitro cydraddoldeb i'w gweld ar y tudalennau canlynol

Tudalen 9

Cefndir

Rhwng 25 Hydref 2022 a 31 Ionawr 2023, cynhaliodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion ymgynghoriad cyhoeddus ar ei Gynllun Llesiant Lleol drafft 2023-28. Mae'r Cynllun Llesiant Lleol yn ofyniad statudol ar bob Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ac mae'n nodi'r amcanion y bydd y Bwrdd yn eu cymryd i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol yr ardal.

Nod yr ymgynghoriad oedd cofnodi barn trigolion a rhanddeiliaid ar awgrymiadau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ynghylch sut y gall weithio i wneud y gwahaniaeth mwyaf i lesiant unigolion, cymunedau a Cheredigion yn gyffredinol. Bydd y safbwyntiau hyn yn helpu'r Bwrdd i ddeall yn well sut i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yr ardal: o dyfu busnesau newydd i ddiogelu'r amgylchedd, ac o drechu tlodi ac unigrwydd i adeiladu ymdeimlad o gymuned a balchder ar draws y sir. Bydd yn gosod y sylfeini ar gyfer sut y gallwn gydweithio yn y dyfodol, gan oresgyn yr heriau ar y cyd a manteisio ar y cyfleoedd sydd bwysicaf i bob un ohonom.

Ffurfiwyd rôl y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (ochr yn ochr â Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus eraill ar draws Cymru) trwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sydd hefyd yn nodi'r '7 nod llesiant' sef ein gweledigaeth gyfunol ar gyfer Cymru gyfan. Er mwyn gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i lesiant pawb, mae Cynlluniau Llesiant yn cael eu cynhyrchu bob 5 mlynedd, wedi'u llywio gan Asesiad Llesiant.

Roedd yr arolwg ar gael ar-lein trwy wefan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, trwy Fforwm Dweud Eich Dweud Ceredigion a chafodd ei hysbysebu gan holl aelodau'r Bwrdd. Roedd copïau papur ar gael ym mhob un o lyfrgelloedd a chanolfannau hamdden Ceredigion. Roedd fersiynau Hawdd eu Deall a Phobl Ifanc o'r Cynllun drafft hefyd ar gael mewn llyfrgelloedd ac ar dudalen we Ymgynghoriadau Cyngor Sir Ceredigion.

Cyfradd Ymateb

Cafwyd cyfanswm o 34 o ymatebion i'r arolwg ymgynghori gan gynnwys 242 o sylwadau ysgrifenedig. Ar gyfartaledd cymerodd ymatebwyr 37 munud i gwblhau'r arolwg. Cafwyd 5 ymateb ysgrifenedig ar wahân hefyd gan bartneriaid allweddol, postwyd 15 ymateb ar y wal syniadau a chafwyd sesiynau penodol gyda disgyblion ysgolion cynradd ac uwchradd ynghyd â'r Cyngor leuenctid i sicrhau bod lleisiau pobl ifanc yn cael eu clywed. Mae'r tudalennau sy'n dilyn yn rhoi crynodeb o'r casgliadau.

Prif Gasgliadau

C1: Oeddech chi'n ymwybodol o'r BGC a'i rôl yng Ngheredigion cyn yr ymgynghoriad hwn?

Mewn ymateb i'r cwestiwn agoriadol, dim ond 41.2% neu 14 o ymatebwyr oedd yn ymwybodol o Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion cyn yr ymgynghoriad hwn, er ei fod yn bodoli ers 2016. Daeth Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i fodolaeth yn dilyn pasio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Dywedodd union hanner (50% neu 17) o ymatebwyr nad oeddent yn ymwybodol o'r Bwrdd, sy'n awgrymu bod angen gwneud rhagor o waith i hyrwyddo'r Bwrdd, y Cynllun Llesiant Lleol a'i weithgareddau wrth gyflawni'r cynllun.

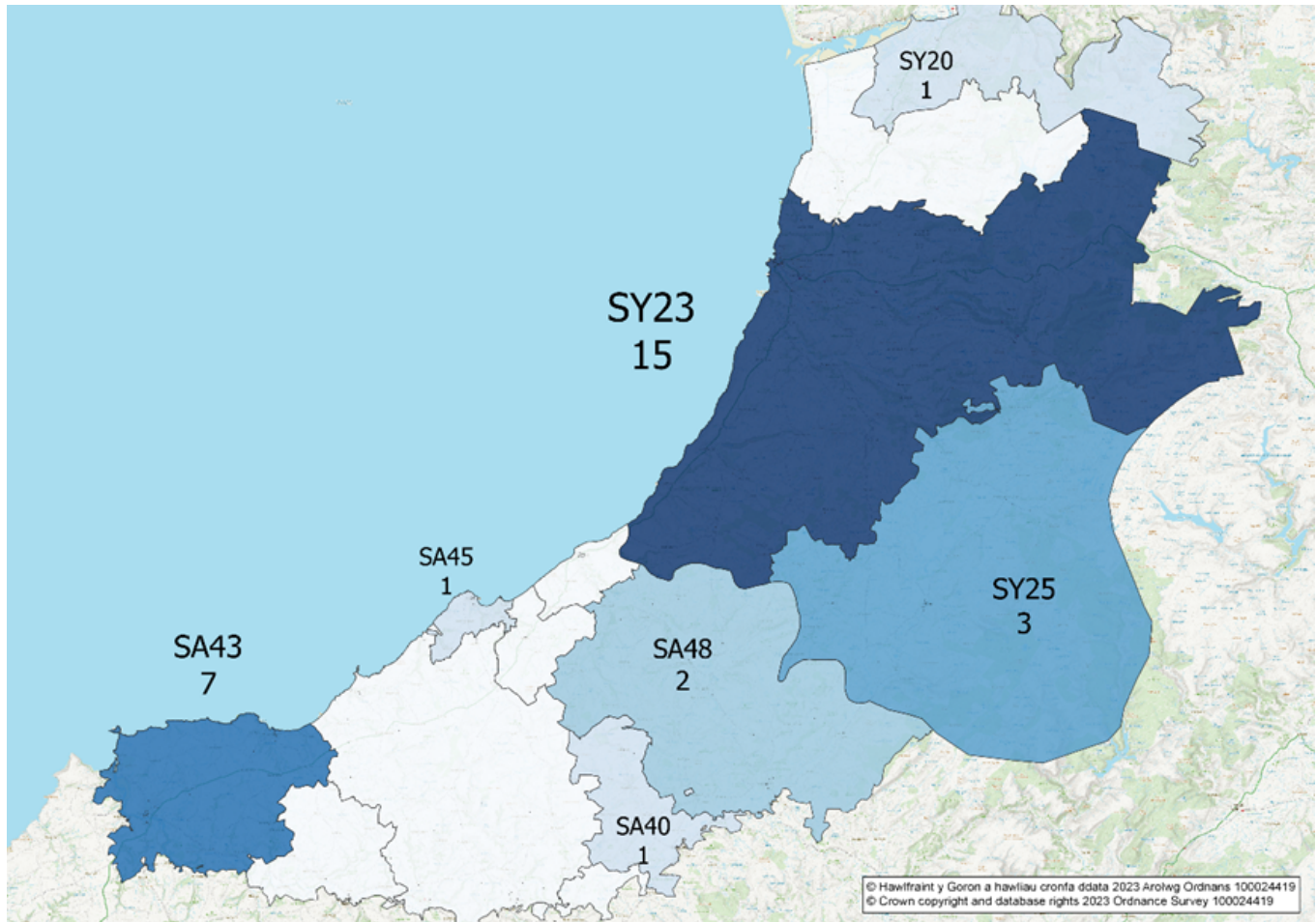
Tudalen 10

Roedd dau ymateb arall a ddywedodd eu bod dim ond yn rhannol ymwybodol o'r BGC a'i rôl cyn yr ymgynghoriad.

C2: Rhowch bedair llythyren gyntaf eich cod post i ni er mwyn ein helpu i dargedu ein gwaith

O'r 34 o ymatebion a dderbyniwyd, dywedodd y gyfran fwyaf (44.1%) eu bod yn dod o ardal cod post gyffredin SY23 yng ngogledd a chanol y Sir, sy'n cynnwys Aberystwyth. Roedd 20.6% pellach o ymatebwyr o god post SA43 yng ngwaelod de'r Sir, ac 8.8% yn SY25 i'r dwyrain yn pontio'r ffin â Phowys. Mae dosbarthiad llawn yr ymatebion yn ôl ardal cod post i'w weld yn Ffigur 1. (Ni chafwyd unrhyw ymatebion o chwe rhanbarth cod post, sef SY24, SA47, SA46, SA44, SA39 a SA38).

Ffigur 1: Dosbarthiad ymatebion ar draws Ceredigion

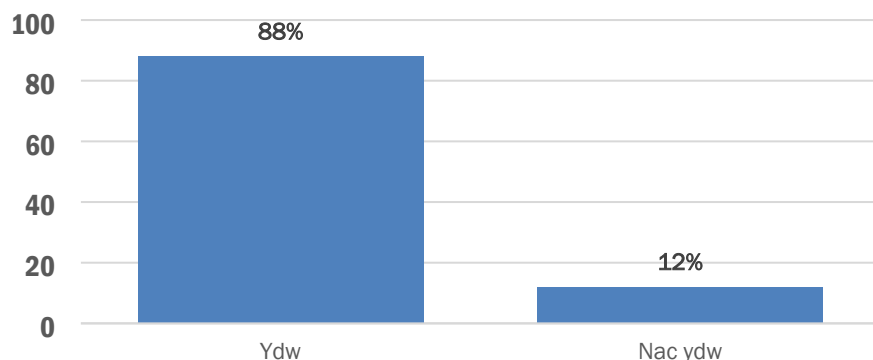

C3: Ydych chi'n cytuno mai'r 5 amcan llesiant yw'r blaenoriaethau cywir i ganolbwyntio arnynt i wella llesiant yn eich ardal leol?

Roedd cwestiwn 3 yn ceisio canfod lefelau cyffredinol o gefnogaeth ar gyfer y 5 amcan llesiant arfaethedig yn y Cynllun Llesiant Lleol drafft. Dywedodd y mwyafrif llethol (88%) "ydw", eu bod yn cytuno mai'r 5 amcan yw'r blaenoriaethau cywir i'w canolbwyntio arnynt er mwyn gwella llesiant. Roedd y 12% arall yn anghytuno ac nid oeddent yn meddwl mai dyma'r amcanion cywir.

C3. Ydych chi'n cytuno mai'r 5 amcan llesiant yw'r blaenoriaethau cywir i ganolbwyntio arnynt i wella llesiant yn eich ardal leol?

▼ Canran

C4: Unrhyw sylwadau

Er bod yr ymatebion ysgrifenedig yn amrywiol, sylwadau yn ymwneud â'r amgylchedd a materion amgylcheddol oedd fwyaf cyffredin. Roedd dau o'r ymatebion ysgrifenedig wedi nodi nad yw Amcan 3: Byddwn yn cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol, yn sôn am yr argyfwng bioamrywiaeth. Nododd un ymatebwr fod angen i'r amcan hwn edrych ar "y darlun ehangach o golli bioamrywiaeth", a dywedodd yr ail ymatebwr y dylai'r amcan hwn "gyfeirio at yr argyfwng bioamrywiaeth hefyd."

Roedd gweddill y sylwadau ysgrifenedig ar gyfer y cwestiwn hwn yn weddol gymysg. Dywedodd un o'r sylwadau fod angen i Awdurdodau Lleol "gael y pethau sylfaenol yn iawn" cyn "ehangu ar eu cynnig". Nododd sylw ysgrifenedig arall pa mor bwysig yw cael mynediad at fyd natur a chysylltu pobl yn well â'r system fwyd, gan nodi hefyd fod gwneud bwyd lleol yn fwy hygyrch ac yn rhatach yr un mor bwysig. Yn yr un modd, awgrymodd un ymatebwr er ei fod yn cytuno â'r amcanion, "dydyn nhw ddim yn mynd yn ddigon pell" a bod angen ailwampio arferion amaethyddol yn llwyr oherwydd bod diogelwch bwyd yn dibynnu ar hyn. Mae pwyslais bod "angen iddo fod yn lleol ac yn gynaliadwy".

Roedd ymateb pellach yn pwysleisio'r cyfleoedd i bobl ag anableddau, gan gynnwys dosbarthiadau ymarfer corff, pwll nofio a mynediad gwell at ganolfannau hamdden ar drafnidiaeth gyhoeddus a/neu fannau parcio i'r anabl. Mae sylw arall yn awgrymu y dylai'r amcanion ganolbwyntio rhywfaint ar sut y byddai'r cynnydd yn y boblogaeth sy'n heneiddio yn cael ei rheoli. Gellir gweld crynodeb o'r sylwadau hyn yn y tabl isod.

Sampl o'r Sylwadau	
"Mae mynediad at fyd natur yn bwysig iawn a hefyd cysylltu pobl yn well â'r system fwyd a gwneud bwyd lleol yn llawer mwy cyffredin ac yn hollbwysig yn rhatach."	"Rwy'n meddwl bod gormod o ffocws ar ddatblygiad diwylliannol a dim digon ar isadeiledd."
"Gyda chynnydd yn y boblogaeth sy'n heneiddio, byddwn yn disgwyl gweld rhywfaint o ffocws ar sut y byddai hyn yn cael ei reoli."	"Mae Amcan 4 yn arbennig o wael, gan ganolbwyntio ar "fentrau" annelwig leihau carbon, yn hytrach nag ystyried y darlun ehangach o golli bioamrywiaeth."

Tudalen 12

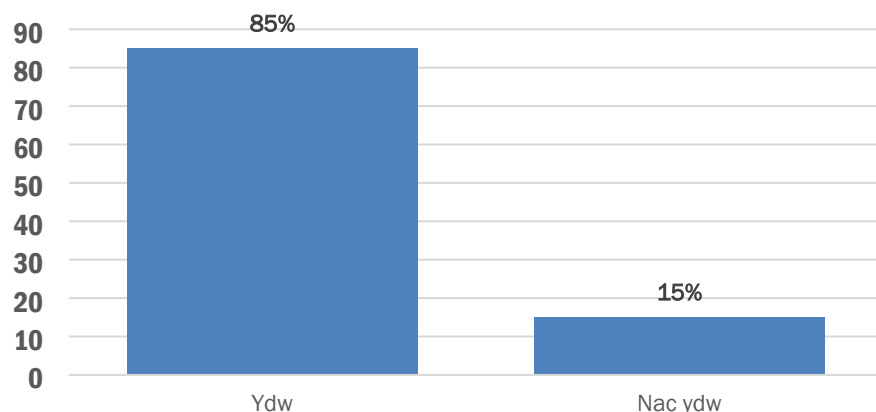
"Mae'n iawn i gael yr amcanion hyn ond mae angen eu cyflawni fel arall mae'r cyfan yn aer poeth yn enwedig llygredd gyda Poppit ac Aberystwyth y gwaethaf ar gyfer all-lifau carthffosiaeth yng Nghymru sy'n wirioneddol warthus yn enwedig gyda'n poblogaeth o ddolffiniaid a llamidyddion sy'n denu twristiaeth i'r ardal."	"Dylai'r amcan ar gyfer datgarboneiddio hefyd gyfeirio at yr argyfwng bioamrywiaeth."
"Ydw ond dydyn nhw ddim yn mynd yn ddigon pell. Mae angen ailwampio ein harferion amaethyddol yn llwyr er mwyn gwella iechyd, mae sicrwydd bwyd yn dibynnu ar hyn hefyd. Mae angen iddo fod yn lleol ac yn gynaliadwy."	"Mwy o ddsbarthiadau ymarfer corff cynhwysol i bobl ag anableddau, mynediad i'r pwll lleol i bobl anabl, bysiau a fydd yn stopio yn y ganolfan hamdden, manau parcio i bobl anabl yng nghanolfan hamdden Teifi."

C5: Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i fynd i'r afael ag effeithiau tldi yn eich ardal leol?

Roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr, 85% neu 29 o ymatebion, yn cytuno â'r cynlluniau i fynd i'r afael ag effeithiau tldi yn eu hardal leol. Dywedodd y 15% neu 5 o ymatebwyr sy'n weddill nad oeddent yn cytuno â'r cynlluniau. Mae'r rhesymeg y tu ôl i'r atebion hyn yn y cwestiwn canlynol.

C5. Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i fynd i'r afael ag effeithiau tldi yn eich ardal leol?

▼ Canran

C6: Unrhyw sylwadau?

Manteisiodd pedwar o'r pum ymatebwr nad oedd yn cytuno â'r cynlluniau i fynd i'r afael â thldi yn eu hardal leol ar y cyfle i egluro eu rhesymau yng nghwestiwn 6, er nad oedd unrhyw thema i'r sylwadau. Er enghraifft, roedd un sylw yn canolbwyntio ar yr economi leol gan nodi bod angen "swyddi sy'n talu'n well yn y Sir", tra bod un arall yn feirniadol oherwydd prisiau rhentu uchel yn y Sir, gan nodi eu bod yn "warthus". Dywedodd ymatebwr arall nad oedd yn glir beth fydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ei wneud mewn gwirionedd o ran yr amcan hwn a dylid gwneud hyn yn gliriach.

Roedd un ymateb manwl hefyd yn rhoi awgrymiadau ar gyfer y targedau y dylid eu mesur a'u hasesu o dan yr amcan hwn. Roedd yr awgrymiadau hyn yn cynnwys darparu cyflogaeth fwy hyblyg, gwella a buddsoddi mewn seilwaith digidol, canolbwyntio ar gadw llyfrgelloedd a gwasanaethau cyhoeddus ar

Tudalen 13

agor er mwyn i bobl allu dysgu, ac ymrwymo i gynnig hyfforddiant sgiliau digidol i'r henoed. Mae crynodeb o'r ymatebion hyn i'w weld yn y tabl isod.

Sampl o'r Sylwadau	
"Mae hwn yn blaster glynu. Mae angen swyddi sy'n talu'n well yn y Sir ar gyfer pobl dlawd mewn gwaith, nid is-grwpiau ac ymgynghoriadau."	Dyw galw'r rhain yn "gynlluniau" ddim yn iawn. Does dim unrhyw amcanion na thargedau pendant yn y ddogfen hon y tu hwnt i ffurfio partneriaeth gyda grwpiau. Hefyd, nid yw'r cwestiwn uchod yn cysylltu'n union gydag geiriad yr amcan yn y ddogfen, felly rwy'n cymryd yn ganiataol eich bod yn cyfeirio at amcan 1. Dyma fy awgrymiadau ar gyfer rhai targedau y gellir eu mesur a'u hasesu: a) Darparu cyflogaeth fwy hyblyg o fewn y Cyngor i weithredu fel cyflogwr blaenllaw o ran gweithio hyblyg. b) Gwella a buddsoddi mewn seilwaith digidol i wella gallu pobl i weithio'n hyblyg yng Ngheredigion. Bydd hyn yn lleihau unigedd mewn cymunedau a gallai wella cyfleoedd, yn enwedig i bobl iau yn y sir. c) Yn hytrach na "nodi bylchau sgiliau" dylid canolbwyntio ar gadw ein llyfrgelloedd a'n gwasanaethau cyhoeddus ar agor fel bod unigolion sydd heb eu hadnabod yn gallu cael mynediad at ddysgu, nid dim ond y bobl rydych chi'n eu "adnabod". d) Ymrwymo i gynnig hyfforddiant sgiliau digidol i bobl oedrannus sy'n aros yn y sir, fel nad ydynt yn cael eu hynysu oddi wrth weddill cymdeithas wrth iddynt heneiddio."
"Mae ffyrdd yn arwain at ddatblygu sy'n lleihau tlodi. Mae prisiau rhent yn warthus yn y sir hon."	
"Nid yw'n glir beth fydd y BGC yn ei wneud mewn gwirionedd, oni bai bod hyn wedi'i gynnwys yn yr amcan economi gynaliadwy."	

Ymhlith yr ymatebwyr oedd yn cytuno â'r cynlluniau i fynd i'r afael â thlodi, nid oedd unrhyw themâu a gododd dro ar ôl tro ymhlith eu hatebion ysgrifenedig, yn hytrach cyflwynwyd amrywiaeth o awgrymiadau gwahanol. Canolbwyntiodd un ymatebwr ar yr amgylchedd a'r effaith y byddai teithio gwyrddach yn ei chael. Tynnwyd sylw at y ffaith y byddai addasu i ffordd o fyw wyrddach gyda llai o geir a'r costau sy'n gysylltiedig â hynny, ynghyd â gwella trafndiaeth gyhoeddus ac annog pobl i rannu ceir, yn "cael effaith arwyddocaol ar dlodi".

Roedd awgrymiadau eraill yn cynnwys darparu gofal plant ychwanegol i bobl a hoffai ddychwelyd i'r gwaith, hyrwyddo manau cynnes oherwydd yr argyfwng costau byw, a gellid gwneud mwy i hyrwyddo llyfrgelloedd sy'n cynnig Wi-Fi, ardaloedd astudio a manau cynnes. Codwyd rhai pryderon penodol hefyd, megis teuluoedd sy'n byw y tu allan i ddalgylchoedd Dechrau'n Deg yn methu â chael mynediad at wasanaethau Dechrau'n Deg ac yn debygol o brofi tlodi cynyddol wrth i gostau byw barhau i gynyddu. Cafwyd sylwadau cyffredinol hefyd bod angen dweud mwy am bobl hyn yn y gymuned a sut mae tlodi yn effeithio arnynt. Ceir sampl o'r sylwadau hyn yn y tabl canlynol.

Tudalen 14

Sampl o'r Sylwadau

"Yn fy mhrofiad i, byddai menter i gael pobl allan o'u ceir ac addasu i ffordd fwy gwyrdd o fyw yn cael effaith arwyddocaol ar dlodi. Rwy'n gwybod am lawer o bobl sy'n gweithio amser llawen (neu fwy!) ac sy'n dal i fod mewn tlodi oherwydd bod y gost o redeg car mor uchel (ynghyd â'r argyfwng costau byw). Mae angen i ni addasu ein ffordd o fyw nawr ar gyfer y dyfodol a chael cymhellion ariannol neu fathau eraill o gymorth (gofal plant, credydau treth gwaith ac ati) i annog pobl i gael gwared ar eu ceir. Byddai hynny yn rhoi llawer mwy o incwm gwario i bobl ei ddefnyddio yn ein heconomi leol. Byddai trafnidiaeth gyhoeddus well yn ffactor allweddol o ran pa mor ymarferol yw hyn.

"Buddsoddi mewn mwy o ofal plant am ddim i bobl a hoffai ddychwelyd i'r gwaith ond sy'n gweld bod cost gofal plant yn golygu eu bod yn colli arian trwy weithio."

"Rydw i wedi gweld llawer o hyrwyddo manau cynnes yn y Cyngor sy'n dda yn enwedig gyda chostau byw yn codi. Efallai y gellid gwneud mwy hefyd i hyrwyddo llyfrgelloedd y sir sy'n cynnig lle cynnes, Wi-Fi am ddim, manau astudio ac ati, ond hefyd cyfoeth o adnoddau rhad ac am ddim eraill."

"Mae tlodi hefyd yn effeithio ar yr henoed, does dim llawer yn cael ei ddweud amdanyn nhw, costau gwresogi yn arbennig."

"Mae Aber-porth yn ardal ddifreintiedig gydnabyddedig; byddai rhai teuluoedd yn elwa o allu cael mynediad at wasanaethau Dechrau'n Deg ond heb eu cynnwys yn y dalgyllch. Gyda chostau byw yn cynyddu a llai o arian gwario bydd lefelau uchel o dlodi mewn gwaith yn cynyddu; mae'n bwysig eu bod nhw'n cael mynediad at ofal plant cofrestredig er mwyn iddynt allu elwa o gynlluniau cymorth gofal plant. Mae Cyngor Cymuned Aber-porth yn mynd i ystyried ffyrdd o gefnogi teuluoedd i gael mynediad at weithgareddau ar ôl ysgol trwy gefnogi grwpiau cymunedol lleol i ddarparu gwasanaethau. Bydd Cyngor Cymuned Aber-porth yn parhau i helpu rheolwyr Neuadd Bentref Aber-porth i gyflawni prosiectau cymunedol er budd trigolion."

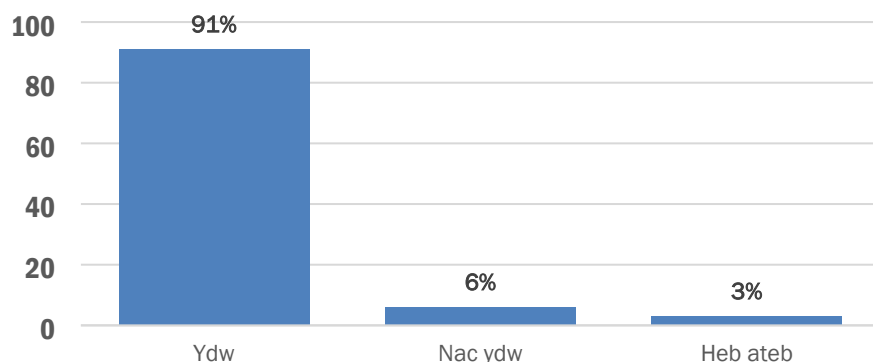
"Ond dydyn nhw ddim yn mynd yn ddigon pell, byddai cefnogi busnesau lleol i ddiwallu anghenion lleol, yn enwedig ym myd amaethyddiaeth yn creu economi fwy cylchol. Lle nad oes arian mae'n anodd iawn cyflawni pethau. Nid yw banciau yn benthyca lle mae angen bellach. Gallai'r llywodraeth fenthyca yn debyg i fenthyciadau myfyrwyr i wella cylchrediad arian yn yr economi gylchol, fel bod anghenion yn gallu cael eu diwallu."

C7: Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i helpu i adeiladu economi gynaliadwy er lles pobl sy'n byw ac yn gweithio yng Ngheredigion?

Roedd y mwyafrif helaeth o ymatebwyr i'r arolwg (91% / 34 o ymatebwyr) yn cytuno â'r cynlluniau i helpu i adeiladu economi gynaliadwy er lles pobl sy'n byw ac yn gweithio yng Ngheredigion (Amcan Llesiant 1). Nid oedd cyfran fach o ymatebwyr yn cytuno (6%/2 o ymatebwyr), tra bod 3% wedi gadael y cwestiwn heb ei ateb.

C7. Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i helpu i adeiladu economi gynaliadwy er lles pobl sy'n byw ac yn gweithio yng Ngheredigion?

▼ Canran

C8: Unrhyw sylwadau?

Rhoddodd ychydig o dan hanner (41%) yr ymatebwyr sylwadau pellach i gwestiwn 7, a oedd yn gofyn a oeddent yn cytuno â'r cynlluniau i helpu i adeiladu economi gynaliadwy er lles pobl sy'n byw ac yn gweithio yng Ngheredigion. Er bod yr ymatebion ysgrifenedig yn amrywio, gellid grwpio sylwadau o dan dair thema, gan gynnwys:

- Awgrymiadau i newid/amrywio ffocws yr uchelgeisiau o dan Amcan Llesiant 1 (e.e., *symud oddi wrth roi sylw ar sgiliau ac addysg i ganolbwyntio ar gyflog gwell*).
- Awgrymiadau ar sut i gyfrannu at economi gynaliadwy (e.e. *darparu cymorth gwell i fusnesau newydd, cefnogi siopau annibynnol, caffael yn lleol, adeiladu cadwyni cyflenwi byr, a chreu cymhellion i bobl ifanc aros yn yr ardal*).
- Pryderon ynglŷn â materion economaidd o fewn y Sir (e.e. *natur wledig, mynediad at wasanaethau, diffyg tai fforddiadwy ac incwm isel*).

Rhoddir sampl o'r sylwadau yn y tabl isod:

Sampl o'r Sylwadau	
"Mae lefelau sgiliau ac addysg eisoes yn uchel; mae'n ymwneud â'r math cywir o sgiliau a chyflog gwell."	"Mae angen i gymuned gynaliadwy allu cadw ei phobl ifanc ac mae diffyg tai fforddiadwy yn cael effaith negyddol..."
"Mae cyfle mawr yma i ail-hyfforddi pobol ar gyfer economi werdd."	"Angen mwy o bwyslais ar adeiladu cadwyni cyflenwi BYR ac ar ddefnyddio adnoddau lleol i ateb anghenion lleol, a thrwy hynny ychwanegu gwerth."
"Rhowch fwy o gefnogaeth i'r rhai sy'n dechrau busnes, benthyciadau mwy hael, cyfraddau busnes is a chymorth gyda rhentu siopau. Peidiwch â gadael i fwy o siopau cadwyn ddod i Geredigion, yn hytrach cefnogwch siopau annibynnol sy'n cadw arian i gylchredeg yn lleol."	"Mae canfyddiad bod byw yng Ngheredigion / cefn gwlad yn rhatach na byw yn y ddinas. Ond, o brofiad, dyw hynny ddim yn wir. Mae hyn i'w weld a'i deimlo gyda thrafnidiaeth gyhoeddus a hygyrchedd yn arbennig – mae'n rhaid i chi deithio mewn car i bobman oherwydd does dim bysiau rheolaidd..."

Tudalen 16

Ymhellach, gofynnwyd am adborth ysgrifenedig yn ymwneud â chwestiwn saith (ar Amcan Llesiant 1) gan bartneriaid BGC (aelodau statudol a sefydliadau cyfranogol a wahoddwyd) ac o weithdai ymgysylltu â rhanddeiliaid (fel ymgysylltu ag ysgolion cynradd ac uwchradd Ceredigion). Mae adborth wedi cael ei grwpio o dan dair thema allweddol, sy'n cynnwys:

- Ystyriaethau pellach o uchelgeisiau presennol
- Mwy o fanylion ar sut y caiff yr uchelgeisiau eu mesur/meincnodi
- Rhagor o fanylion/awgrymiadau ar sut i gyflawni'r uchelgeisiau

Themâu allweddol	Crynodeb o'r sylwadau
Ystyried uchelgeisiau presennol ymhellach	<ul style="list-style-type: none"> • Angen sicrhau bod egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn cael eu rhoi ar waith wrth i'r BGC gyflawni uchelgeisiau Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU. • Awgrym i wneud cysylltiad cliriach rhwng Bargen Twf Canolbarth Cymru a fframwaith economaidd rhanbarthol ar draws ynni, yr economi a sgiliau. • Awgrym i gynnwys camau sy'n mynd i'r afael â goblygiadau posibl Brexit ar ffermio cynaliadwy. • Awgrym i gynnwys caffael cyhoeddus sy'n gyfrifol yn gymdeithasol ac yn amgylcheddol er budd y gadwyn gyflenwi leol. • Plant ysgol uwchradd am gael mwy o gyfleoedd i ddysgu sgiliau ymarferol, mwy o gyfleoedd ar gyfer profiad gwaith a thrafnidiaeth gynaliadwy. • Plant ysgol gynradd am weld swyddi da yn yr ardal a fydd yn eu helpu i aros yng Ngheredigion, heb unrhyw fwch cyflog rhwng y rhywiau a chyda chyflog gwell yn y sector ffermio ac addysg.
Manylion pellach ar sut y caiff yr uchelgeisiau eu mesur/meincnodi	<ul style="list-style-type: none"> • Gwybodaeth am sut y bydd cadwyni cyflenwi sy'n fwy effeithlon yn cael eu mesur. • Mynegwyd pryderon ynghylch y diffyg mesurau i feincnodi cynnydd ar uchelgais a champau gweithredu i ysgogi cyfranogiad mwy cynhwysol mewn gwaith teg, cynaliadwy.
Rhagor o fanylion/awgrymiadau ar sut i gyflawni uchelgeisiau	<ul style="list-style-type: none"> • Manylion pellach sy'n nodi sut y bydd yr uchelgais o waith teg yn cael ei gyflawni. • Rhagor o wybodaeth am sut y bydd y BGC yn cyflawni argymhellion CLES ac a ydynt yn cyd-fynd â blaenoriaeth Economi Sylfaenol ac yn cefnogi busnesau lleol.

C9: Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag iechyd corfforol a meddyliol yn eich cymuned?

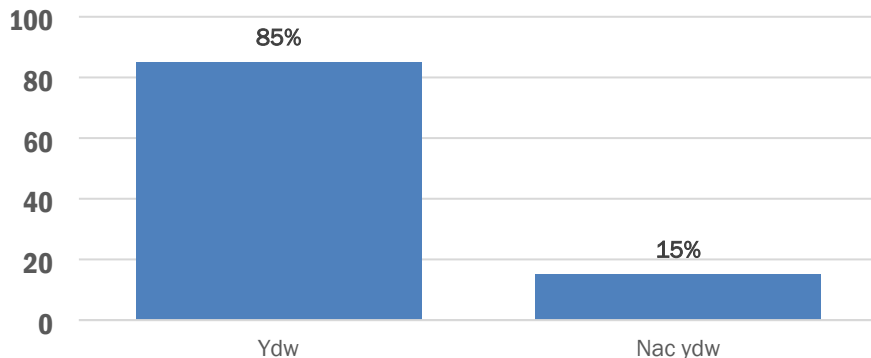
Roedd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr (85%/ 29 o ymatebwyr) yn cytuno â'r cynlluniau i helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag iechyd corfforol a meddyliol yn eu cymuned (sy'n ymwneud ag Amcan Llesiant 2 yn y Cynllun Llesiant). Roedd y 15% arall o ymatebwyr (5 ymatebwr) yn anghytuno â'r cynlluniau i helpu i leihau anghydraddoldebau. Er bod cyfran uchel o ymatebwyr yn cytuno â'r cynlluniau, roedd yn un o'r meysydd lle roedd barn ymatebwyr ychydig yn fwy rhanedig. Roedd y

Tudalen 17

canlyniad hwn yn debyg i'r ymateb cyffredinol i gwestiwn pedwar, yn ymwneud â'r cynlluniau i fynd i'r afael â thlodi yn yr ardal.

C9. Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i helpu i leihau'r anghydraddoldebau sy'n gysylltiedig ag iechyd corfforol a meddyliol yn eich cymuned?

▼ Canran

C10: Unrhyw sylwadau?

Roedd tua dwy ran o bump o'r ymatebwyr (38%/13 o ymatebwyr) wedi cyflwyno sylwadau i gwestiwn 9 a ofynnodd a oeddent yn cytuno â'r cynlluniau i helpu i leihau'r anghydraddoldebau ynghylch iechyd corfforol a meddyliol yn eu cymuned. At hynny, gofynnwyd am adborth ysgrifenedig yn ymwneud â chwestiwn naw (ar Amcan Llesiant 2) gan bartneriaid BGC (aelodau statudol a sefydliadau cyfranogol a wahoddwyd) ac o weithdai ymgysylltu â rhanddeiliaid (fel ymgysylltu ag ysgolion cynradd ac uwchradd Ceredigion).

Roedd adborth yn amrywio; fodd bynnag, roedd y consensws cyffredinol yn croesawu'r ffocws ar hyrwyddo presgripsiyn cymdeithasol, gwyrdd a glas yn y Cynllun drafft, a ddisgrifiwyd fel "uchelgais gwirioneddol flaengar".

Cyflwynwyd awgrymiadau ar ychwanegiadau pellach i Amcan Llesiant 2. Roedd yr awgrym mwyaf cyffredin (yn yr adborth i'r arolwg a'r adborth ysgrifenedig gan bartneriaid a rhanddeiliaid) yn ymwneud â'r angen i gynnwys trafndiaeth gynaliadwy a theithio llesol yn y cynllun, oherwydd y manteision cymdeithasol, amgylcheddol ac iechyd sy'n gysylltiedig â hynny. Cyfeiriwyd yn benodol at wella a chynnal a chadw llwybrau troed a phalmentydd Ceredigion, Llwybr Arfordir Cymru, mynediad at wasanaethau a'r angen am drafndiaeth gyhoeddus a chynaliadwy gwell a mwy hygyrch.

Yn ogystal, gwnaed argymhellion ar feysydd i'w datblygu ymhellach o dan Amcan Llesiant 2. Y teimlad cyffredinol yw bod angen rhoi mwy o sylw i'r mater o dai digonol a fforddiadwy yn y Cynllun drafft. Yn ogystal, nodwyd pwysigrwydd sicrhau fod tai sydd wedi'u cysylltu â gwasanaethau a thrafndiaeth gynaliadwy yn cael ei ystyried. Nododd plant ysgol hefyd bwysigrwydd tai fforddiadwy a darparu tai gwarchod i'r digartref.

Yn ogystal, roedd ymatebwyr i'r arolwg wedi tynnu sylw at bwysigrwydd bwyd lleol, maethlon a chynaliadwy. Roedd cyfeiriadau penodol at ffactorau i leihau anghydraddoldebau bwyd, megis cydnherthedd a lleihau ein dibyniaeth ar y farchnad fwyd fyd-eang.

Tudalen 18

Roedd sylwadau llai cyffredin, fodd bynnag, yr un mor bwysig yn cynnwys:

- Awgrym i gynyddu ymgysylltiad y BGC â chymunedau o'r cychwyn cyntaf i gefnogi ei ddealltwriaeth eu hunain o feithrin cydnherthedd a'u cyfraniad posibl at hynny.
- Awgrym i gynnwys camau gweithredu penodol i fynd i'r afael â'r uchelgais presgripsiynu cymdeithasol
- Awgrym i fireinio uchelgais 2.3 (sy'n ymwneud â bwyd) i sicrhau bod y gweithgareddau a geisir yn glir ac yn gyraeddadwy.
- Awgrym i adolygu'r ystyriaeth sy'n cael ei rhoi i ychwanegu cyfeiriad at chwaraeon a hamdden, gan gynnwys cyfleusterau awyr agored a dan do.

Ymhlith plant ysgol roedd y materion a'r meysydd pwysicaf i'w hystyried yn ymwneud ag Amcan Llesiant 2 yn cynnwys:

- Gwarchod yr amgylchedd naturiol yn well (gan gynnwys mwy o arferion a mentrau amgylcheddol e.e. plannu coed, mwy o gyfleoedd gweithio gwyrdd, garddio ac ati).
- Gostyngiad mewn taflu sbwriel (awgrymiadau'n cynnwys – dirwyon taflu sbwriel, addysg bellach ar y niwed a achosir trwy daflu sbwriel, darpariaeth well o finiau ac ati)
- Cymorth gwell i bobl ar incwm isel/sy'n profi caledi (e.e. bwyd ffres mwy fforddiadwy, mwy o fanciau bwyd)
- Mwy o gymorth i ddeall cyllid a chyllidebau (e.e. addysg ar reoli cyllidebau, morgaeisi, dyled ac ati).

Rhoddir sampl o'r sylwadau o'r arolwg ac adborth ysgrifenedig gan randdeiliaid a phartneriaid yn y tabl isod.

Sampl o'r Sylwadau	
"Yn hytrach na" phresgripsiynu "mannau gwyrdd, beth am atal yr erydu parhaus yn ansawdd ein manau gwyrdd? Er enghraifft, mae llwybrau cyhoeddus yn rhan allweddol o'n seilwaith manau gwyrdd ac yn cael eu hesgeuluso'n ofnadwy gyda thanfuddsoddiad ofnadwy..."	"I raddau – er y dylai olygu helpu pobl i helpu eu hunain."
"Cytuno, ond mae angen llawer mwy o lwybrau troed, sy'n hygyrch. Mae'n rhaid i chi deithio hanner awr i gael llwybr sydd ddim yn mynd trwy gae neu sydd wrth ymyl ffordd brysur."	"Dechrau mwy o brosiectau tyfu bwyd yng Ngheredigion, gweithio gyda ffermwyr i gynhyrchu pethau sylfaenol fel ceirch a gafodd eu tyfu yma yn hanesyddol, lleihau'r ddibyniaeth pobl ar fwyd sy'n cael ei hedfan i mewn a thorri carbon yn y gadwyn fwyd. Rhaid i hyn gael ei gefnogi gan sefydliadau lleol sy'n comisiynu bwyd o dyfwyr lleol..."
"Mae'n rhaid i ni gydnabod yn gyntaf yr effaith y mae bwyd/maeth yn ei chael ar iechyd corfforol a meddyliol – mae gwrtiaith artiffisial sy'n defnyddio llawer o danwydd ffosil yn difetha iechyd planhigion a'r rhai sy'n eu bwyta sy'n denu'r defnydd o fioladdwyr mewn ffermio a'r fasnach	"Yn falch o weld Partneriaeth Bwyd Cynaliadwy ond mae angen gweithredu ar bresgripsiynu gwyrdd a chymdeithasol yn ogystal ag uchelgeisiau e.e. gweithio gyda ac adeiladu ar brosiect Trywydd Iach Biosffer Dyfi."

Tudalen 19

fferyllol ym maes iechyd y cyhoedd sy'n effeithio ar yr amgylchedd ehangach..."

"Nid yw Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2023-28) yn sôn fawr ddim am drafnidiaeth gynaliadwy, sy'n cael effaith arwyddocaol ar gymunedau gwledig o safbwynt llesiant a datgarboneiddio, a rôl y BGC i ddiogelu a gwella gwasanaethau gwledig er budd ei drigolion."

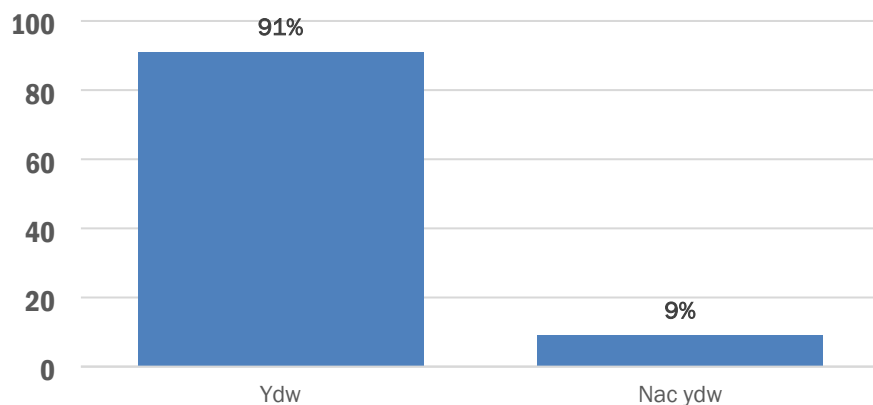
"Mae'r broblem o stoc tai annigonol yng Ngheredigion yn cael sylw ar dudalen 13 o'r Cynllun drafft. Mae pawb yn gwybod bod tai annigonol nid yn unig yn ffactor mewn costau ynni uwch, ond mae hefyd wedi'i gysylltu'n agos iawn ag anghydraddoldebau iechyd a chanlyniadau iechyd gwaeth... gellid rhoi mwy o sylw i dai."

C11: Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i helpu i leihau ôl troed carbon Ceredigion?

Roedd lefel gryf o gefnogaeth hefyd i leihau ôl troed carbon Ceredigion gyda 91% o'r rhai a ymatebodd yn nodi eu bod yn cytuno â'r flaenoriaeth hon. Mae'r ymatebion i gwestiwn 15 lle gofynnwyd i ymatebwyr nodi pa rai o'r amcanion oedd bwysicaf, yn awgrymu bod y flaenoriaeth hon yn cael ei hystyried yn un o'r heriau mwyaf i fynd i'r afael â hi yn y dyfodol. Roedd dau ymatebwr neu 9% yn anghytuno â'r amcan hwn, a thrafodir eu rhesymau yn C12 isod.

C11. Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i helpu i leihau ôl troed carbon Ceredigion?

▼ Canran

C12: Unrhyw sylwadau?

Roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr wedi manteisio ar y cyfle i bwysleisio pwysigrwydd yr amcan hwn a chynnig awgrymiadau ar sut y gellir cyflawni hyn. Er enghraifft, roedd galwadau pellach am fwy o drafnidiaeth gyhoeddus a thrafnidiaeth well, yn enwedig gwasanaethau bws gwledig ac ymdrechion i leihau prisiau tocynnau neu ddarparu gwasanaethau am ddim â chymhorthdal. Cafwyd galwadau hefyd am fwy o ymdrech i gael cynlluniau ynni gwyrdd a defnyddio ynni adnewyddadwy fel un ffordd o helpu i gyflawni'r amcan hwn. Awgrymodd un ymatebwr y dylid ategu hyn gyda'r cyllid sydd ar gael i'r holl drigolion. Roedd dau ymatebwr yn cefnogi'r amcan arfaethedig i leihau ôl troed carbon y Sir, ond nid oeddent yn teimlo bod digon o eglurder ynghylch sut y byddai hyn yn cael ei gyflawni, ac nid oedd y cynlluniau'n mynd yn ddigon pell i leihau allyriadau carbon. Awgrymwyd bod angen addysg bellach i sicrhau bod trigolion yn deall eu hól troed carbon.

Tudalen 20

Fodd bynnag, nid oedd dau ymatebwr yn cytuno â'r amcan hwn. Roedd eu gwrthwynebiadau yn ddeublyg – yn gyntaf nid oedd yn glir sut y byddai hyn yn cael ei gyflawni heb gael effaith ddilynol ar rai o'r amcanion eraill. Yn ail, nid yw'r ymrwymiad i ddatgarboneiddio yn gynllun ynddo'i hun a dylai'r BGC fod yn ymrwymo i gymryd camau gweithredu go iawn i ddatgarboneiddio a gwella bioamrywiaeth yn y Sir. Mae wedi darparu cyfres o gamau gweithredu posibl y gellid eu hystyried i gyflawni hyn. Mae'r tabl isod yn rhoi sampl o'r sylwadau a dderbyniwyd.

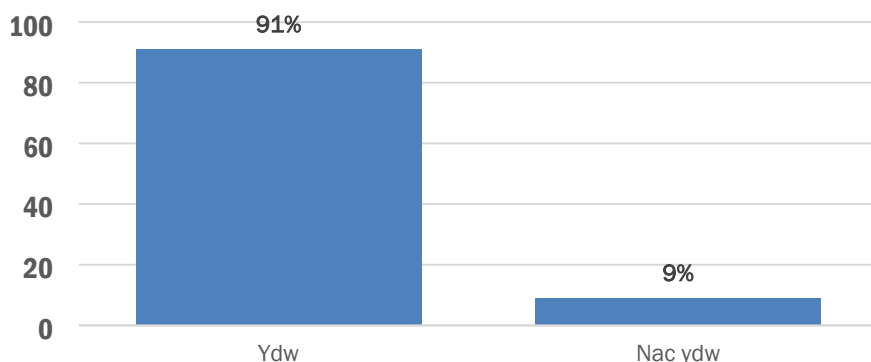
Sampl o'r Sylwadau	
"Mae'n bwysig iawn meddwl yn y tymor hir am y mater hwn a gall hyn gynnwys penderfyniadau dadleuol."	"Bydd creu mwy o gynlluniau ynni gwyrdd sydd ym mherchnogaeth leol a all cymorthdalu costau trydan ar gyfer ein trigolion yn help enfawr i'n heconomi. Ar hyn o bryd rydym yn cael ein cosbi am fyw "yn bell o'r grid" pan fyddwn yn allforio trydan net o Geredigion."
"Rwy'n credu y bydd hyn yn heriol o ystyried gwasanaethau trafniadaeth gyhoeddus cyfyngedig. Byddai hwb i ynni adnewyddadwy yn cael ei groesawu gyda chyllid i bawb – nid dim ond y rhai sy'n hawlio budd-daliadau."	"Mae gan Gyngorau Tref a Chymuned gyfrifoldeb o dan Ddeddf Amgylchedd Cymru i gefnogi bioamrywiaeth yn eu cymunedau. Byddai trefniadau gweithio mewn partneriaeth gwell i ddatblygu prosiectau i warchod a gwella ein cymunedau yn fuddiol. Ymgysylltu gwell ag ysgolion a chymunedau ar ailgylchu; effeithlonrwydd ynni, bioamrywiaeth. Mae llygredd ar Afon Teifi yn bryder. Mae ystyried ffosffadau a'r effaith ar geisiadau cynllunio yn fater sydd angen ei ddatrys."
"Does dim digon o fanylion yma – ble a sut y byddwch chi'n cyflawni datgarboneiddio a sero net erbyn 2030?"	"Nid yw cynlluniau'n mynd yn ddigon pell, fe ddylen ni fod yn addysgu pobl am leihau eu hól troed carbon a darparu trafniadaeth gyhoeddus."

C13: Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i'ch helpu i deimlo'n ddiogel ac wedi'ch cysylltu â diwylliant yn eich ardal leol?

Roedd lefel yr un mor uchel o gefnogaeth ar gyfer yr amcan arfaethedig terfynol ynghylch teimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu â diwylliant. Yn gyffredinol, roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr yn cytuno â'r amcan gyda dau ymatebwr neu 9% yn anghytuno.

C13. Ydych chi'n cytuno gyda'r cynlluniau i'ch helpu i deimlo'n ddiogel ac wedi'ch cysylltu â diwylliant yn eich ardal leol?

▼ Canran

C14: Unrhyw sylwadau?

Er bod y mwyafrif o'r ymatebwyr yn cefnogi'r amcan arfaethedig hwn, roeddent wedi achub ar y cyfle yn y sylwadau ysgrifenedig i fynegi rhai pryderon penodol sydd ganddynt ynghylch diogelwch a diwylliant. Pwysleisiwyd pwysigrwydd hyrwyddo'r iaith Gymraeg a diwylliant Cymru, yn ogystal â hyrwyddo grwpiau eraill nad ydynt yn gysylltiedig â diwylliant. Codwyd nifer o bryderon penodol gwahanol hefyd – codwyd pwysigrwydd mynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldeb fel rhywbeth sy'n hanfodol i deimlo'n "ddiogel" yng nghymunedau Ceredigion, gofynnwyd am ragor o gymorth i ofalwyr a'u teuluoedd ac y dylai addysg plant aros yn y gymuned leol a bod dysgu yn lleol yn hanfodol bwysig. Ceir sampl o'r sylwadau hyn yn y tabl isod.

Sampl o'r Sylwadau

"Dwi'n teimlo'n saff ond mae angen meithrin diwylliant Cymru."

"Mae Ceredigion yn lle cymharol ddiogel i fyw. Mae'r defnydd parhaus o'r Gymraeg a chyfleoedd i hybu diwylliant yn ein cymunedau yn bwysig."

"Fyddwn ni ddim yn teimlo'n 'saff' nes bod gan bawb ddigon i fyw arno – byddai angen i chi fynd i'r afael ag anghydraddoldeb a thlodi, gallai incwm cyffredinol ddatrys hyn. Mae cyfleoedd i gwrdd yn rhy ddrud, dim trafndiaeth."

"Mae Canolfannau Gofal Dydd ar gau, does dim byd ar gyfer yr henoed/pobl â dementia/pobl anabl. Mae gwaharddiad/gwahaniaethu o ran y cymorth i ofalwyr nad ydynt yn hawlio oherwydd eu bod yn ceisio gwneud bywoliaeth trwy fod yn hunangyflogedig a pharhau i ofalu am eu hanwyliaid yr un pryd a bod gartref. Mae gwasanaeth staff wrth gefn/cyflenwi yn fyr, yn annibynadwy ac nid yw'n rheolaidd."

"Mae eich holl amcanion yn cynnwys partneriaid, ond dydyn nhw ddim yn amlinellu camau gweithredu neu amcanion penodol gyda chanlyniadau mesuradwy."

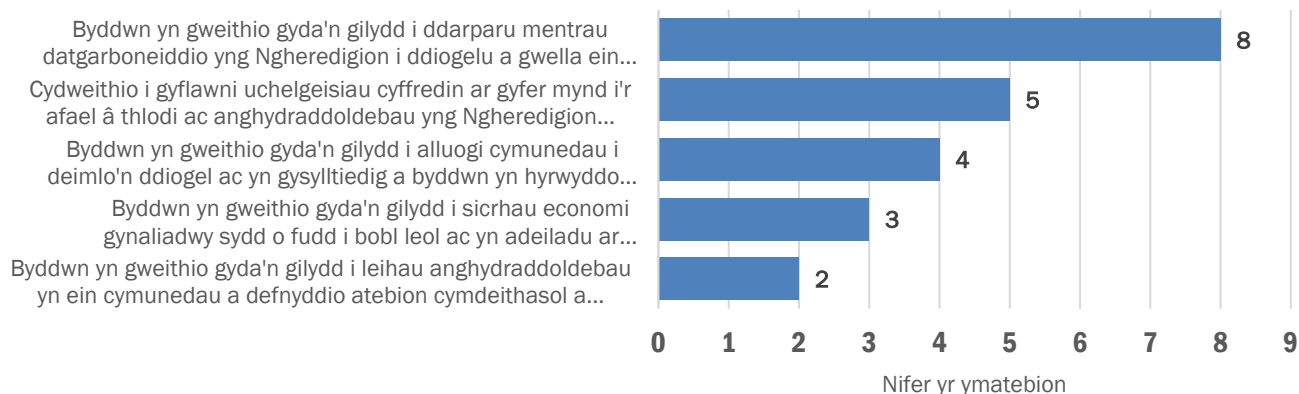
"Mae yna lawer mwy o grwpiau diwylliannol yng Ngheredigion sy'n haeddu cefnogaeth na dim ond y rhai sy'n gysylltiedig â'r Gymraeg. Rwy'n gobeithio bod hynny'n cael ei adlewyrchu yn y cynllun gweithredu."

Tudalen 22

C15: Pa un o'r amcanion llesiant a awgrymir yw'r pwysicaf i chi?

Yna gofynnwyd i'r ymatebwyr raddio, yn nhrefn pwysigrwydd, pa un oedd bwysicaf iddynt. Yr amcan i'w **gyflawni mentrau datgarboneiddio** yng Ngheredigion gafodd y flaenoriaeth uchaf o bleidleisiau gydag 8, ac yna'r uchelgeisiau ar gyfer mynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldebau yng Ngheredigion gyda 5, fel y dangosir yn y siart isod.

C15. Pa un o'r amcanion llesiant a awgrymir yw'r pwysicaf i chi?

Fodd bynnag, nid yw hyn yn ystyried y safleoedd is. Felly defnyddiwyd system bwysoli syml i sgorio pob un o'r amcanion arfaethedig trwy luosi'r nifer ym mhob safle gyda sgôr o 5 i 1, gyda 5 yr uchaf. Dengys y canlyniadau mai **cydweithio i gyflawni economi gynaliadwy** oedd yr amcan a gafodd ei nodi fel y brif flaenoriaeth, ac yna'r amcan **mynd i'r afael â thlodi** ac yna **lleihau anghydraddoldebau**. Er mai cyflawni mentrau datgarboneiddio gafodd y nifer fwyaf o bleidleisiau prif flaenoriaeth, roedd ei sgôr cyffredinol yn llawer is gan iddo hefyd gael nifer uchel o bleidleisiau 4 a. Dangosir y sgorau wedi'u pwysoli cyffredinol yn y tabl isod.

Ymatebion wedi'u Pwysoli							
▼ Amcan Arfaethedig	Safle ►	1	2	3	4	5	Cyfanswm sgôr
Byddwn yn gweithio gyda'n gilydd i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac yn adeiladu ar gryfderau Ceredigion.		4	8	3	4	3	72
Cydweithio i gyflawni uchelgeisiau cyffredin ar gyfer mynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldebau yng Ngheredigion oherwydd gall y rhain gael effaith ar draws y pedwar piler llesiant – llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.		5	6	5	3	0	70
Byddwn yn gweithio gyda'n gilydd i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol.		2	4	10	4	1	65
Byddwn yn gweithio gyda'n gilydd i ddarparu mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.		8	0	1	6	6	61
Byddwn yn gweithio gyda'n gilydd i alluogi cymunedau i deimlo'n ddiogel ac yn gysylltiedig a byddwn yn hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol ac yn cynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.		4	2	1	3	10	47

Tudalen 23

C16: Beth allwn ni ei wneud a fyddai'n eich galluogi chi, neu grwpiau rydych chi'n ymwneud â nhw, i helpu i wella llesiant yng Ngheredigion?

Yna cafodd ymatebwyr gyfle i nodi gweithgareddau a grwpiau ychwanegol a allai helpu i wella llesiant yn y Sir. Manteisiodd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr ar y cyfle hwn i gyfleu amrywiaeth o syniadau ac awgrymiadau gwahanol a grynhoir yn y tabl isod. Mae tri thuedd allweddol yn dod i'r amlwg:

- Roedd galwadau cynyddol am trafndiaeth gyhoeddus well, yn enwedig gwasanaethau bysiau a buddsoddiad mewn beicio.
- Pwysleisiwyd pwysigrwydd grwpiau a digwyddiadau cymunedol o ran cysylltu pobl i gynnal iechyd a llesiant. Nodwyd Datblygu Cymunedol Seiliedig ar Asedau fel un ffordd o adeiladu cymunedau.
- Yr angen i gefnogi pobl iau i gyflawni eu dyheadau.

Awgrymiadau ar gyfer Gwella Llesiant yng Ngheredigion		
<ul style="list-style-type: none"> • Cefnogi pobl ifanc 	<ul style="list-style-type: none"> • Ymrwymo i Ddatblygu Cymunedol yn seiliedig ar Asedau a defnyddio adeiladwyr cymunedol a chyllidebu cyfranogol 	<ul style="list-style-type: none"> • Digwyddiadau cymunedol. Cysylltu pobl. Cysylltu anghenion unigolion â digwyddiadau cymdeithasol i gynnal llesiant iach.
<ul style="list-style-type: none"> • Datblygu hybiau cymunedol 	<ul style="list-style-type: none"> • Ariannu'r gwasanaethau sylfaenol yn gywir, megis priffyrdd ac amgylcheddol 	<ul style="list-style-type: none"> • Diffyg cyfleusterau hamdden a chwaraeon a'r pellteroedd y mae angen eu teithio oherwydd natur wledig yr ardal
<ul style="list-style-type: none"> • Gwelliannau i fynediad i'r anabl 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwelliannau i drafndiaeth gyhoeddus er mwyn i bawb allu cymryd rhan 	<ul style="list-style-type: none"> • Gwella trafndiaeth gyhoeddus er mwyn cael llawer llai o geir ar y ffordd. Buddsoddi mewn beiciau cargo gwyrdd ar gyfer busnesau bach a pedestreiddio trefi twristaidd i'w gwneud yn fwy deniadol.
<ul style="list-style-type: none"> • Cadw llyfrgelloedd ar agor 	<ul style="list-style-type: none"> • Gallai aelodau staff o sefydliadau BGC gael amser y gallant ei ddefnyddio i wirfoddoli dros eu cymuned heb aberthu cyflog 	<ul style="list-style-type: none"> • Parhau i ariannu gwaith i gefnogi mynediad i gefn gwlad
<ul style="list-style-type: none"> • Llwybrau cerdded i gysylltu cymunedau sy'n hygyrch i gadeiriau olwyn neu fygis 	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu gwasanaeth bws gwell. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dosbarthiadau ymarfer corff am ddim mewn neuaddau pentref.
<ul style="list-style-type: none"> • Trafndiaeth gyhoeddus amgen yn lle'r bws. Ffyrdd mwy effeithiol o gysylltu cymunedau a threfi Ceredigion 	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu cyfleusterau hamdden cyfartal ar draws y sir. 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfleusterau hamdden fforddiadwy
<ul style="list-style-type: none"> • Ailagor canolfannau gofal dydd a chael mwy o grwpiau llesiant (er enghraifft cerdded) 	<ul style="list-style-type: none"> • Profiadau gwirfoddoli â chymorth 	<ul style="list-style-type: none"> • Mynd i'r afael â'r argyfwng costau byw a gostwng prisiau
<ul style="list-style-type: none"> • Cyfathrebu gwell am y mentrau llesiant sydd ar gael 	<ul style="list-style-type: none"> • Benthyciadau fforddiadwy i fuddsoddi a gwneud cymunedau yn fwy cydnherth a hunangynhaliol megis trwy ynni adnewyddadwy, cronfeydd ceir, cynulliadau cymdeithasol a chymorth gyda cheisiadau i gefnogi prosiectau 	<ul style="list-style-type: none"> • Cefnogaeth ar gyfer grwpiau ieuencid a grwpiau lleiafrifol megis LHDT+, anabl, lleiafrifoedd ethnig, sy'n caniatáu i bobl ddod at ei gilydd a siarad am y newidiadau y mae angen eu gwneud

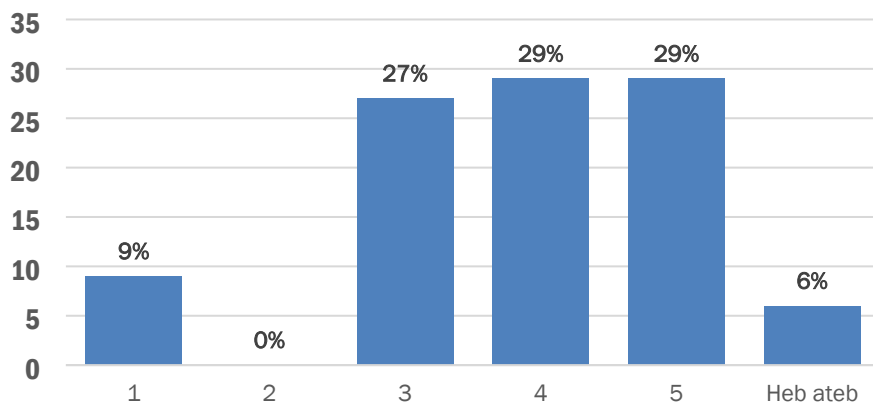
Tudalen 24

C17: Ydych chi'n hapus â'r ffordd yr ydym wedi ymgynghori â chi heddiw?

Ar y cyfan, roedd yr ymatebwyr yn hapus ar y cyfan â'r ffordd y cynhaliwyd yr ymgynghoriad. Rhoddodd 29% y sgôr uchaf o 5, roedd 29% wedi rhoi sgôr o 4 ar gyfer yr ymgynghoriad ac roedd 27% wedi rhoi sgôr o 3. Fodd bynnag, roedd tri ymateb wedi rhoi'r sgôr isaf o '1', sef 9%.

C17. Ydych chi'n hapus â'r ffordd yr ydym wedi ymgynghori â chi heddiw?

▼ Canran

C18: Unrhyw sylwadau?

Manteisiodd nifer fach o ymatebwyr ar y cyfle i roi sylwadau ar y ffordd y cynhaliwyd yr ymgynghoriad. Roedd rhai wedi'i chael hi'n hawdd ei gwblhau, ond codwyd tri phryder penodol, sef:

- Nid oedd y raddfa pwyntiau 1-5 wedi'i labelu'n glir
- A fyddai trigolion heb fynediad i'r rhyngwyd yn cael y cyfle i ymateb
- Roedd angen ei hyrwyddo'n well er mwyn sicrhau bod pob grŵp yn cael y cyfle i ymateb, yn enwedig pobl iau.

O'r tri ymatebwr a roddodd sgôr o '1', dim ond un oedd wedi manteisio ar y cyfle i egluro ei resymau. Teimlai fod yr ymgynghoriad yn ddryslyd ac awgrymwyd y dylai'r amcanion arfaethedig fod wedi'u rhifo ac y dylai geiriad yr ymgynghoriad gyd-fynd â chwestiynau'r ymgynghoriad.

C19: Oes unrhyw beth arall yr hoffech chi ei ddweud wrthym?

Roedd y cwestiwn olaf yn un penagored er mwyn i ymatebwyr allu codi unrhyw faterion eraill i'r BGC eu hystyried. Gwnaethpwyd sawl awgrym ychwanegol – unwaith eto codwyd trafndiaeth gyhoeddus fel rhywbeth hanfodol yn enwedig i bobl iau, yn ogystal â chymorth i ofalwyr fynychu grwpiau cymunedol a hyfforddiant. Cyflwynwyd dau awgrym gwahanol – yn gyntaf y dylai ansawdd dŵr mewn afonydd a moroedd fod yn flaenoriaeth oherwydd y dirywiad a welwyd yn y blynyddoedd diwethaf ac a fydd yn effeithio ar yr incwm a gynhyrchir gan y rhai sy'n defnyddio'r adnoddau naturiol. Yn ail, bod ysgolion cymunedol, sefydliadau gofal plant a chlybiau ieuencid yn allweddol i annog cymunedau i gydweithio'n agos.

Roedd y sylw olaf yn pwysleisio'r angen i gadw'r momentwm a'r brwdfrydedd i fynd ar gyfer cyflawni'r Cynllun Llesiant Lleol pan gaiff ei gymeradwyo. Yn arbennig, nodwyd pwysigrwydd cadw'r cyhoedd yn rhan o'r broses a chyfathrebu'n rheolaidd ynghylch yr hyn a gyflawnwyd wrth i'r Cynllun gael ei gyflwyno. Dangosir sampl o'r sylwadau a dderbyniwyd yn y tabl isod.

Tudalen 25

Sampl o'r Sylwadau

"Mae ysgolion cymunedol, sefydliadau gofal plant a chlybiau ieuencid yn allweddol i annog cymunedau i gydweithio'n agos. Cyflogau isel yw'r ffactor unigol mwyaf sy'n creu draen dawn ymysg pobl ifanc gan arwain at dlodi mewn gwaith. Ni ddylai dyfodol cynaliadwy ddibynnu ar y sector lletygarwch a manwerthu."

"Trafnidiaeth gyhoeddus: mynediad at wasanaeth trafndiaeth gyhoeddus fforddiadwy ac effeithlon sy'n rhoi cyfle i bobl ifanc a thrigolion gwrdd â phobl eraill; cael mynediad at wasanaethau; bod yn annibynnol. Blaenoriaeth i gymuned Aber-porth yw cael ysgol sy'n addas i'r diben ac amgylchedd diogel i'n plant allu dysgu."

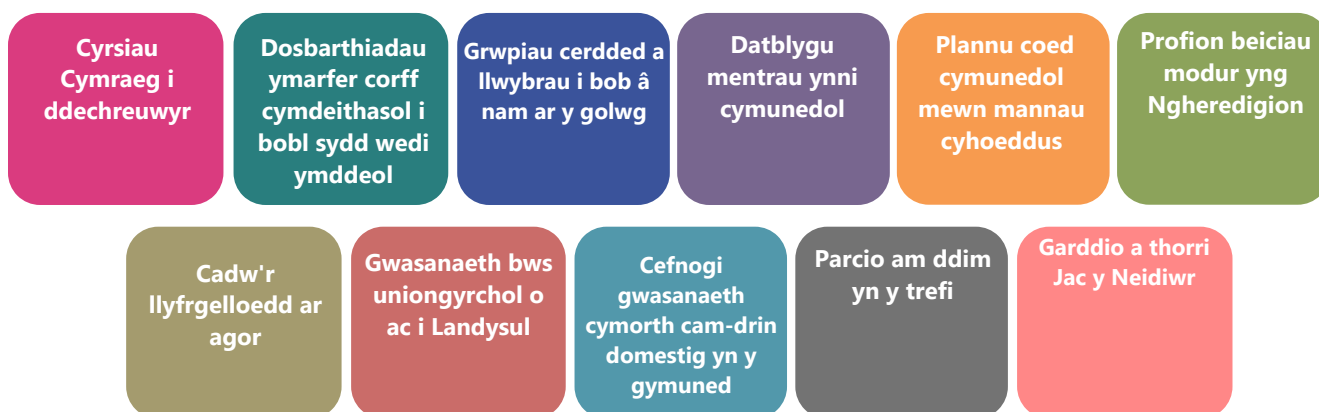
"Mae hwn i'w weld yn gynnig egniol ar hyn o bryd. Peidiwch â gadael iddo chwythu ei blwc; cadwch y cyhoedd yn rhan o'r peth, gweithredu a rhoi gwybod yn rheolaidd am gyflawniadau."

"Dylai ansawdd y dŵr yn yr afonydd a'r moroedd fod yn flaenoriaeth, mae safonau wedi gwaethygu'n fawr dros y blynyddoedd diwethaf, ac mae hyn yn cael effaith arwyddocaol ar yr incwm a gynhyrchir gan y rhai sy'n defnyddio'r adnodd naturiol."

"Ble mae'r staff cyflenwi i ofalwyr allu mynychu boreau/prynhawniau coffi neu hyfforddiant er eu lles eu hunain? Rwy'n ddiolchgar am yr holiadur hwn i gael dweud fy nweud ar iechyd a gofal cymdeithasol yn y byd go iawn."

Y "Wal Syniadau"

Roedd yr ymgynghoriad cyhoeddus yn cynnwys defnyddio "Wal Syniadau" ar wefan Dweud Eich Dweud Ceredigion. Roedd y Wal Syniadau yn rhoi cyfle i ymatebwyr bostio unrhyw syniadau ac awgrymiadau ychwanegol i wella llesiant. Roedd 15 o sylwadau wedi cael eu postio ac mae'r prif themâu wedi'u crynhoi yn y diagram isod. Nid oedd unrhyw themâu cyffredin wedi dod i'r amlwg, ond cafodd sawl thema a godwyd trwy gydol yr ymarfer ymgynghori hwn ei ailadrodd, yn fwyaf arbennig trafndiaeth gyhoeddus a darparu cyrsiau Cymraeg i ddechreuwr.

Ymgysylltu ag Ysgolion

Ysgolion Cynradd

Cynhaliwyd sesiwn gyda chynrychiolwyr o Gyngor Ysgol 13 o ysgolion cynradd Ceredigion ar draws y Sir. Roedd y disgyblion a oedd yn bresennol ym Mlynnyddoedd 3,4,5,6 gydag oedrannau'n amrywio o 7 i 11 oed. Roedd pob un o'r disgyblion yn cytuno bod pedwar amcan cyffredinol y Cynllun Llesiant yn faterion pwysig iawn i roi sylw iddynt, ac roedd pawb yn awyddus i barhau â'r berthynas â'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a bod yn rhan o ymgynghoriadau yn y dyfodol. Dangosir crynodeb o'r themâu a godwyd isod a nifer y disgyblion sy'n cytuno â phob datganiad mewn cromfachau.

Tudalen 26

Mynd i'r Afael â Thlodi ac Economi Gynaliadwy

- Roedd disgyblion am weld cymorth i bobl sydd heb ddigon o arian (x 7)
- Roedd disgyblion am weld swyddi da yn yr ardal a fydd yn eu helpu i aros yng Ngheredigion, heb unrhyw fwch cyflog rhwng y rhywiau a chyda cyflog gwell yn y sectorau ffermio ac addysg (x 6)
- Roedd disgyblion yn bryderus am gostau byw ac am gael biliau is (x 4)
- Mae disgyblion am sicrhau bod gan bawb gartref (x 4)

Hinsawdd a Natur

- Mwy o amddiffyn yr amgylchedd naturiol, gan gynnwys rhaglenni plannu coed (x 8)
- Am weld gostyngiad mewn ymddygiad gwrthgymdeithasol: sbwriel (x 6)
- Annog ac addysgu ar arferion ecogyfeillgar (x 4)
- Cynhyrchu a defnyddio mwy o ynni cynaliadwy ac adnewyddadwy i helpu i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd (x 4)
- Pryderu am les anifeiliaid (x 3)
- Lleihau ôl troed carbon trwy gefnogi'r economi leol (x 3)

Diwylliant

- Mae disgyblion am weld treftadaeth ac iaith Cymru yn cael ei hybu mwy (x 4)
- Mae disgyblion am weld gweithredu i atal hiliaeth (x 4)
- Cymunedau mwy cynhwysol (x 4)

Cymunedau Diogel, Amrywiol a Chydlynol

- Mynediad i gyfleusterau hamdden fforddiadwy (x 13)
- Rhieni yn cael yr amser a'r arian i hwyluso chwarae (x 4)
- Cymunedau mwy diogel (x 2)
- Mwy o glybiau (x 2)
- Cael perthynas iach gyda ffrindiau (x 1)

Ysgolion Uwchradd

Cynhaliwyd sesiwn debyg gyda thair ysgol uwchradd ar draws y Sir, gyda 29 o ddisgyblion yn cymryd rhan yn amrywio o 11 i 16 oed. Mae'r prif themâu a nodir wedi'u crynhoi isod:

Byddwn yn lleihau llygredd i wella ansawdd aer, dŵr a'r amgylchedd

- Arferion a mentrau ecogyfeillgar, gan gynnwys ailgylchu, lleihau'r defnydd o blastig a phlannu coed
- Mynediad i fannau gwyrdd
- Trafnidiaeth gynaliadwy
- Atal llygredd ein dyfroedd
- Ymddygiad gwrthgymdeithasol: sbwriel
- Effeithiau llygredd ar iechyd meddwl

Byddwn yn helpu i roi'r sgiliau y mae eu hangen arnoch ar gyfer swyddi yn y dyfodol, gan gynnwys swyddi gwyrdd, a darparu mwy o brentisiaethau

- Ni ddylai addysg ganolbwyntio ar y pynciau academaidd yn unig, darparu mwy o gyfleoedd i ddysgu sgiliau ymarferol:
- Gallu dysgu am wahanol fathau o swyddi a chael profiad ohonynt mewn gwahanol ffyrdd

Byddwn yn mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw

- Rhoi cymorth i bobl sy'n profi caledi a sicrhau eu bod yn gallu cael mynediad at fwyd
- Cefnogaeth i ddeall cyllid a chyllidebau

Ymgysylltu â Phobl Ifanc

Ymgysylltwyd hefyd â Chyngor Ieuenctid Ceredigion i geisio barn pobl ifanc. Ar draws y pum thema a drafodwyd, cafwyd amrywiaeth eang o awgrymiadau eu gwneud a phryderon eu codi sy'n yn effeithio ar fywydau pobl iau. Ymhlith y thema drawsbynciol Mynd i'r Afael â Thlodi, nid oedd un mater unigol wedi dominyddu'r sgwrs, ond mae ehangder yr awgrymiadau a wnaed yn dangos dealltwriaeth dda o'r heriau a wynebir yn yr economi leol mewn perthynas â thlodi. Un pwynt a godwyd ac sy'n amlwg drwy gydol yr ymarfer ymgysylltu hwn oedd y galw am deithio ar fysiau am ddim neu â chymhorthdal i blant o gartrefi incwm isel. Ceir crynodeb o'r pwyntiau a godwyd ar draws pob un o'r pum thema yn y tablau sy'n dilyn.

Mynd i'r Afael â Tlodi

• Cynyddu'r tai cyngor sydd ar gael	• Petrol + disel
• Gwersi yn yr ysgol am gynilo arian	• Ysgolion ar agor am fwy o amser ar ôl oriau ysgol
• Sgiliau bywyd sy'n helpu gyda chyllid	• Rhywle i fynd ac aros yn gynnes
• Adeiladau newydd, mwy effeithlon	• Canolfannau Cymunedol ac elusennau
• Inswleiddio gwell	• Cynhyrchion misglwyf am ddim
• Gwres/trydan sy'n gyfeillgar i'r amgylchedd	• GIG
• Dylai bysiau nad ydynt yn fysiau ysgol fod am ddim ar gyfer disgyblion TGAU a 6ed dosbarth	• Banciau bwyd a rhoddion yn fwy hygyrch
• "Cinio ysgol – mwy ar gael – mwy o amrywiaeth"	• Isafswm cyflog hyd at o leiaf y cyflog byw
• Cinio ysgol am ddim	• Gwladoli cwmnïau ynni
• "Clwb Brechwast ar gael yn y bore"	• Codiadau cyflog yn gyffredinol ar gyfer swyddi sydd eu hangen (30%)
• Dŵr ar gael yn ystod y dydd	• Cap ar brisiau rhent
• Gwres a thrydan	• Cardiau disgownt myfyrwyr ar gyfer TGAU a'r 6ed dosbarth
• "Mwy o gyflog i athrawon – llai o streiciau"	• Dylai gwasanaethau fel bysiau/prydau ysgol/canolfan hamdden/campfa gael eu disgowntio neu fod am ddim i blant ar incwm isel
• Angen gwella amodau gwaith	

Roedd y themâu mwyaf cyffredin a godwyd mewn perthynas â'r economi yn canolbwyntio ar y cymorth i bobl iau sy'n ymuno â'r gweithlu. Yn gyntaf, roedd sawl ymateb yn pwysleisio'r angen am hyfforddiant gwahanol, gan gynnwys 'sgiliau bywyd', rheolaeth a'r diwydiannau penodol megis yr economi werdd a'r diwydiannau creadigol. Yn ail, roedd galw hefyd am gefnogaeth well ar gyfer prentisiaethau, o ran cyfleu'r cyfleoedd sy'n bodoli a hefyd lefel y tâl, a byddai'r ddau ohonynt yn debygol o ddenu mwy o ymgeiswyr. Codwyd amrywiaeth o faterion eraill a ddangosir yn y tabl isod. Codwyd y mater o drafnidiaeth well eto yn y thema hon.

Tudalen 28

Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth

<ul style="list-style-type: none"> Mwy o swyddi yn y sector technoleg/cyfrifiadura/TG 	<ul style="list-style-type: none"> Tâl gwell am brentisiaethau – denu mwy o bobl i wneud prentisiaeth
<ul style="list-style-type: none"> Gwneud yn siŵr bod myfyrwyr yn ymwybodol o brentisiaethau 	<ul style="list-style-type: none"> Mwy o wybodaeth am lwybrau gyrfa
<ul style="list-style-type: none"> Hyrwyddo prentisiaethau fel mae prifysgolion yn cael eu hyrwyddo 	<ul style="list-style-type: none"> Gweithdai
<ul style="list-style-type: none"> Sut i edrych yn dda mewn cyfweiliad 	<ul style="list-style-type: none"> Profiad gwaith
<ul style="list-style-type: none"> "Gwaith ymarferol + profiad – dysgu cyffyrddol" 	<ul style="list-style-type: none"> Mwy o wersi bywyd (rheolaeth)
<ul style="list-style-type: none"> Mwy o gefnogaeth addysgol 	<ul style="list-style-type: none"> Mwy o brentisiaethau yn y diwydiant creadigol
<ul style="list-style-type: none"> Cyflwyniadau ar gyfer swyddi gwahanol 	<ul style="list-style-type: none"> Dysgu gwybodaeth gyfreithiol berthnasol
<ul style="list-style-type: none"> Hyfforddiant ariannol ar gyfer swyddi gwyrdd 	<ul style="list-style-type: none"> Darparu sgiliau a phrofiad ar gyfer swyddi mwy creadigol
<ul style="list-style-type: none"> Mwy o hyfforddiant i bobl sy'n dod o gefndir ffermio – helpu i gadw i fyny â'r newid yn y strwythur economaidd 	<ul style="list-style-type: none"> Adnoddau cryfach i bobl sy'n delio â diffyg gwaith e.e. canolfannau gwaith
<ul style="list-style-type: none"> Gwersi penodol am y rhain fel pwnc yn yr ysgol 	<ul style="list-style-type: none"> Dysgu pethau pwysicach yn yr ysgol ar gyfer hunangyflogaeth
<ul style="list-style-type: none"> Sgiliau bywyd – arian, cynilion, bywyd, pethau y mae angen i ni wybod am y dyfodol nad ydym yn eu gwybod ar hyn o bryd 	<ul style="list-style-type: none"> Trafnidiaeth gwell i gyrraedd swydd

O ran cymunedau lleol, roedd dau fater a oedd yn fwyaf cyffredin yn y drafodaeth. Yn gyntaf, codwyd y mater o gyllid ar gyfer prosiectau cymunedol er mwyn darparu cymorth ieuenctid cyffredinol. Roedd hyn yn cynnwys yr angen am grantiau mwy hygyrch i wella'r cymorth ieuenctid a ddarperir. Yn ail, nodwyd beicio yn arbennig a'r angen am lwybrau beicio gwell ac i'r llwybrau hyn fod yn ddiogel. Crynhoir y rhain yn y tabl isod.

Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach

<ul style="list-style-type: none"> Grantiau a chyllid mwy hygyrch i wella cymorth ieuenctid 	<ul style="list-style-type: none"> Dim talu am doiledau cyhoeddus + mwy o doiledau
<ul style="list-style-type: none"> Mannau cymunedol – clybiau – gweithgareddau – trydan – mannau gwefru – cymorth – cynhyrchion misglwyf – rhoddion bwyd – parciau ac ardaloedd ffitrwydd mewn mannau agored cymunedol 	<ul style="list-style-type: none"> Llochesi i'r digartref
<ul style="list-style-type: none"> Amgylcheddau – teithiau cerdded cyhoeddus / llwybrau cerdded cŵn – biniau – anghysondeb gyda chasglu sbwriel – awyr agored mwy diogel e.e. gwydr ar y llawr 	<ul style="list-style-type: none"> Noddfa gwenyn
<ul style="list-style-type: none"> Codi arian mewn cymunedau ar gyfer mannau cymunedol (chwaraeon, gwerthu cacennau, tynnu rhaff ac ati) 	<ul style="list-style-type: none"> 4G (astro turf) o gwmpas Ceredigion
<ul style="list-style-type: none"> Ffynhonnau dŵr cyhoeddus i ail-lenwi poteli plastig 	<ul style="list-style-type: none"> Clybiau ieuenctid (Aberystwyth ac Aberaeron)
<ul style="list-style-type: none"> "Gerddi cymunedol – yn dda i iechyd meddwl – unrhyw oedran – bwyd wedi'i dyfu'n lleol – cyfranogiad cymunedol" 	<ul style="list-style-type: none"> Mwy o arian ar gyfer gerddi cyhoeddus mewn cymunedau bach
<ul style="list-style-type: none"> Gwneud pobl yn fwy ymwybodol 	<ul style="list-style-type: none"> Traciau BMX / beicio

Tudalen 29

<ul style="list-style-type: none"> • "Mwy o fannau cymunedol ecogyfeillgar – mwy o blannu" 	<ul style="list-style-type: none"> • Llwybrau beicio (mwy ac o ansawdd gwell)
<ul style="list-style-type: none"> • "Caffis cymunedol – gyda mynediad i gyfrifiaduron" 	<ul style="list-style-type: none"> • Llwybrau beicio mwy diogel
<ul style="list-style-type: none"> • Llwybrau cerdded (llwybrau natur) 	

Roedd yr ymatebion yn dangos lefel uchel o ddealltwriaeth o faterion amgylcheddol a gwnaed amrywiaeth eang o awgrymiadau. Tynnwyd sylw at yr angen am fwy o fannau gwyrdd a phlannu coed ynghyd â'r angen i leihau traffig a llygredd a gwneud y defnydd gorau o ynni gwyrdd. Yn ddi-ddorol, roedd cyfeiriadau niferus hefyd at ddarparu rhandiroedd er mwyn i gymunedau ac unigolion dyfu eu bwyd eu hunain. Yn gysylltiedig â hyn, nododd un ymatebwr hefyd y dylai cynhyrchu bwyd ddigwydd yn lleol. Dangosir ehangder yr ymatebion a dderbyniwyd yn y tabl isod.

Creu Cymunedau Cynaliadwy, Gwyrdd ac Wedi'u Cysylltu'n Dda

<ul style="list-style-type: none"> • Parciau cŵn 	<ul style="list-style-type: none"> • Achub y gwenyn (mwy o blanwyr mewn ardaloedd cymunedol)
<ul style="list-style-type: none"> • "Cynyddu ardaloedd i gerddwyr – mannau gwyrdd" 	<ul style="list-style-type: none"> • Biniau ar gyfer cynhyrchion mislif
<ul style="list-style-type: none"> • Cynyddu gwybodaeth am yr amgylchedd (e.e. pam y dylid ei barchu, fel peidio â sefyll ar dwyni, tywod – ble mae bywyd gwyllt yn byw) 	<ul style="list-style-type: none"> • Cyfyngu ar lygredd golau er mwyn sicrhau y gall anifeiliaid nosol fyw mewn heddwch tra bod ansawdd cwsg pobl leol yn gwella
<ul style="list-style-type: none"> • Plannu mwy o blanhigion i hybu bywyd gwyllt 	<ul style="list-style-type: none"> • Tyrbinau gwynt
<ul style="list-style-type: none"> • Trafnidiaeth gyhoeddus wyrdd 	<ul style="list-style-type: none"> • Trafnidiaeth gyhoeddus (bysiau)
<ul style="list-style-type: none"> • Ardal gorsiog fach (yn dda ar gyfer bywyd dŵr ac ati) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o ffynhonnau dŵr ar hyd y lle – hyrwyddo poteli y gellir eu haildefnyddio yn hytrach na phrynu poteli ym mhobman
<ul style="list-style-type: none"> • Plannu mwy o goed 	<ul style="list-style-type: none"> • Rhwydi yn y moroedd
<ul style="list-style-type: none"> • Rhoi'r gorau i dorri coed ar gyfer adeiladu 	<ul style="list-style-type: none"> • Lleihau cynhyrchion plastig untro
<ul style="list-style-type: none"> • Plannu mwy o goed / planhigion / blodau 	<ul style="list-style-type: none"> • Rhaglen rhannu ceir
<ul style="list-style-type: none"> • Rhandir cyhoeddus / gerddi 	<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o fannau gwyrdd
<ul style="list-style-type: none"> • Tai gwydr cymunedol 	<ul style="list-style-type: none"> • Paneli solar
<ul style="list-style-type: none"> • Pecynnu cyhoeddus (di-blastig) 	<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o gynhyrchu bwyd lleol
<ul style="list-style-type: none"> • Ardaloedd dolydd (yn well ar gyfer bioamrywiaeth) (yn wych ar gyfer carbon) 	<ul style="list-style-type: none"> • Llwybrau cerdded / llwybrau natur – beiciau cyhoeddus, beiciau dinas – mwy o finiau
<ul style="list-style-type: none"> • Systemau draenio gwell 	<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o randiroedd er mwyn plannu llysiau a bara lleol
<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o finiau yn yr ysgolion / parciau / mannau cyhoeddus 	<ul style="list-style-type: none"> • Lleihau milltiroedd awyr gan ehangu cynhyrchu bwyd lleol trwy amrywio'r hyn a dyfir, a'r mathau o danwydd lleol sydd ar gael

Diwylliant

Wrth ystyried diwylliant y Sir, a'r iaith Gymraeg, roedd y sylwadau yn amrywio – teimlai rhai y dylid darparu mwy o addysg drwy gyfrwng y Gymraeg, teimlai rhai y gellid gwneud mwy i ddathlu iaith a diwylliant Cymru, a theimlai rhai y gallai athrawon a'r rhai sy'n darparu hyfforddiant ddefnyddio'r Gymraeg. Dangosir amrywiaeth y safbwyntiau hyn yn y tabl isod. Daw dwy thema allweddol arall i'r amlwg – yn gyntaf y dylid cael mwy o ddigwyddiadau Cymraeg yn enwedig cerddoriaeth, ac yn ail y dylid dathlu amrywiaeth ddiwylliannol y Sir er mwyn helpu i greu cymunedau cynhwysol. Yn wir, ymddangosodd "dathlu" a "hyrwyddo" trwy gydol yr ymatebion ymgysylltu mewn perthynas ag iaith a diwylliant Cymru.

Tudalen 30

<ul style="list-style-type: none"> • Dysgu am ddiwylliannau eraill er mwyn deall pobl sy'n mudo o wledydd eraill ac sydd o hil wahanol 	<ul style="list-style-type: none"> • Rwy'n meddwl ei bod yn bwysig dathlu pob diwylliant ac amrywiaeth
<ul style="list-style-type: none"> • Dysgu mwy am gymunedau o fewn yr iaith Gymraeg 	<ul style="list-style-type: none"> • Sut ydyn ni'n dathlu'r Gymraeg?
<ul style="list-style-type: none"> • Gwersi trwy gyfrwng y Gymraeg 	<ul style="list-style-type: none"> • Ni ddylid gor-flaenoriaethu siaradwyr Cymraeg nac eilunaddoli siaradwyr Cymraeg sydd â barn wael dim ond oherwydd eu bod yn siarad Cymraeg
<ul style="list-style-type: none"> • Bagloriaeth Cymru, mathemateg, gwyddoniaeth 	<ul style="list-style-type: none"> • Rwy'n meddwl ei bod yn bwysig cynnwys pob cymuned a helpu i gefnogi amrywiaeth mewn lleoedd Cymraeg eu hiaith trwy ddefnyddio addysg i helpu i uno pobl
<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o safleoedd Cymraeg i blant bach er mwyn iddynt dyfu yn siarad yr iaith yn hyderus 	<ul style="list-style-type: none"> • Wythnos diwylliant – cael wythnos yn yr ysgol i ddysgu am ddiwylliannau gwahanol yn yr ysgol
<ul style="list-style-type: none"> • Hyrwyddo siarad Cymraeg mewn ysgolion dwyieithog 	<ul style="list-style-type: none"> • Dathlu pobl o dreftadaeth ethnig yng Nghymru
<ul style="list-style-type: none"> • Rhaid i bob athro yng Nghymru allu siarad Cymraeg 	<ul style="list-style-type: none"> • Dathlu amrywiaeth ddiwylliannol: caniatáu ac annog pob hunaniaeth a diwylliant (gan gynnwys y Cymry) i ddathlu a chymryd rhan yn eu diwylliannau a'u traddodiadau
<ul style="list-style-type: none"> • Parch dwy ffordd rhwng ieithoedd – parchu a dysgu ieithoedd / diwylliannau eraill ac i'r gwrthwyneb 	<ul style="list-style-type: none"> • Sicrhau nad yw'n effeithio nac yn cael ei flaenoriaethu dros addysg, iechyd meddwl, yr amgylchedd, materion byd-eang, trafnidiaeth gyhoeddus
<ul style="list-style-type: none"> • Pos ysgol yw sicrhau pwyllgorau 	<ul style="list-style-type: none"> • Dathlu hanes Cymru, mis hanes Cymru
<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o weithwyr digwyddiadau e.e. pêl-droed ac ati yn defnyddio'r Gymraeg fel eu hiaith gyntaf. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mae angen i ni ddathlu'r Gymraeg heb ddieithrio'r rhai nad ydynt yn ei siarad. Mae cynhwysiant yn allweddol.
<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o ddigwyddiadau Cymraeg – cerddoriaeth – drama ayb 	<ul style="list-style-type: none"> • Pwysigrwydd yr Eisteddfod
<ul style="list-style-type: none"> • Gorfodol i ddysgu Cymraeg yn yr ysgol gynradd ledled Cymru 	<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o ddigwyddiadau Cymraeg – cerddoriaeth
<ul style="list-style-type: none"> • Mwy o lyfrau Cymraeg mewn siopau ac ysgolion – diweddarau gyda mwy o lyfrau modern 	<ul style="list-style-type: none"> • Argaeledd dosbarthiadau Cymraeg – ar gyfer pobl hŷn
<ul style="list-style-type: none"> • Dathlu ysgolion Cymraeg 	

Ymatebion Ysgrifenedig gan Bartneriaid a Rhanddeiliaid

Yn ogystal â'r 34 o ffurflenni arolwg a gwblhawyd, cafwyd 7 ymateb ysgrifenedig unigol gan bartneriaid rhanbarthol a chenedlaethol allweddol, sef Prifysgol Aberystwyth, Cyfoeth Naturiol Cymru, Heddlu Dyfed-Powys, Gwasanaethau Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru a Chymdeithas yr Iaith. Roedd dau o'r ymatebion yn adborth manwl gan Lywodraeth Cymru a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Mynegodd pob un o'r saith ymateb ysgrifenedig eu diolch am allu cymryd rhan yn yr ymgynghoriad a rhoi sylwadau ar y Cynllun Llesiant Lleol drafft.

Adborth gan Bartneriaid BGC a Rhanddeiliaid Lleol

Roedd y pedwar partner BGC a roddodd ymateb ysgrifenedig manwl yn datgan yn benodol eu cefnogaeth i'r Cynllun Llesiant Lleol drafft, ond gyda rhai addasiadau ac awgrymiadau i'w hystyried a grynhoir isod.

Tudalen 31

Cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion

- Cyd-fynd â Bargen Twf Canolbarth Cymru ac annog ymagwedd sy'n canolbwyntio mwy ar yr amgylchedd o fewn y fenter hon
- Mabwysiadu ymagwedd fwy cynhwysol ac arloesol at fesur budd a llwyddiant economaidd.
- Yn wyneb pwysigrwydd yr economi wledig yng Ngheredigion, ehangu ymhellach y manylion sy'n cyfeirio at amaethyddiaeth
- Cysylltiadau cliriach â Bargen Twf Canolbarth Cymru a'r fframwaith economaidd rhanbarthol ar draws ystod o feysydd megis ynni, yr economi a sgiliau.
- Ystyried mwy o ffocws ar gefnogi caffael cyhoeddus sy'n gymdeithasol ac amgylcheddol gyfrifol, er budd y gadwyn gyflenwi leol.
- Pryderon ynghylch y gorbwyslais ar y diwydiant twristiaeth yn y Sir ac anfanteision incwm llai sefydlog a dibynadwy. Gallai partneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gyfrannu at greu twristiaeth gynaliadwy yn y Sir trwy strategaeth ar y cyd, a ddylai fod yn gam yn y Cynllun Llesiant Lleol. (Twristiaeth gynaliadwy = twristiaeth sy'n ystyried ei heconomi, ei chymdeithas a'i hamgylchedd nawr ac yn y dyfodol, gan roi sylw i anghenion ymwelwyr, y diwydiant, yr amgylchedd a chymunedau sy'n croesawu ymwelwyr).
- Dylai partneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gyfrannu at yr economi trwy greu polisi ar gyfer prynu'n lleol lle bo modd, er mwyn creu economi gylchol sy'n gynaliadwy, a blaenoriaethu cwmnïau lleol neu Gymreig.

Cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol

- Mae angen mwy o sôn am drafnidiaeth gynaliadwy, sy'n cael effaith arwyddocaol ar gymunedau gwledig o safbwynt llesiant a datgarboneiddio, a rôl y BGC o ran diogelu a gwella gwasanaethau gwledig er budd ei drigolion.
- Dylid cynnwys teithio llesol fel rhan o fenter Teithio Llesol Llywodraeth Cymru i annog cymunedau i ymgysylltu â theithio cynaliadwy a'r manteision cymdeithasol ac iechyd sy'n gysylltiedig â hyn.
- Ystyried yr effaith anghymesur ar gymunedau penodol mewn perthynas â risgiau a pheryglon amgylcheddol, megis y perygl o lifogydd, ansawdd aer gwael, llygredd sŵn, ansawdd dŵr a rhywogaethau estron goresgynnol.
- Cynyddu ymgysylltiad â chymunedau i gefnogi eu dealltwriaeth eu hunain o feithrin cydnerthedd, a'u cyfraniad posibl at hynny.
- Ystyried cynnig hyfforddiant i bartneriaid ar y model 'Tri Gorwel' i helpu i ymgorffori tueddiadau'r dyfodol yng ngham nesaf cynllunio llesiant.
- Dylid cynnwys mwy o fanylion ar fater allweddol mynediad i gyfleoedd chwaraeon a hamdden ar draws y Sir.

Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol

- Cynnwys ansawdd dŵr a llygredd, yn benodol mewn perthynas ag afonydd Ceredigion.
- Cynnwys manylion am yr amgylchedd morol (a'r economi ac adloniant cysylltiedig).
- Ystyried cynnal Aseiad o Risgiau a Chyfleoedd Hinsawdd, yn unol â Chymhwyso'r Aseiad o Risgiau Newid Hinsawdd ar gyfer Cymru (CCRA3), i lywio sut i symud ymlaen â dull wedi'i dargedu ar gyfer cyflawni addasu hinsawdd yng Ngheredigion.
- Cynnwys y Cynllun Ffermio Cynaliadwy newydd a sut y gallai effeithio ar gymunedau gwledig a chyflawni'r amcanion llesiant.

Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg

- Cyfeiriad pellach at y rôl y mae manau ffisegol yn ei chwarae wrth gyfrannu at lesiant diwylliannol yng nghyd-destun manau celfyddydau, iaith, diwylliant a threftadaeth sy'n unigryw i Geredigion.
- Rhoi ystyriaeth ddyledus i effeithiau gwirioneddol troseddau gwledig ac amgylcheddol (fel tipio anghyfreithlon, beicio oddi ar y ffordd a thanau gwyllt ac ati) a sut y gall y BGC fynd i'r afael â'r materion hyn.

Tudalen 32

- Dylid cynnwys mwy o fanylion ar y mater allweddol o drafnidiaeth gyhoeddus a chynaliadwy ar gyfer y Sir.
- Ar dudalen 19 o'r cynllun, dileu'r cyfeiriad at fyfyrwyr mewn perthynas â Cheredigion yn cael ei hystyried yn un o gadarnleoedd yr iaith Gymraeg. Nid yw hyn yn cyflwyno safbwynt cytbwys gan fod llawer o fyfyrwyr yn siarad Cymraeg ac yn cyfrannu at ddiwylliant dwyieithog bywiog.
- Fel un o gadarnleoedd y Gymraeg, mae angen i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus fod yn fwy uchelgeisiol o ran ei weithredoedd mewn perthynas â hyrwyddo'r Gymraeg, a dylai hyn fynd y tu hwnt i ddim ond annog a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg. Dylai holl bartneriaid y BGC ddarparu hyfforddiant ac ystyried prentisiaethau i bobl weithio'n uniongyrchol gyda'r cyhoedd, gan eu galluogi i uniaethu â'r cyhoedd yn hyderus trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Dylid cynnwys yr hawl i gael cartref yn lleol o fewn yr amcan hwn gan fod fforddiadwyedd tai yn cael effaith ar gymunedau lleol. Gallai'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus fod yn fwy rhagweithiol wrth nodi anghenion ac amgylchiadau lleol pobl, a dod o hyd i a hwyluso datrysiadau addas megis tai rhent cymdeithasol, tai marchnad ganol a thai marchnad leol. Dylai'r Cynllun Llesiant Lleol fod yn fwy uchelgeisiol ac yn darged penodol er mwyn gwneud gwahaniaeth go iawn i bobl y Sir.

Cydweithio i gyflawni uchelgeisiau cyffredin ar gyfer mynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldebau yng Ngheredigion, oherwydd gall y rhain gael effaith ar draws pob un o'r pedwar piler Llesiant – Llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol

- Ceisio pob cyfle i hyrwyddo mesurau addasu hinsawdd, megis ôl-osod adeiladau i leihau ôl troed carbon a gwella cost-efeithiolrwydd, gosod systemau draenio mwy cynaliadwy a seilwaith gwyrdd, a thrwy hynny wella'r amgylchedd lleol o amgylch seilwaith llwyd traddodiadol.
- Mae asesiad risg newid hinsawdd yn 'gam nesaf' angenrheidiol ar gyfer nodi sut i gymhwyso llawer o'r cynllun Llesiant i anghenion lleol Ceredigion, a'n helpu i flaenoriaethu materion gyda'r adnoddau sydd ar gael i wella cydnerthedd cymunedol a mesurau addasu ar gyfer hinsawdd sy'n newid.
- Ystyried a ddylid rhoi mwy o sylw i'r mater allweddol o dai digonol a fforddiadwyedd tai yn y Sir.

Adborth gan Lywodraeth Cymru a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

Rhoddodd Llywodraeth Cymru a Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol adborth manwl ar y Cynllun Llesiant Lleol drafft. Oherwydd eu hyd, mae ei ymatebion llawn wedi'u hatodi er gwybodaeth, ond rhoddir crynodeb o'u prif bwyntiau isod.

Llywodraeth Cymru

- Ar y cyfan, cafodd y cynllun drafft ei groesawu. Mae'n gynllun drafft sydd wedi'i gynllunio'n glir ac mae'n amlwg bod llawer o waith wedi'i wneud i ystyried y blaenoriaethau allweddol sy'n deillio o'r asesiad Llesiant.
- Mae'r cynllun wedi'i strwythuro'n dda ac wedi'i ysgrifennu a'i gyflwyno'n glir.
- Mae'r adran ar yr amcanion Llesiant wedi'i gosod allan yn dda ac yn llifo'n dda gyda'r tri phennawd – 'Pam yr amcan hwn', 'Ein huchelgeisiau', a 'Beth fyddwn ni'n ei wneud'; mae hyn yn rhoi esboniad da, clir o'r broses.
- Byddai'n dda cael mwy o dystiolaeth o sut mae meddylfryd tymor hwy (h.y. ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol) wedi'i ymgorffori yn y cynllun.
- Adlewyrchu'n gliriach y meddylfryd tymor hwy i nodi'r amcanion yn y cynllun.
- Mae cyfeiriadau at strategaethau, cynlluniau a rhaglenni gwaith corfforaethol eraill sydd eisoes yn eu lle o fewn y sir yn gryfder.
- Mae'r asesiad Llesiant wedi'i ddefnyddio'n effeithiol i helpu i nodi'r blaenoriaethau a fydd yn cael sylw yn y cynllun.
- Byddai cynnwys mwy o ystyriaeth o gryfderau a bylchau wrth ddatblygu'r cynllun, er enghraifft, ymgysylltu â chymunedau a phartneriaid cyflawni gwahanol yn helpu i'w gryfhau.
- Sonir am y bwlch tystiolaeth ar ddata nodweddion gwarchoddedig ers Covid-19, ond ychydig iawn o fanylion sydd am hyn a dim cyfeiriad at fylchau eraill yn y dystiolaeth a allai fod wedi effeithio ar ddatblygiad y cynllun.

Tudalen 33

- Ystyried y sylfaen dystiolaeth 'beth sy'n gweithio' ynghylch pam mae rhai camau gweithredu wedi'u dewis a byddai datblygu theori newid i egluro sut y disgwylir i'r camau hyn arwain at yr uchelgeisiau a nodwyd yn helpu i gryfhau'r cynllun.
- Byddai dangos cynlluniau ar gyfer gwerthuso gweithredu'r uchelgeisiau a'u heffaith hefyd yn helpu i gryfhau'r cynllun.

Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol wedi cael gwybod am y cynnydd o ran datblygu'r Cynllun Llesiant Lleol drafft a'r Amcanion Llesiant. Derbyniwyd adborth dwywaith gan Swyddfa'r Comisiynydd ar 22 Awst 2022 a 20 Medi. Mae'r canlynol yn rhoi crynodeb o'r prif adborth a'r awgrymiadau a wnaed.

Adborth Cyffredinol

- Mae'r cynllun drafft yn glir, yn darllen yn dda ac yn uchelgeisiol o ran ei gwmpas a'r camau gweithredu posibl y mae'n eu hamlinellu.
- Mae'n wych gweld y ffordd rydych wedi fframio'r ddogfen ddrafft: defnyddio pedwar dimensiwn llesiant; ystyried casgliadau eich asesiad llesiant; deall beth sydd angen ei gyflawni (yn strategol) ac yna edrych ar yr hyn y gall y BGC ei wneud yn ei gylch.
- Yn y testun ategol, mae'n gadarnhaol gweld cyfeiriad at ddemograffeg newidiol, newidiadau i batrymau gwaith a phwysigrwydd seilwaith/cysylltedd digidol.
- Mae rhai o'r camau a amlinellir yn y cynllun drafft yn eang eu cwmpas ac rydym yn annog eich BGC i sicrhau bod y gweithgareddau arfaethedig yn glir ac yn gyraeddadwy.
- Sicrhau bod y gweithgarwch a gynigir yn y cynllun llesiant yn benodol, yn fesuradwy, yn gyraeddadwy, yn berthnasol ac â chyfyngiad amser.
- Dylid ystyried ymhellach y rhyng-gysylltiadau rhwng y blaenoriaethau sy'n dod i'r amlwg i helpu i wneud y mwyaf o'ch cyfraniad at holl nodau llesiant Cymru.
- Gan adeiladu ar y wybodaeth yn atodiad un "Sut mae'r rhain yn cyfrannu at y Saith Nod Llesiant", mae cyfleoedd i'r BGC ystyried ymhellach sut y gall y gweithgarwch a gynigir gyfrannu'n ehangach.
- Byddwch yn feiddgar yn y camau rydych yn bwriadu eu cymryd ar gyfer eich cymunedau dros y pum mlynedd nesaf.

Amcan Trawsbynciol: Cydweithio i gyflawni uchelgeisiau cyffredin ar gyfer mynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldebau yng Ngheredigion oherwydd gall y rhain gael effaith ar draws pob un o'r pedair piler llesiant – llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol

- Mae'n amlwg bod y rhesymeg y tu ôl i'ch amcan trawsbynciol ar fynd i'r afael â chaledi a thlodi wedi datblygu o'r drafft cyntaf, yn enwedig trwy gynnwys 3 cham.
- Bydd llwyddiant yr amcan trawsbynciol hwn yn dibynnu i raddau helaeth ar ansawdd y sgysiau rydych yn eu cael gyda'ch cymunedau, yn yr achos hwn, Aberteifi.

Amcan 1: Cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion

- Sicrhewch eich bod yn edrych yn y tymor hwy ar y sgiliau a'r hyfforddiant sydd eu hangen i helpu i fynd i'r afael â rhai o'r heriau sy'n wynebu Ceredigion.
- Dylid ystyried pa gamau gweithredu wedi'u targedu a pharhaus y gallai fod eu hangen i sicrhau mynediad i'r rhai sydd bellaf o'r farchnad lafur yn eich ardal, e.e. pobl anabl, menywod a phobl ddu, asiaidd a lleiafrifoedd ethnig.
- A oes unrhyw gyfleoedd i wneud y cysylltiadau yma â phwynt 4d ym mhapur ategol CNC, sy'n nodi sut y gall BGCau helpu i gymell economi leol adfywiol lle caiff effeithiau amgylcheddol cynhyrchu a defnyddio eu lleihau?
- Sylwadau ar gamau penodol:

Tudalen 34

- o 1.1. Yn croesawu ychwanegu'r testun sy'n dweud 'gan gynnwys uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer economi werdd.' Rydym yn eich annog i wneud cysylltiadau clir â phwysigrwydd cydweithio a chynnwys yn y testun ategol.
- o 1.2. Fel y gwyddoch, nid yw'r meini prawf ar gyfer gwneud cais i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn cynnwys nac yn cyfeirio at ofynion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol. Dylai unrhyw brosiectau a weithredir arnynt fod yn unol â'r dull polisi hirdymor blaengar rydym wedi'i sefydlu yng Nghymru trwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i unrhyw gynigion ddangos sut y byddai'r cyllid yn eich galluogi i cymryd pob cam rhesymol i gyflawni eich amcanion llesiant a chydymffurfio â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- o 1.4. Rydym yn eich cyfeirio at ein cyngor cynharach lle gofynnwyd am sicrwydd eich bod wedi ystyried y darlun ehangach ar yr economi sylfaenol yng Nghymru, ac wedi rhannu cysylltiadau amrywiol. Os yw'r ffocws ar adroddiad CLES yn unig, byddai'n ddefnyddiol gwybod pa argymhellion, yn benodol, rydych yn ceisio eu cyflawni.
- o 1.5. Croesawu ychwanegu ymrwymiad y BGC i waith teg. Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru adnoddau ar waith teg yma a allai fod yn ddefnyddiol i chi.

Amcan 2: Cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol

- Croesawu'r ffocws cryf, clir ar ymyriad seiliedig ar le yn Aberteifi i helpu i leihau anghydraddoldebau a rhannu'r hyn sy'n gweithio y tu hwnt i hynny. Er eglurder, byddai'n ddefnyddiol pe gallai'r testun ategol ar gyfer amcan drafft 2 gynnwys esboniad ar beth yw 'ymyriadau seiliedig ar le', sut beth fyddan nhw yn eich ardal chi a sut y gallent fod yn wahanol i ddulliau blaenorol.
- Er bod cydweithio wedi'i nodi fel cryfder yn ein trafodaethau hyd yn hyn, a'ch asesiad llesiant chi, gellid pwysleisio'r ffordd hon o weithio yn fwy o fewn yr amcan hwn.
- Yn seiliedig ar eiriad presennol amcan 2 drafft, mae'n bosibl y gellid rhoi ystyriaeth bellach i adlewyrchu'r cryfderau a'r enghreifftiau presennol yn yr ardal a sut y gallai'r rhain fod yn sail i ddysgu a symud ymlaen.
- Pa ystyriaeth a roddwyd i waith a gweithgarwch a fydd eisoes wedi cymryd lle i fapio asedau ac adnoddau yn yr ardal.
- Integreiddio iechyd a llesiant yn eich amcanion llesiant eraill.
- Rydym yn eich annog i nodi ac amlinellu unrhyw rwystrau neu densiynau a all fod gyda'r amcan hwn, ac unrhyw gamau posibl y gallwch chi (neu eraill) eu cymryd i'w dileu.
- Sylwadau ar gamau penodol:
 - o Cam 2.1.2. Croesawu'r cyfeiriad ychwanegol at bresgripsiynu cymdeithasol, gwyrdd a glas.
 - o Cam 2.3. Ailadrodd ein sylw cynharach, sef er ei fod yn gadarnhaol iawn gweld cam sy'n canolbwyntio ar fwyd, mae'r cam drafft fel y mae wedi'i eirio (h.y. 'archwilio'r cyfleoedd...') o bosibl ychydig yn annelwig ac efallai y bydd angen ystyried ymhellach sicrhau bod y gweithgareddau rydych yn ceisio'u cyflawni yn glir ac yn gyraeddadwy.
 - o Cam 2.4. Sylwi bod cam 2.4 wedi'i ddileu o amcan llesiant 3 (drafft cyntaf) i amcan llesiant 2 sy'n cyd-fynd yn well a dylai ategu'r camau eraill a nodir yn amcan 2.

Amcan 3: Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol

- Byddai'n cryfhau'r cynllun drafft pe bai'r cydweithio rhwng partneriaid BGC a phartneriaid pwysig eraill yn fwy amlwg, naill ai yng ngeiriad y camau neu'r testun ategol.
- Os ydych yn ei chael hi'n anodd cael mwy o fanylion mewn cam, rydym yn argymhell eich bod yn ceisio gwneud y cysylltiadau o fewn y testun ategol.
- Sylwadau ar gamau penodol:
 - o Cam 3.1. Fel y'i geiriwyd, dim ond at 'weithgarwch datgarboneiddio' y mae'r cam yn cyfeirio. A all hyn fynd ymhellach a chynnwys rhai o'r meysydd y bydd y BGC o bosibl yn canolbwyntio arnynt? Er enghraifft, fflyd, adeiladau, caffael ac ati?

Tudalen 35

- Cam 3.2. Efallai nad yw'n glir i ddarllenwyr ac aelodau'r cyhoedd beth yn union yw ystyr ' cefnogi mesurau atal llygredd' ac ymddengys nad oes llawer o gysylltiad rhwng y cam ei hun a'r testun ategol o dan amcan 3.
- Cam 3.3. Eich cyfeirio at gam 4b 'Gwella iechyd ein hecosystemau' ym mhapur ategol CNC er mwyn rhoi ystyriaeth bellach i rai o'r meysydd y mae'n eu hamlygu sy'n berthnasol yma hefyd, yn ogystal ag ystyried cysondeb iaith.
- 3.4. Cysylltiadau cryf yma â'r camau gweithredu a amlygwyd gan CNC yn eu papur, yn enwedig 4a, 4c i a ii a 4d. Fel uchod, rydym yn gwerthfawrogi y bydd hyblygrwydd yn bwysig ond argymhellwn y dylid rhoi ystyriaeth bellach i feysydd 4a, 4c a 4d ym mhapur CNC i helpu i roi rhywfaint o eglurder ar y cam/au penodol y byddwch yn eu hystyried.
- Mae'n galonogol gweld y ffocws ar fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd a gweld cyfeiriad at eich asesiad llesiant o ran dangos y gwerth y mae pobl leol yn ei roi ar eu hamgylchedd lleol a'r rôl hanfodol y mae'n ei chwarae yn eu llesiant.

Amcan 4: Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg

- O ystyried maint ac ehangder y gweithgareddau o fewn yr amcan hwn, ein cyngor yw argymhell eich bod yn archwilio ac yn nodi cyfleoedd i integreiddio rhai o'r gweithgareddau a amlinellir yn eich amcanion a'ch camau eraill. Er enghraifft:
 - A oes cysylltiadau posibl rhwng cefnogi strategaeth ddiwylliannol ar gyfer yr ardal (cam 4.1) a'r cam o fewn amcan 1 i gefnogi'r economi sylfaenol a'r camau o fewn amcan 2 lle rydych yn ceisio mabwysiadu dull seiliedig ar le?
 - A oes cyfleoedd i ddilyn ac integreiddio eich uchelgeisiau ar gyfer y Gymraeg trwy weithgareddau eraill, megis eich camau sy'n canolbwyntio ar sgiliau, ymyriadau seiliedig ar le, yr economi sylfaenol a/neu strategaeth ddiwylliannol, a thrwy hynny gryfhau eu heffaith y tu hwnt i ddyletswydd statudol?
- Rydym yn eich annog i ystyried y rhyng-gysylltiadau rhwng eich blaenoriaethau sy'n dod i'r amlwg er mwyn helpu i lywio eich penderfyniadau am y camau mwyaf effeithiol a phwy fydd angen eu cynnwys.
- Wrth i chi ddatblygu eich amcanion a'ch camau, byddai'n ddefnyddiol deall:
 - Sut mae'r gwaith hwn yn cael ei lywio gan randdeiliaid allweddol dros gyfnod yr haf, ac yn enwedig eu hanghenion a'u heriau?
 - Sut y gall y rhanddeiliaid allweddol yr effeithir arnynt gan yr amcanion a'r camau barhau i ddylanwadu ar y prosiect drwy gydol ei oes?
- Sylwadau ar gamau penodol:
 - Ar gam 4.2, mae Swyddfa Comisiynydd y Gymraeg wedi cynghori y dylai eich cynllun llesiant gyd-fynd â'ch Strategaeth Hybu'r Gymraeg a gallai hyn fod yn ddefnyddiol i chi wrth nodi pa bartneriaid lleol i ymgysylltu â nhw. Ynghlwm mae adnoddau Comisiynydd y Gymraeg 'Ystyried y Gymraeg yn y Cynlluniau Llesiant Lleol' a gobeithiwn y byddant yn ddefnyddiol i chi.
 - Gan adeiladu ar gynnwys cam 4.6, byddai'n ddefnyddiol pe gellid darparu cyd-destun pellach yn y testun ategol. Er enghraifft, gwybodaeth am ba bartneriaethau y mae'r BGC yn bwriadu eu ffurfio a'r hyn y maent yn bwriadu ei gyflawni.

Cwestiynau Monitro Cydraddoldeb

Gofynnwyd cwestiynau monitro demograffig a chydaddoldeb safonol y Cyngor fel rhan o'r arolwg.

13. Yr iaith Gymraeg – Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai'r cynnig hwn yn eu cael ar yr iaith Gymraeg, yn benodol ar:

- gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg
- peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

Beth fyddai'r effeithiau, yn eich barn chi? Sut mae cynyddu effeithiau cadarnhaol, neu liniaru effeithiau negyddol?

Teimlai'r mwyafrif llethol o ymatebwyr y byddai'r Cynllun Llesiant Lleol yn cael effaith gadarnhaol ar yr iaith Gymraeg. Fodd bynnag, amlygwyd sawl pwynt allweddol er mwyn gwella hyn ymhellach:

- Dylid annog cymunedau i ddarparu grwpiau a gweithgareddau cynhwysol.
- Dylid darparu mwy o gyfleoedd i ddysgu Cymraeg yn rhad ac am ddim.
- Sefydliadau i weithio'n agos gyda sefydliadau Cymraeg i hyrwyddo eu hamcanion trwy gyfrwng y Gymraeg.
- Annog busnesau lleol i sicrhau bod ganddynt staff sy'n siarad Cymraeg.
- Hyrwyddo'r manteision a'i wneud yn iaith gwaith a bywyd.

Dangosir sampl o'r sylwadau a dderbyniwyd yn y tabl isod.

Sampl o'r Sylwadau	
"Mae'n bwysig bod popeth yn cael ei arwain trwy'r Gymraeg, gyda'r cyfle i bobl ddysgu Cymraeg sylfaenol wrth gymryd rhan mewn gweithgareddau gwahanol. Mae'n bwysig iawn bod y Gymraeg yn cael ei hybu a bod y Gymraeg yn gyntaf ym mhob agwedd ar ein cymunedau"	"Angen mwy o fynediad rhwydd at ddsbarthiadau Cymraeg ar bob lefel gan fod y rhan fwyaf o bobl sy'n symud i'r ardal yn awyddus i ddysgu rhywfaint o Gymraeg"
"Efallai nad oes gan rai busnesau unrhyw siaradwyr Cymraeg yn gweithio iddynt, felly efallai y dylai fod yn ofynnol i fusnesau gael rhywfaint o staff sy'n siarad Cymraeg neu gyfieithwyr. Efallai y bydd gan lawer o bobl Saesneg eu hiaith ddiddordeb mewn cymryd dosbarthiadau Cymraeg yn eu hamser hamdden ac felly mae cyfle yma i sefydlu digwyddiadau cymdeithasol neu grwpiau lle gall pobl ymarfer siarad Cymraeg er mwyn iddynt fod yn fwy cynhwysol yn eu bywydau bob dydd."	"Trin y Gymraeg fel ein hawl nid fel rhywbeth ychwanegol. Mae hyn fwy neu lai yn cael ei gyflawni gan gyrff cyhoeddus ond gellid gwneud mwy i geisio cael pobl ddi-Gymraeg i ddeall pa mor bwysig yw hanes a diwylliant yr iaith Gymraeg i ni fel Cenedl."

14. Yr iaith Gymraeg – Eglurwch hefyd sut y gellid llunio'r cynnig arfaethedig hwn, yn eich barn chi:

- Sicrhau effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg
- fel nad oes unrhyw effeithiau andwyol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg

Cafwyd amrywiaeth o syniadau ynghylch sut y gellid gweithredu'r Cynllun Llesiant Lleol i gael effaith gadarnhaol ar yr iaith Gymraeg a chyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg, sef:

- Tynnu sylw at bwysigrwydd meddu ar sgiliau Cymraeg wrth wneud cais am swydd.
- Cefnogi cymunedau a hoffai gynyddu'r defnydd o'r iaith a'r syniad o ddinasyddiaeth Gymreig.

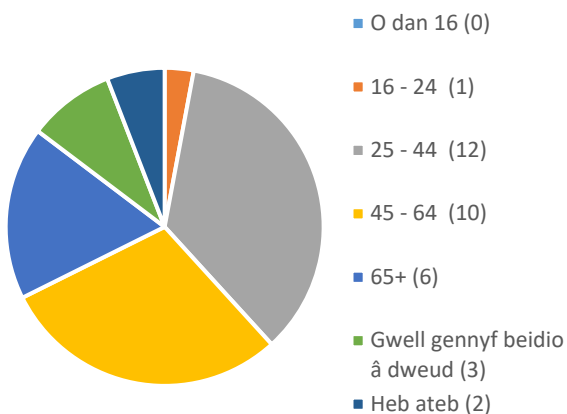
Tudalen 37

- Gweithwyr gyda'r cyhoedd i nodi eu bod yn siarad Cymraeg.
- Dylai arwyddion a dogfennau swyddogol fod yn ddwyieithog.
- Gofyn i wefannau neu fusnesau Ceredigion gael eu hiaith ddiodyn fel y Gymraeg yn lle'r Saesneg, gan mai'r Gymraeg yw iaith swyddogol y wlad a'i bod yn arwyddocaol yn ddiwylliannol.
- Sicrhau hefyd fod yr holl wybodaeth ar arwyddion, posteri a gwefannau bob amser yn cael ei chyfieithu i'r Gymraeg.

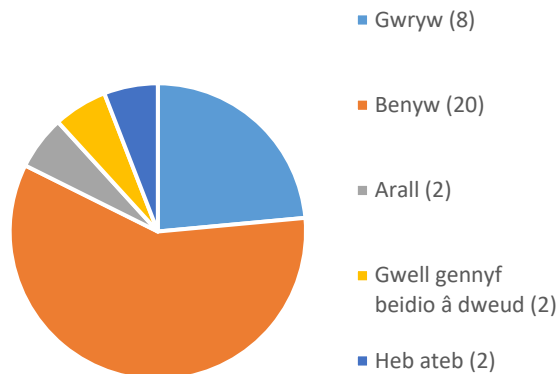
Dangosir sampl o rai o'r sylwadau hyn yn y tabl isod.

Sampl o'r Sylwadau	
"Trwy gefnogi cymunedau a hoffai gynyddu'r defnydd o'r iaith a'r syniad o ddinasyddiaeth Gymreig"	"Efallai gofyn i wefannau neu fusnesau Ceredigion gael eu hiaith ddiodyn fel y Gymraeg yn lle'r Saesneg, gan mai'r Gymraeg yw iaith swyddogol y wlad a'i bod yn arwyddocaol yn ddiwylliannol – hefyd sicrhau bod yr holl wybodaeth ar arwyddion, posteri, gwefannau ac ati yn cael ei chyfieithu i'r Gymraeg bob amser os yw wedi'i hysgrifennu'n wreiddiol mewn iaith wahanol, yn enwedig Saesneg"
"Trwy fabwysiadu dulliau o fesur effaith y cynnig bob hyn a hyn a rhoi mesurau yn eu lle os nad yw'r effaith honno yn dangos canlyniadau cadarnhaol o ran y Gymraeg"	"Gweithwyr gyda'r cyhoedd i nodi eu bod yn siarad Cymraeg – yn anffodus, dwi'n aml yn dechrau yn Saesneg i osgoi embaras iddyn nhw os nad ydyn nhw'n deall Cymraeg. Dylai popeth fod yn ddwyieithog – arwyddion, dogfennau ac ati – a hybu'r defnydd o ymadroddion Cymraeg bob dydd sylfaenol"

15. Oedran – Beth yw eich grŵp oedran?

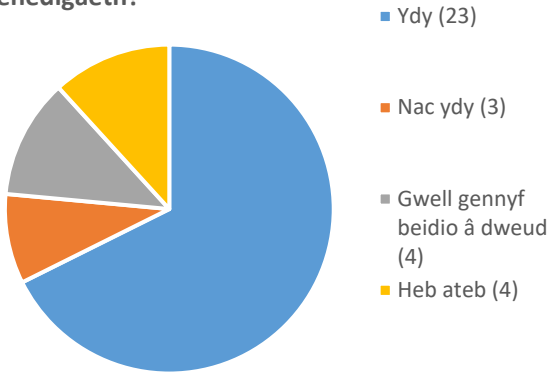

16. Rhyw – Beth yw eich rhyw?

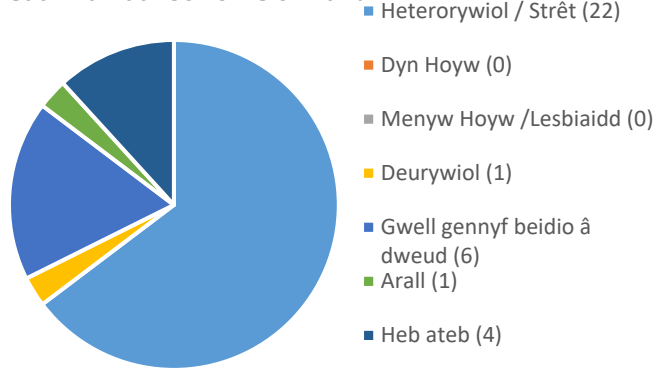

Tudalen 38

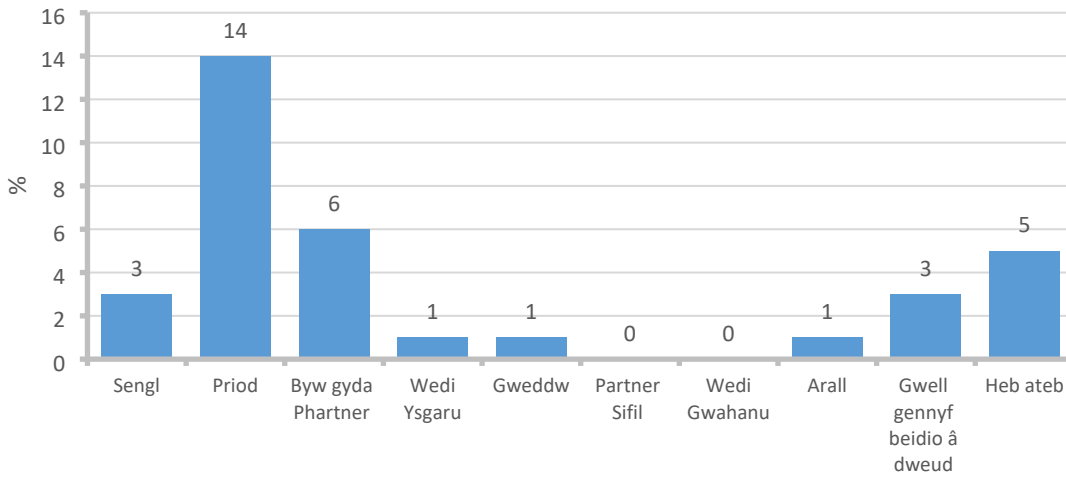
17. Trawsrywiol – ydy'ch rhyw yn awr yr un fath â'r un a ddyranwyd i chi ar eich genedigaeth?

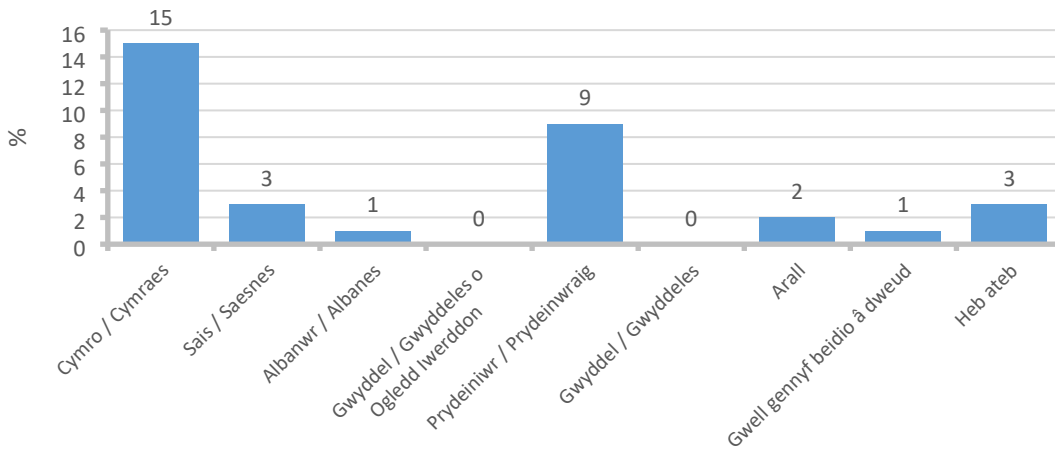
18. Cyfeiriadedd Rhywiol – Pa un o'r opsiynau canlynol sy'n disgrifio orau'r ffordd rydych yn meddwl amdanoch chi eich hun?

19. Partneriaeth – Beth yw eich statws partneriaeth?

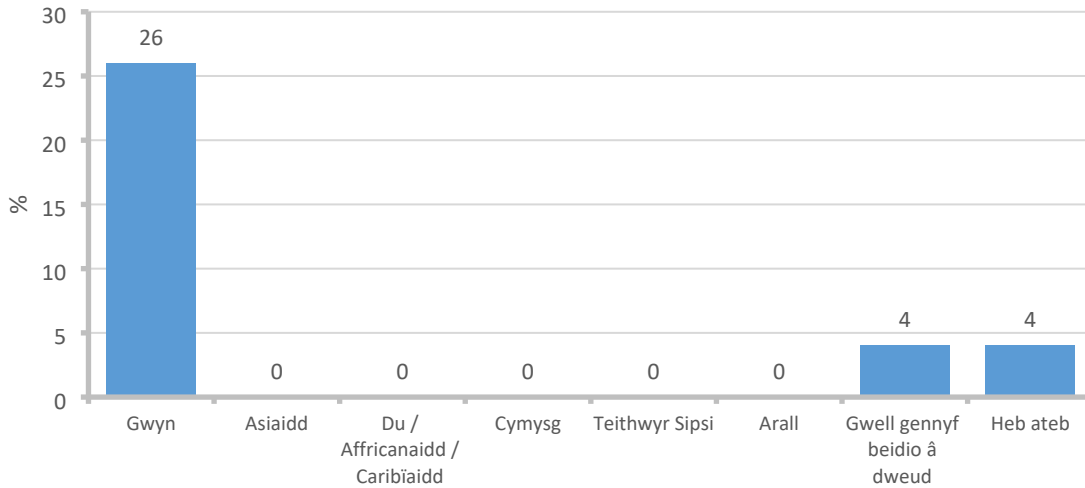

20. Hunaniaeth Genedlaethol – Sut fydddech chi'n disgrifio eich hunaniaeth genedlaethol?

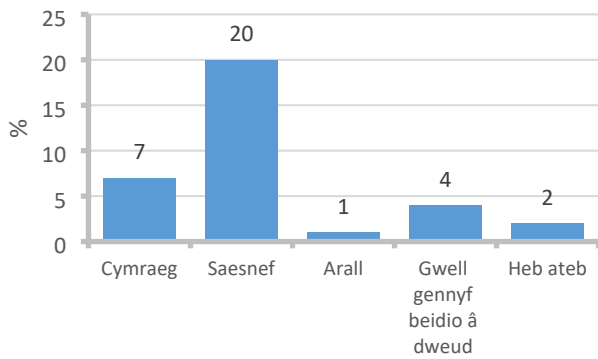

Tudalen 39

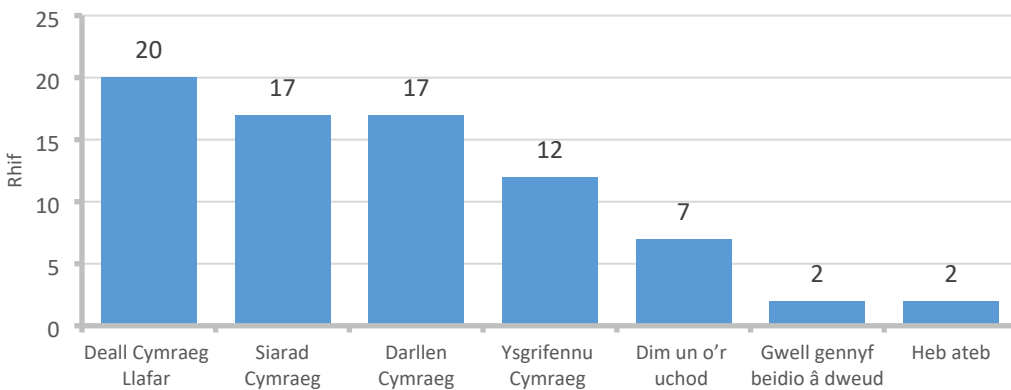
21. Hil – Beth yw eich grŵp ethnig? Dewiswch un opsiwn sy'n disgrifio eich grŵp ethnig neu'ch cefndir orau.

22. Iaith – Beth yw'ch dewis iaith?

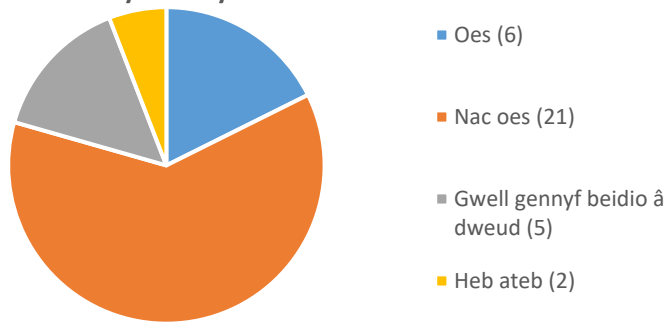

23. Iaith – Ydych chi'n deall, siarad, darllen neu ysgrifennu Cymraeg?

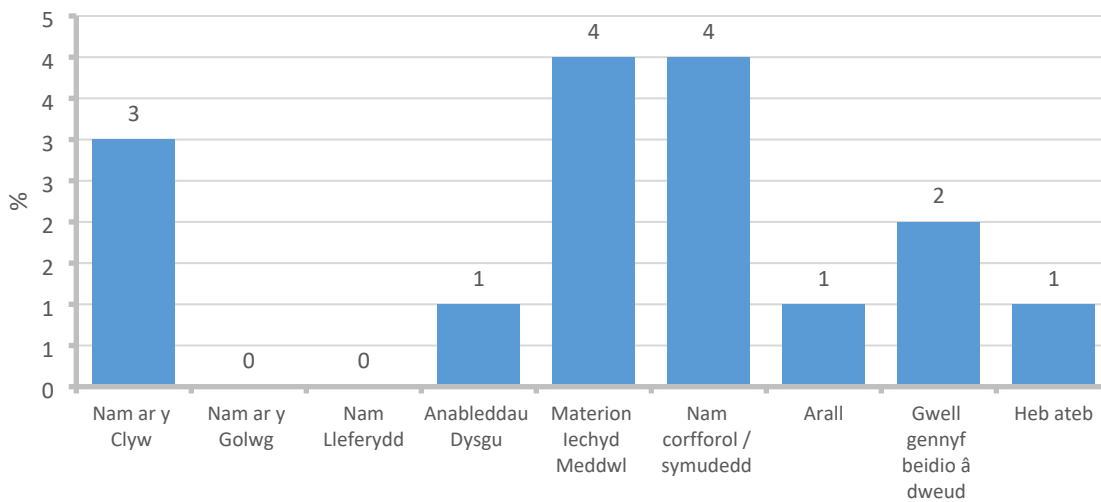

Tudalen 40

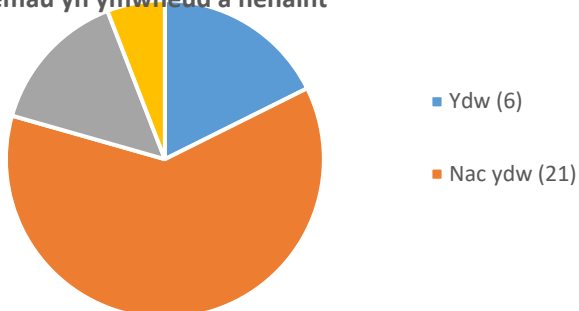
24. Anabledd – A oes gennych gyflwr iechyd corfforol neu feddyliol neu salwch tymor hir sy'n lleihau eich gallu i gyflawni gweithgareddau o ddydd i ddydd?

25. Anabledd – Os ydych wedi ateb 'oes', nodwch yr hyn sy'n berthnasol i chi?

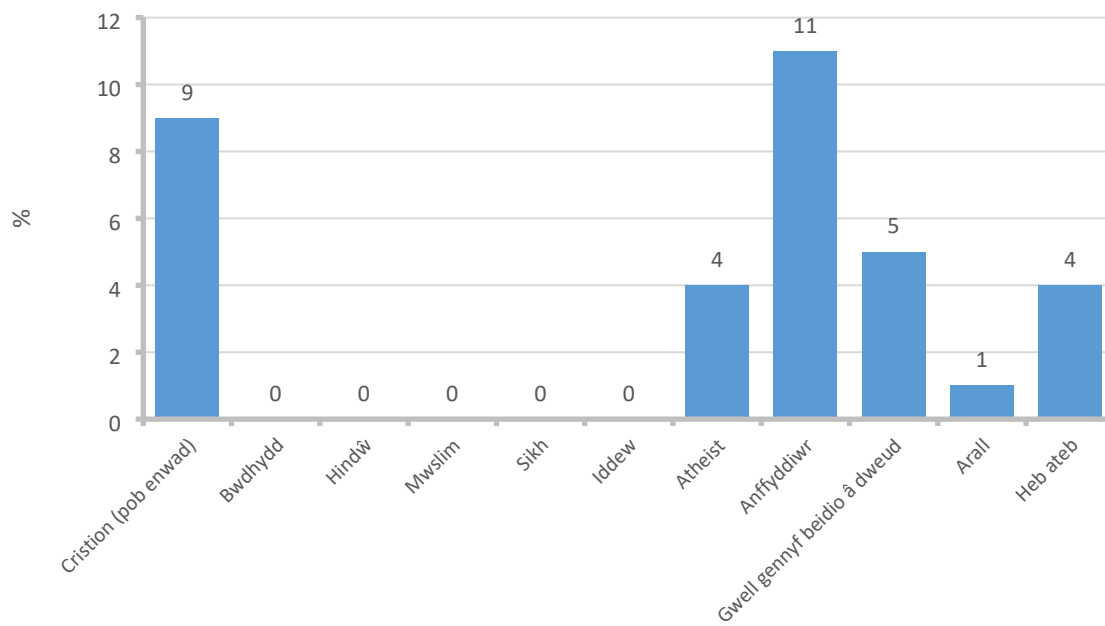

26. Cyfrifoldebau Gofalu – Ydych chi'n gofalu am rywun neu'n darparu cymorth neu gefnogaeth i aelodau'r teulu, ffrindiau, cymdogion neu eraill oherwydd: Cyflwr iechyd / anabledd corfforol neu feddyliol hirdymor; neu Problemau yn ymwneud â henaint

Tudalen 41

27. Crefydd neu Gred – Beth yw eich crefydd?

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNLLUN LLESIANT LLEOL CEREDIGION

Tudalen 43

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion

2023-2028

Cysylltwch â ni

✉ Post:

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus
Ceredigion
Canolfan Rheidol
Rhodfa Padarn
Llanbadarn Fawr
Aberystwyth
Ceredigion
SY23 3UE

☎ Ffôn:

01545 570881

Mae **Fersiwn Testun Plaen** neu **Fersiwn Hawdd ei Ddarllen** o'r ddogfen yma ar gael o Gyngor Sir Ceredigion

Statws: Drafft

**Cymeradwywyd gan y BGC:
Dyddiad Cyhoeddi:**

(Tudalen flaen wedi'i dylunio gan ddefnyddio adnoddau o Freepik.com)

CYNNWYS

1.	Rhagair	4
2.	Cyflwyniad	5
3.	Cynllun ar Dudalen – Crynodeb o amcanion ac uchelgeisiau'r Cynllun Llesiant	6
4.	Y Cynllun Llesiant a pham mae ei angen arnom:	7
	• Y saith nod Llesiant	7
	• Datblygu cynaliadwy	8
	• Y Pum Ffordd o Weithio	8
5.	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion – cydweithio yng Ngheredigion	9
6.	Strategaethau, cynlluniau a rhaglenni gwaith allweddol eraill	10
7.	Sut rydym wedi datblygu'r cynllun	10
8.	Ein hamcanion Llesiant	11
9.	Cyflawni a Monitro Cynnydd	24
10.	Cyfrannu at y saith Nod Llesiant	25

Rhagair

Mae'n bleser gennyf gyflwyno Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Ceredigion. Dyma'r ail Gynllun Llesiant 5 mlynedd ac mae'n adeiladu ar gynllun 2018-2023, gan ystyried gofynion a disgwyliadau Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

“Gobeithio y bydd yr hyn y mae
Cymru yn ei wneud heddiw, y
bydd y byd yn ei wneud yfory”
- Y Cenhedloedd Unedig

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn unigryw i Gymru ac yn cynnig cyfle pwysig i wneud newid cadarnhaol, hirhoedlog i genedlaethau'r presennol a'r dyfodol gan sicrhau bod yr holl wasanaethau cyhoeddus yn cydweithio er budd llesiant Cymru.

Buom bob amser yn ffodus i gael trefniadau gweithio da rhwng partneriaid yng Ngheredigion, ac mae'r Ddeddf hon yn darparu'r uchelgais, y caniatâd, a'r rhwymedigaeth gyfreithiol i wella ein llesiant cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd.

Trwy'r asesiad o lesiant a chlywed gan ein cymunedau, gwerthfawrogwn yr amgylchedd rydym yn byw ynddo ond gwyddom ein bod yn wynebu heriau, nid yn unig oherwydd yr effaith y mae Covid-19 wedi'i chael, ond oherwydd bydd costau byw, amcanestyniadau poblogaeth a phrinder sgiliau yn cael effeithiau pellgyrhaeddol. Hefyd disgwyliwn weld effeithiau cynyddol newid hinsawdd ar gymunedau.

Mae'r rhain yn faterion cymhleth sydd wedi'u plethu trwy ein cymunedau ond mae angen mynd i'r afael â nhw mewn ffordd gydweithredol. Mae hyn yn rhoi cyfle i gymunedau siapio eu dyfodol hirdymor ac rydym wedi ymrwymo i lunio a darparu gwasanaethau'n well gyda chymunedau er mwyn gwella llesiant yng Ngheredigion.

Y Cynghorydd Bryan Davies – Cadeirydd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion ac Arweinydd Cyngor Sir Ceredigion

Cyflwyniad

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) Ceredigion wedi ymrwymo i gydweithio i wella llesiant yng Ngheredigion nawr ac yn y dyfodol. Nid yw gweithio mewn partneriaeth yn rhywbeth newydd ac mae gennym hanes hir o weithio fel hyn. Mae ein cynllun llesiant yn amlinellu'r pethau y bydd BGC Ceredigion yn cydweithio i'w cyflawni dros y pum mlynedd nesaf; ein hamcanion a'n camau llesiant, yn ogystal â sut rydym am i Geredigion edrych ymhén 10 mlynedd. Mae rhagor o wybodaeth am Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion ar gael [yma](#).

Mae'r Cynllun Llesiant hwn wedi'i lywio gan yr [Aseiad o Lesiant Leol](#) cynhwysfawr a gynhaliwyd yn ystod 2021-2022.

Edrychodd yr aseiad hwn ar yr asedau a'r heriau y mae ein cymunedau yn eu hwynebu o ran eu llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol ac elfen bwysig ynddo oedd yr ymgysylltiad â chymunedau yng Ngheredigion. Edrychwyd ar gyfoeth o ddata.

Cafodd y cyfoeth hwn o ddata, gan gynnwys amcanestyniadau poblogaeth hirdymor, tueddiadau amgylcheddol ac economaidd ei goladu gan helpu i sefydlu'r Amcanion Llesiant arfaethedig y mae'r Cynllun Llesiant hwn yn seiliedig arnynt. Ymgysylltwyd â'n cymunedau, ein partneriaid, Llywodraeth Cymru, a Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol, ymhlith eraill, i geisio barn ac awgrymiadau pellach ynghylch a oedd yr amcanion yn briodol ac yn adlewyrchu anghenion llesiant y sir. Mae Bwrdd Gwasanaethau Ceredigion yn gweld y Cynllun Llesiant hwn fel cyfle pwysig i gryfhau a dwyn ynghyd rhaglenni gwaith heb ffiniau sefydliadol.

Ein cam nesaf fydd datblygu a gweithredu cynllun cyflawni gyda chamau gweithredu manwl i'w cwblhau; byddwn yn parhau i gynnwys ein cymunedau i lunio ein gwaith, cymhwyso egwyddorion adolygu parhaus a rhannu ein cynnydd wrth i ni fynd yn ein blaenau. Mae'r amcanion llesiant a'n huchelgeisiau i'w cyflawni wedi'u crynhoi ar y dudalen nesaf.

Aelodau Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion

CRYNODEB O AMCANION AC UCHELGEISIAU'R CYNLLUN HWN:

TRAWSBYNCIOL	<p align="center">MYND I'R AFAEL Â CHALEDI A THLODI</p> <p align="center">Cydweithio i gyflawni uchelgeisiau cyffredin ar gyfer mynd i'r afael â thlodi ac anghydraddoldebau yng Ngheredigion oherwydd gall y rhain gael effaith ar draws y pedwar piler llesiant – llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol</p>			
Piler Llesiant	1. Llesiant Economaidd	2. Llesiant Cymdeithasol	3. Llesiant Amgylcheddol	4. Llesiant Diwylliannol
Amcanion	Cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion.	Cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol.	Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.	Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel a'u bod wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.
Uchelgeisiau	<p>Cefnogi gwaith y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol i sicrhau bod anghenion lleol a bylchau sgiliau yn cael eu nodi ac yn cael sylw.</p> <p>Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd ariannu yn y dyfodol i gyflawni amcanion y BGC.</p> <p>Ystyried ffyrdd arloesol o wneud cadwyni cyflenwi yn fwy effeithlon gan gefnogi'r economi leol yr un pryd.</p> <p>Sefydliadau'r BGC yn ysgogi cyfranogiad mwy cynhwysol mewn gwaith teg, cynaliadwy fel rhan o'r ymdrechion i ddatblygu economi llesiant.</p>	<p>Rhoi sylw i anghydraddoldebau daearyddol trwy waith seiliedig ar le sydd wedi'i wreiddio yn y gymuned er mwyn sicrhau grymuso hirdymor.</p> <p>Gwella mynediad anghyfartal at fwyd iach a gweithio i wella cynaliadwyedd y system fwyd yng Ngheredigion.</p> <p>Presgripsiynu cymdeithasol, gwyrdd a glas, a ddarperir gan wasanaethau sydd wedi'u cydgysylltu'n dda, yw'r dull atgyfeirio arferol a derbyniol ar gyfer gwella iechyd.</p> <p>Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wella a hyrwyddo potensial cysylltedd digidol.</p>	<p>Cyflawni gweithgarwch datgarboneiddio o fewn cymunedau a sefydliadau'r BGC.</p> <p>Cyrraedd statws Sero Net erbyn 2030</p> <p>Uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer adferiad gwyrdd.</p> <p>Paratoi ar gyfer effeithiau newid hinsawdd.</p>	<p>Ceredigion yn fan lle mae amrywiaeth ddiwylliannol a'r Gymraeg yn cael eu datlu.</p> <p>Y gymuned yn cael ei chynnwys er mwyn i bobl deimlo eu bod wedi'u grymuso ac yn wybodus er mwyn sicrhau diogelwch cymunedol lleol.</p> <p>Ceredigion yn lle diogel gydag amgylchedd awyr agored hygyrch ac iach y mae pawb yn ei ddefnyddio a'i fwynhau.</p>

Y Cynllun Llesiant a pham mae ei angen arnom

Y saith nod llesiant

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn gofyn i bob gwasanaeth cyhoeddus, e.e., cynghorau, iechyd, yr heddlu, yr amgylchedd, tân a sefydliadau trydydd sector i gydweithio i wella llesiant i bawb yng Nghymru a gweithio tuag at y saith nod llesiant;

- Cymru lewyrchus
- Cymru gydnerth
- Cymru iachach
- Cymru sy'n fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynus
- Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
- Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang

Mae'r Ddeddf hefyd yn manylu ar y ffyrdd y mae'n rhaid i gyrrff cyhoeddus penodedig gydweithio i wella llesiant Cymru. Mae'n gwneud i'r gyrrff cyhoeddus a restrir yn y Ddeddf feddwl mwy am y tymor hir, gweithio'n well gyda phobl a chymunedau a gyda'i gilydd, ceisio atal problemau a defnyddio dull mwy cydgysylltiedig. Bydd hyn yn ein helpu i greu Cymru lle rydym ni i gyd am fyw, nawr ac yn y dyfodol.

Datblygu cynaliadwy

Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth wraidd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru). Mae hyn yn golygu bod angen i ni weithio mewn ffordd sy'n gwella llesiant pobl heddiw heb wneud dim a allai wneud pethau'n waeth i genedlaethau o fabanod, plant, pobl ifanc, oedolion, a phobl hŷn yn y dyfodol, mewn geiriau eraill, ein holl deuluoedd, hen bobl a phobl ifanc, ein ffrindiau a'n cymdogion. Rydym wedi defnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy i ddatblygu ein cynllun.

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion yn gweld y Cynllun Llesiant hwn fel cyfle pwysig i gryfhau'r gwaith a wneir gyda'n gilydd i wella llesiant ein cymunedau a'i gyfraniad at yr effaith genedlaethol a rhyngwladol ehangach.

Y Pum Ffordd o Weithio

I'n helpu i roi'r egwyddor datblygu cynaliadwy ar waith wrth gynllunio a gwneud penderfyniadau, mae Deddf Llesiant 2015 yn gofyn bod cyrff cyhoeddus yn ystyried y "Pum Ffordd o Weithio". Mae'r ffyrdd hyn o weithio'n ein helpu i gydweithio'n well fel un gwasanaeth cyhoeddus, i fynd i'r afael â'r heriau a wynebwn fel sir, i leihau tlodi, gwella cydraddoldeb, creu economi carbon isel, neu gyfrannu at gymunedau hyfyw, diogel, wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd.

Hirdymor

Pwysigrwydd sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr a'r angen am ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion tymor hir hefyd

Integreiddio

Ystyried sut gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar bob un o'u hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff chyhoeddus eraill

Cynnwys

Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal maent yn ei gwasanaethu

Cydweithio

Gallai cydweithredu ag unrhyw berson arall (neu wahanol adrannau yn y corff ei hun) helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant

Atal

Sut gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion

Cydweithio yng Ngheredigion

Mae Gwasanaethau Cyhoeddus yng Ngheredigion wedi cytuno i ddod at ei gilydd i ddatblygu gwasanaeth cydweithredol sy'n rhoi cymunedau wrth ei wraidd. Maent wedi cytuno i symud y rhwystrau rhwng gwasanaethau cyhoeddus a gweithio mewn ffordd ataliol i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yr ardal trwy gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant cenedlaethol. Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion yn cynnwys uwch gynrychiolwyr o'r sefydliadau canlynol sydd wedi cydweithio i ddatblygu'r cynllun hwn.

Ni all unrhyw un o'n pedwar amcan gael eu cyflawni'n effeithiol ar ei ben ei hun gan un sefydliad yn unig ac felly bydd gan holl bartneriaid y BGC a nodir isod rôl i'w chwarae wrth gyflawni'r ymrwymadau a nodir yn y cynllun hwn.

Aelod-Sefydliadau Statudol

Cyngor Sir Ceredigion
Cyfoeth Naturiol Cymru
Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru

Sefydliadau a wahoddwyd i gymryd rhan

Llywodraeth Cymru
Comisiynydd Heddlu a Throsedd Dyfed Powys
Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol
Iechyd Cyhoeddus Cymru
Prifysgol Aberystwyth
Coleg Ceredigion
Un Llais Cymru
Heddlu Dyfed Powys
Yr Adran Gwaith a Phensiynau
Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
Llyfrgell Genedlaethol Cymru
Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion

Aelodau Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion

Strategaethau, cynlluniau a rhaglenni gwaith allweddol eraill:

Mae BGC Ceredigion yn cydnabod bod strategaethau, cynlluniau a rhaglenni gwaith corfforaethol eraill yn eu lle eisoes yn y sir a lle bo'n briodol gellir gwella effaith y rhain ymhellach trwy gydweithio. Mae enghreifftiau yn cynnwys; Datganiad Ardal Canolbarth Cymru CNC, Cynlluniau Seilwaith Gwyrdd, Model Cymdeithasol Llesiant, Strategaeth Economaidd Cyngor Sir Ceredigion, Strategaeth Cynaliadwyedd a'r Amgylchedd (Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru) ymhlith eraill.

Bydd y BGC yn sicrhau bod y rhain yn cael eu hystyried lle bo'n briodol ac yn cyfrannu at y gwaith a wneir, gan sicrhau bod cysylltiadau perthnasol yn cael eu gwneud a bod cyflawni yn cael ei gryfhau.

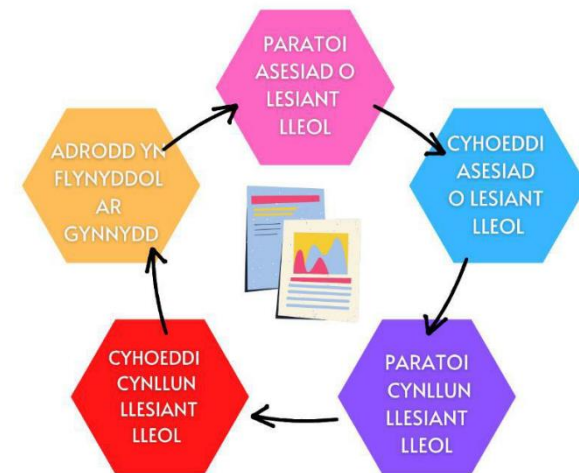
Adnoddau

Er nad oes unrhyw adnoddau ychwanegol i gefnogi'r cynllun hwn a'r ffyrdd gwahanol o weithio, rydym yn cydnabod, trwy gydweithio a chynnwys cymunedau, y gallwn fod yn fwy effeithlon, darparu gwasanaethau â mwy o ffocws, rhannu ein hasedau, a chael llawer mwy o effaith.

Sut rydym wedi datblygu'r Cynllun

Cyn i ni ddatblygu'r cynllun hwn, cynhaliwyd asesiad o lesiant. Pwrpas yr asesiad yw cael darlun cynhwysfawr o gyflwr llesiant pobl a chymunedau lleol Ceredigion, nawr ac i'r dyfodol. Fe'i defnyddiwyd fel sail tystiolaeth i osod yr amcanion yn y cynllun hwn a helpu i lywio'r hyn y bydd BGC Ceredigion yn ei wneud dros y 5 mlynedd nesaf i wella llesiant pobl a chymunedau yn y sir. Mae Ffigur 1.5 yn dangos cylch cynllunio'r BGC o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015).

Roedd ein hasesiad wedi dweud llawer wrthym am lesiant cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol pobl a chymunedau Ceredigion. Mae'r casgliadau y daethpwyd iddynt yn seiliedig ar yr holl dystiolaeth a gasglwyd yn ystod yr asesiad, yn feintiol ac yn ansoddol, ac fe'u lluniwyd yn ystod camau dadansoddi data, ymgysylltu ac ysgrifennu'r asesiad.

Mae'r Asesiad wedi'i lywio gan ddata, ymchwil a chasglu tystiolaeth, o wrando ar bobl a rhanddeiliaid a thrwy ystyried tueddiadau'r dyfodol a'r pethau y gallwn eu rhagweld a allai ddigwydd yfory y mae angen i ni ddechrau cynllunio ar eu cyfer heddiw.

Defnyddiwyd canfyddiadau'r Asesiad hwn i helpu i ddechrau gwaith manylach i ddarganfod beth sydd bwysicaf a beth y gellir ei wneud i wella lles pobl. Cytunwyd ar yr amcanion canlynol, sy'n ffurfio sylfaen i Gynllun Lles Lleol 2023-2028.

Ein Hamcanion Llesiant:

1. **Llesiant Economaidd:** Byddwn yn cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion.
2. **Llesiant Cymdeithasol:** Byddwn yn cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau ac yn defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol.
3. **Llesiant Amgylcheddol:** Byddwn yn cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.
4. **Llesiant Diwylliannol:** Byddwn yn cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel a'u bod wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.

Yn ogystal â'r pedwar amcan hyn, teimlwyd bod angen ffocws penodol ar fynd i'r afael â chaledi a thlodi gan fod ganddo'r potensial i gysylltu â phob un o'r amcanion. Felly, mae hwn wedi cael ei adnabod fel thema drawsbynciol.

Parhaodd sgysiau gyda'n cymunedau ac eraill, megis Llywodraeth Cymru a Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i gasglu barn ar yr amcanion a'r hyn y dylai'r BGC ei wneud i'w cyflawni.

Archwiliwyd yr ymatebion hyn a'u mireinio ymhellach drwy weithdy o'r BGC, gyda chynghor gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru. Ystyriwyd hefyd Amcanion Llesiant unigol sefydliadau statudol y BGC ar draws y sir a'r blaenoriaethau rhanbarthol, gan arwain at y Cynllun Llesiant Drafft, ynghyd â fersiwn Hawdd ei Ddarllen a fersiwn ar gyfer Pobl Ifanc, a ymgynghorwyd arnynt yn ystod mis Tachwedd, Rhagfyr 2022 a mis Ionawr 2023. Gwahoddwyd adborth drwy arolygon papur ac ar-lein, yn ogystal â thrwy ymgysylltu â grwpiau penodol â diddordeb megis, LHDTQ+ (Pride y Gaeaf 2022), Mencap Ceredigion a fforymau megis y Ffowm Anabledd. Cynhaliwyd gweithdai penodol hefyd gyda disgyblion ysgolion cynradd ac uwchradd yn

ogystal â'r Cyngor leuenctid er mwyn casglu eu barn. Roedd negeseuon ar y cyfryngau cymdeithasol, bwletinâu staff a phosteri gyda chodau QR hefyd yn cael eu harddangos a chysylltwyd â chynghorau Tref a Chymuned yn uniongyrchol er mwyn hyrwyddo cyfleoedd i gyfrannu a derbyn adborth. Mae BGC Ceredigion yn ddiolchgar i Rwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru am ddarparu cyngor ar gynnwys y dogfennau ymgynghori a'r gwaith o gyflwyno'r gweithdai i bobl ifanc. Ceir crynodeb o'r ymatebion yn Atodiad 1 (Adroddiad Adborth Ymgynghori y Cynllun Llesiant Lleol 2023-2028) a rhoddwyd y sylw dyladwy i'r rhain yn y Cynllun Llesiant terfynol ar gyfer 2023-2028.

Prosiect Dewi 2021-2026

Mae BGC Ceredigion yn ffodus o gael mewnbwn ac arbenigedd gan Rwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru, a dderbyniodd Arian Cymunedol y Loteri Genedlaethol i gefnogi, arwain a chynghori ar wella cyd-gynhyrchu a chyfranogiad wrth baratoi ar gyfer Cynllun Llesiant 2023-2028 ac yn ystod ei gyflawni.

Bydd hyn yn cynnwys gweithwyr proffesiynol sy'n gweithio mewn partneriaeth â phobl sydd wedi byw profiadau i ddatblygu atebion i heriau mewn Gwasanaethau Cyhoeddus a chymunedau. Bydd cynnwys pobl sydd â diddordeb yn y maes yn helpu i gyrraedd y nodau llesiant ac yn adlewyrchu amrywiaeth yr ardal.

Cydnabyddir bod cyfranogi a chyd-gynhyrchu yn ffyrdd penodol o weithio ac mae gwreiddio'r ffyrdd hyn o weithio yn llwyddiannus yn gofyn am adnodd i staff ddatblygu'r sgiliau hyn. Bydd Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru yn cynorthwyo ac yn llywio'r BGC ar wella cyd-gynhyrchu a chyfranogi trwy gydol cyfnod y Cynllun Lles a bydd yn weithredol wrth gefnogi'r gwaith o gyflawni'r holl amcanion isod.

Amcan Trawsbynciol: Mynd i'r Afael â Chaledi a Thlodi

Pam mae hon yn thema drawsbynciol â blaenoriaeth:

- Mae tlodi plant yng Ngheredigion yn uwch na'r cyfartaledd ac wedi gweld y cynnydd ail uchaf yn genedlaethol ers 2014/15. Yng Ngheredigion mae 3,459 o blant yn byw mewn tlodi¹.
- Mae'r data sydd ar gael yn awgrymu bod tlodi mewn gwaith yn cynyddu ac mae'n parhau i fod yn her allweddol i aelwydydd, yn enwedig yng Ngogledd Aberystwyth, Aberteifi ac Aber-porth a De Aberystwyth².
- Mae tlodi incwm yn un o Dangosyddion Cenedlaethau Llywodraeth Cymru. Mae'r dangosydd yn mesur anghydraddoldeb incwm, dim safonau byw. Dydy Ceredigion ddim yn perfformio yn dda ar y mesur yma, mae bron traean yr aelwydydd yng Ngheredigion (10,250) yn byw mewn tlodi (ar lai na 60% o incwm cyfartalog y DU)³ ac mae'r ffigur yn cynyddu. Rhwng 2018 a 2020 roedd y nifer o aelwydydd yn byw mewn tlodi wedi cynyddu gan 9% (neu 856 o aelwydydd).
- Roedd plant a phobl ifanc o ardaloedd o dlodi yn wynebu risg uwch o iechyd meddwl a llesiant gwael. Mae pandemig COVID-19 yn creu heriau newydd i'r Gwasanaethau Cymdeithasol o ran adnabod plant sydd mewn 'perygl'. Ers y pandemig, mae'r rhanbarth wedi gweld cynnydd yn nifer y Plant a Phobl Ifanc sy'n ceisio cymorth gydag anawsterau emosiynol a meddyliol cymhleth⁴.
- Amlygodd yr Arolwg Llesiant lefel y pryder ymhlith ymatebwyr yr arolwg ynghylch teuluoedd sy'n wynebu tlodi bwyd a fforddiadwyedd bwyd yn y dyfodol. Pan ofynnwyd – 'beth sy'n eich pryderu chi fwyaf am gyfrifoldeb byd-eang eich sir yn y dyfodol?', nodwyd tlodi bwyd fel y pryder pennaf, wrth i 61% o ymatebwyr ddewis yr ateb hwn⁵.

¹ "Child poverty in your area 2014/15 – 2019/20". End Child Poverty Coalition. Ar-lein: <http://www.endchildpoverty.org.uk/local-child-poverty-data-2014-15-2019-20/>. Adalwyd: 25.09.2021.

² CACI Paycheck Directory MSOA. 2020.

³ CACI Paycheck Directory (2020). 'No of HH below 60% GB median income.' [Mewnol].

⁴ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

⁵ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

- Mae tlodi yn parhau i fod yn un o heriau mwyaf y Sir. Enillion ac incwm isel, gofal plant fforddiadwy, gostyngiad yn y Credyd Cynhwysol a chostau tai uchel/tai fforddiadwy sy'n ysgogi tlodi yng Ngheredigion
- Mae llawer o'r stoc tai yng Ngheredigion yn anaddas oherwydd bod yr adeiladau hyn mor hen, sy'n golygu ei bod yn anodd eu gwresogi a'u haddasu er mwyn gwella diogelwch a'u perfformiad wrth ddefnyddio ynni mewn ffordd effeithlon, ac o ganlyniad, mae preswylwyr Ceredigion yn wynebu costau ynni uwch. Yn 2019, y gost ganolrifol flynyddol amcangyfrifedig am ynni yng Ngheredigion ar gyfer fflatiau a oedd yn bodoli eisoes oedd £651 ac roedd yn £1,158 ar gyfer cartrefi a oedd yn bodoli eisoes, ac mae'r ddau yma lawer yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol (£525 ar gyfer fflatiau a oedd yn bodoli eisoes a £907 ar gyfer tai a oedd yn bodoli eisoes)⁶. Mae'n debygol iawn y bydd y ffigurau hyn wedi codi o ganlyniad i'r argyfwng ynni presennol yn y DU. Bydd hyn yn cael effaith niweidiol ar bobl hŷn, yn enwedig y rhai sydd eisoes yn byw mewn sefyllfa o dlodi tanwydd, gan bod angen i'r gwres fod ar dymheredd uwch a bydd angen ei adael ymlaen am gyfnod hwy fel arfer. At hynny, lleolir cyfran uchel o aelwydydd Ceredigion oddi ar y prif rhwydwaith nwy, sy'n golygu bod preswylwyr yn ddibynnol ar danwydd drytach megis olew, trydan neu LPG a thariffau tanwydd deul⁷.

Ein huchelgeisiau hir-dymor:

Nid yw caledi, tlodi ac anghydraddoldeb yn cael ei brofi bellach gan drigolion Ceredigion; gyda llai o effaith ar draws pob un o'r pedwar piler llesiant - llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol, a diwylliannol.

Beth fyddwn ni'n ei wneud:

- 0.1 Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a tlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
- 0.2 Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.

⁶ Y Swyddfa Ystadegau Gwladol (2020). 'Energy Performance Certificate statistics for new and existing flats and houses'. [Ar-lein]. Ar gael ar: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/housing/datasets/energyperformancecertificatetstatisticsfornewandexistingflatsandhouses> (Mynediad: 21.10.21).

⁷ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

0.3 Bydd yr Is-grŵp flodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn flodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.

Amcan llesiant 1:

Cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion.

Pam yr amcan hwn:

- O'n hasesiad llesiant, rydym yn gwybod bod y rhagwelir y bydd poblogaeth Ceredigion yn gostwng dros y 25 mlynedd nesaf, gan gynnwys parhad i'r tueddiadau sydd wedi gweld y boblogaeth oedran gweithio yn lleihau ac allfudiad pobl ifanc i ardaloedd arall yng Nghymru a'r DU. Ar yr un amser mae'r boblogaeth yn heneiddio. Bydd effeithiau'r newidiadau yma yn eang, bydd yn debygol o effeithio llesiant economaidd, cymdeithasol a diwylliannol y sir. Er enghraifft, bydd yn effeithio ar allu'r gweithlu i fodloni gofynion sgiliau'r economi leol, ac wrth amddiffyn traddodiadau diwylliannol cryf y sir⁸.
- Mae patrymau gweithio yn newid ac wedi dod i'r amlwg yn ystod COVID-19. Mae yna angen i weithio yn fwy hyblyg er mwyn cefnogi'r gweithlu presennol ac i annog eraill i mewn i'r gweithlu yn y dyfodol, megis oriau gweithio hyblyg, lleoliad gwaith a mwy o hyblygrwydd o gwmpas gofal plant. Rydym yn gwybod gwerth bod yn y gwaith a'r effaith ar lesiant, a gall y tueddiadau yma arwain at ffyrdd o greu cyfleoedd cyflogi ac i lenwi bylchau sgiliau sydd wedi adnabod yn yr economi lleol.
- Rydym yn ddibynnol ar gysylltedd digidol, ac mae hyn yn cynyddu yn enwedig yn dilyn pandemig COVID-19, mae'r tueddiadau yma yn debygol o barhau. Mae'r Asesiad yn arddangos pwysigrwydd band-llydan cyflym a dibynadwy a gwasanaethau ffonau symudol i fusnesau, cymunedau ac unigolion. Bydd gwella cysylltedd digidol yng Ngheredigion yn hanfodol i ddarparu'r seilwaith sydd yn angenrheidiol i'r dyfodol.
- Mae straen ac anawsterau ariannol sy'n deillio o'r pandemig, ynghyd â chostau byw cynyddol ac amgylcheddau gwaith gwael, i gyd yn cyfrannu at anghydraddoldebau mewn lefelau afiechyd cronig a chyfraddau marwolaethau ar draws Cymru. Addasodd llawer o gyflogwyr yn gyflym i ddiogelu iechyd eu gweithlu yn ystod y pandemig. Wrth i ni geisio llunio dyfodol gwell i Gymru, mae'n

⁸ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

ddyletswydd arnom i wella cyfranogiad mewn gwaith teg ar gyfer iechyd, llesiant a thegwch. Ar lefelau lleol a rhanbarthol, rhaid i ni weithredu gyda ffocws a dwysedd i wneud mynediad at waith o ansawdd da yn decach, defnyddio arian cyhoeddus i wella amodau gwaith a llunio partneriaeth â busnesau i hyrwyddo a gweithredu gwaith teg. (Gwaith teg ar gyfer iechyd, llesiant a thegwch, Iechyd Cyhoeddus Cymru 2022).

Ein huchelgeisiau hir-dymor:

- Mae gweithlu lleol ar gael sy'n diwallu anghenion y sector cyhoeddus ac anghenion y sector preifat.
- Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd ariannu yn y dyfodol i gyflawni amcanion y BGC.
- Ystyried ffyrdd arloesol o wneud cadwyni cyflenwi yn fwy effeithlon gan gefnogi'r economi leol yr un pryd.
- Sefydliadau'r BGC yn ysgogi cyfranogiad mwy cynhwysol mewn gwaith teg, cynaliadwy fel rhan o'r ymdrechion i ddatblygu economi llesiant a sicrhau arferion gorau yn yr economi sylfaenol.

Beth fyddwn ni'n ei wneud:

- 1.1 Byddwn yn gweithio ar y cyd gyda phartneriaid, gan gynnwys y Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, gan gynnwys partïon sydd â diddordeb mewn cynnal archwiliadau yn y gweithlu a nodi bylchau sgiliau i helpu i gynllunio ein gweithlu yn y dyfodol; cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrrd â chyfleoedd gyrfa yn y sector gyhoeddus a'r sector preifat ac anghenion lleol, sy'n addas ar gyfer y dyfodol, gan gynnwys uwchsgilio ac ail-hyfforddi ar gyfer economi werdd.
- 1.2 Byddwn yn gweithio ar y cyd ac yn hyrwyddo dull gweithredu ar draws ein sefydliadau, gan gryfhau rhaglenni prentisiaethau a chyfleoedd gwirfoddoli sy'n darparu sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn helpu i gysylltu ag eraill yn ogystal â chyfrannu at well iechyd meddwl ac iechyd corfforol.
- 1.3 Bydd grŵp partneriaeth yn cael ei sefydlu i gyflawni Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU. Bydd hyn yn sicrhau trosolwg traws-sefydliadol a dull gweithredu ar y cyd ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau lleol. Bydd hyn hefyd yn hwyluso alinio ffyrdd ariannu lle bo'n briodol a sicrhau bod yr Amcanion Llesiant yn cael eu hystyried a bod yr egwyddor o ddatblygu cynaliadwy yn cael ei weithredu.
- 1.4 Trwy gaffael, bydd sefydliadau'r BGC yn gwneud defnydd y mwyaf o gyflenwyr lleol ar gyfer ei nwyddau, ei wasanaethau a'i waith.
- 1.5 Bydd holl sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i ddatblygu meddylfryd gwaith teg, rhoi gwaith teg wrth wraidd polisiâu a chynlluniau, creu gwaith teg a bod yn esiamplau o waith teg yng Ngheredigion gan arddangos gwerth dull gweithredu o'r fath i fusnesau a'r gymuned a hyrwyddo mynediad i waith teg i bawb.

1.6 Bydd y BGC yn gwneud cysylltiadau clir â Bargen Twf Canolbarth Cymru a'r fframwaith economaidd rhanbarthol ar draws ystod o feysydd megis ynni, yr economi a sgiliau er mwyn ddatblygu dull mwy cynhwysol o fesur llwyddiant economaidd.

Amcan llesiant 2:

Cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol.

Pam yr amcan hwn:

- Mae Pandemig COVID-19 wedi creu anghydraddoldebau newydd ac wedi gwaethygu'r rhai sy'n bodoli eisoes. Mae Adroddiad Anghydraddoldeb yng Nghymru'r Dyfodol⁹ yn dangos mai'r rhai sy'n byw mewn iechyd gwael, flodi neu mewn cymunedau ymylol sydd wedi cael eu taro waethaf gan y pandemig. Yn ogystal, COVID-19 wedi tynnu sylw at y bwch enfawr yn y dystiolaeth wrth gasglu data ar nodweddion gwarchoddedig.
- Mae ein hiechyd wedi'i gysylltu'n agos ag agweddau cymdeithasol ac economaidd ar ein bywydau: o ble rydym yn cael ein geni, ble rydym yn byw ac yn gweithio, i'n cyfleoedd addysgol, ein hincwm, a'n dylanwad. Mae'r ffactorau cymdeithasol hyn yn arwain at anghydraddoldebau iechyd a llesiant ar draws pobl a chymunedau gwahanol, o ran mynediad at ofal iechyd, ac o ran y cyfleoedd sydd gennym i fyw bywydau iach. Wrth gwrs, nid dyma'r unig ffactorau a gall presgripsiynu cymdeithasol gynnig manteisio cadarnhaol a helpu i fynd i'r afael â'r materion hyn. Mae presgripsiynu cymdeithasol yn ymwneud â llesiant cyfannol a rhoi'r cyfrifoldeb am reoli iechyd gyda'r unigolyn, ac mae'n gyfrwng i rymuso a galluogi.
- Mae dystiolaeth gyson bod ymgysylltu â byd natur yn fuddiol o ran gweithgarwch corfforol a llesiant meddyliol ac mae presgripsiynu cymdeithasol hefyd yn cynnwys cael mynediad at gymorth ar faterion megis dyled a thai yn ogystal â gweithgareddau megis celf a grwpiau cymdeithasol. Mae dystiolaeth yn awgrymu y gall cael mynediad rhwydd at gymorth a threulio hyd yn oed ychydig o amser yn

⁹ D MacBride-Stewart, S. a Dr Parken, A. (2021). Inequalities in a Future Wales: Areas for action in work, climate and demographic change – Full Report. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Future Trends and Inequalities in Wales \(futuregenerations.wales\)](https://futuregenerations.wales) (Cyrchwyd: 07.02.2021).

yr awyr agored fod yn fuddiol, gan arwain ymchwilwyr i alw ar bawb i gael 'dos o natur' bob dydd. Mae ymchwil hefyd wedi dangos bod yr enillion cymdeithasol ar fuddsoddi mewn gwirfoddoli gwyrdd yn rhagorol.

- Bu diddordeb yn ddiweddar ym maes iechyd y cyhoedd mewn effeithiau cadarnhaol bod yn agos i'r arfordir ar iechyd a llesiant. Gyda phrofiad sylweddol o bresgripsiynu cymdeithasol 'gwyrdd' lle mae pobl â phroblemau iechyd meddwl megis iselder, gorbryder a phroblemau gyda defnyddio sylweddau yn cael eu cyfeirio at weithgareddau seiliedig ar natur. Fel sir arfordirol cydnabyddir potensial presgripsiynu cymdeithasol 'glas', megis therapi syrffio i hybu cysylltiad cymdeithasol, iechyd meddwl a llesiant cadarnhaol.

Ein huchelgeisiau hir-dymor:

- Rhoi sylw i anghydraddoldebau daearyddol trwy waith seiliedig ar le sydd wedi'i wreiddio yn y gymuned er mwyn sicrhau grymuso hirdymor.
- Gwella mynediad anghyfartal at fwyd iach a gweithio i wella cynaliadwyedd y system fwyd yng Ngheredigion.
- Presgripsiynu cymdeithasol gwyrdd a glas, a ddarperir gan wasanaethau sydd wedi'u cydgysylltu'n dda, yw'r dull atgyfeirio arferol a derbyniol ar gyfer gwella iechyd.
- Manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wella a hyrwyddo potensial cysylltedd digidol.

Beth fyddwn ni'n ei wneud:

- 2.1 Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd. Bydd hyn yn cynnwys:

- 2.1.1 Cynnal astudiaeth waelodlin gychwynnol gyda ffocws ar fynd i'r afael â chaledi. Parhau i ganolbwyntio ar ddangosyddion caledi allweddol – amddifadedd, credyd cynhwysol, incwm aelwydydd, tlodi plant, cyflogaeth a swyddi, banciau bwyd, tai, diogelwch cymunedol, gwres/tanwydd.
- 2.1.2 Defnyddio dull ar gyfer Datblygu Cymunedol sy'n seiliedig ar Asedau i helpu i gysylltu pobl, gan gynnwys grwpiau anodd eu cyrraedd, plant a phobl ifanc, er mwyn helpu i greu mwy o berthnasoedd yn seiliedig ar breswlydd i breswlydd, gan adeiladu ar gyd-ddibyniaeth a dibyniaeth ar ei gilydd. Mae cysylltu pobl â'u diddordebau cyffredin a'u galluogi i gyfnewid sgiliau ac adnoddau yn helpu cymunedau i nodi a gweithredu ar y materion sydd bwysicaf iddyn nhw.
- 2.1.3 Mapio asedau ac adnoddau ar draws y gymuned gyfan a nodi bylchau posibl ar gyfer gweithredu ataliol, yn ogystal â chyfleoedd cyfredol a chyfleoedd posib ar gyfer rhagnodi cymdeithasol, gwyrdd a glas; integreiddio gwaith y rhagnodwyr cymdeithasol a chysylltwyr cymunedol ymhellach.
- 2.1.4 Bydd dysgu o'r dull hwn yn galluogi i ddulliau tebyg gael eu defnyddio mewn meysydd eraill ac yn cyfrannu at well cyfranogiad gyda chymunedau.
- 2.2 Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
- 2.3 Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella manau cymunedol.
- 2.4 Bydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ceisio cryfhau gwaith Rhaglen Ddigidol Tyfu Canolbarth Cymru i sicrhau dull cydgysylltiedig er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wella'r seilwaith digidol a chysylltiadau.
- 2.5 Defnyddio dull partneriaethol o gynyddu'r nifer o'r genhedlaeth bresennol a chenhedlaeth y dyfodol sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon a gweithgareddau corfforol ar draws y sir, gyda chysylltiadau priodol wedi'u gwneud i gael mynediad i fannau gwyrdd.
- 2.6 Bydd Cyrff Cyhoeddus trwy waith y BGC yn canolbwyntio ar ac yn cydweithio i ddarparu gweithgareddau ataliol sylfaenol ac eilaidd sy'n mynd i'r afael ag lechyd a Lles.

Amcan llesiant 3:

Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.

Pam yr amcan hwn:

O'n hasesiad llesiant, rydym yn gwybod mae Newid Hinsawdd yn parhau i fod yn un o heriau allweddol i ni ac i genedlaethau'r dyfodol. Mae'r Asesiad yn dangos y gwerth mae pobl leol yn gosod ar ei amgylchedd lleol ac ar y rôl allweddol mae'n chwarae ar ei lesiant, ond mae angen cymryd camau nawr i ddiogelu'r amgylchedd ac i liniaru'r effeithiau ar yr amgylchedd ac ar y fioamrywiaeth o'n cwmpas.

- Bydd datgarboneiddio yn heriol ac mae angen ystyried yn ofalus sut i'w weithredu.
- Mae plant yn teimlo eu bod wedi'u cysylltu â'r amgylchedd naturiol ac yn ymwybodol iawn o'r angen i'w warchod¹⁰.
- Mae ymwybyddiaeth a phryderon pobl ifanc am warchod yr amgylchedd yn parhau i dyfu¹¹.
- Roedd pobl ifanc yn poeni mwyaf am dipio anghyfreithlon a cholled ardaloedd gwyrdd¹².

Ein huchelgeisiau hir-dymor:

- Cyflawni gweithgarwch datgarboneiddio o fewn cymunedau a sefydliadau'r BGC.
- Cyrraedd statws Sero Net erbyn 2030.
- Uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer adferiad gwyrdd.
- Paratoi ar gyfer effeithiau newid hinsawdd.

¹⁰ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

¹¹ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

¹² Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

Beth fyddwn ni'n ei wneud:

- 3.1 Cyflawni gweithgarwch datgarboneiddio i gefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru i gael sector cyhoeddus sero net erbyn 2030
- 3.2 Ceisio gwella ansawdd aer, dŵr a'r amgylchedd trwy gefnogi mesurau atal llygredd, gan sicrhau bod cysylltiadau'n cael eu gwneud ag Amcan 2 o ran gweithio gyda chymunedau a chefnogi cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol (cam 2.3).
- 3.3 Ceisio gwarchod a gwella iechyd a chydnerthedd ein hecosystemau i fynd i'r afael â'r argyfwng natur a chefnogi gweithredu cynllun ffermio cynaliadwy Llywodraeth Cymru yng Ngheredigion.
- 3.4 Cynnal Asesiad Risg a Chyfleoedd Newid Hinsawdd a helpu i ddatblygu cymunedau ymaddasol a chydnerth mewn ymateb i newid hinsawdd, gan annog arloesi a datblygu atebion sy'n seiliedig ar natur.
- 3.5 Manteisio i'r eithaf ar y cyfle i uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer adferiad gwyrdd gan sicrhau bod cysylltiadau yn cael eu gwneud â cham 1.1, o ran cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat sy'n addas ar gyfer y dyfodol.
- 3.6 Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafnidiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
- 3.7 Gweithio gyda darparwyr tai a rhanddeiliaid eraill i sicrhau tai o ansawdd da a phriodol i bawb, gydag systemau ynni effeithlon.

Amcan llesiant 4:

Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.

Pam yr amcan hwn:

- Gwyddom fod cysylltiad cryf efo iaith a diwylliant yng Ngheredigion a bydd darparu cyfleoedd i bobl i ddysgu a gwella ei sgiliau iaith Cymraeg yn hanfodol er mwyn cadw'r iaith yn fyw i genedlaethau'r dyfodol. Dynododd yr Arolwg Lles bod siarad Cymraeg yn hynod o bwysig er mwyn cynnig ymdeimlad o gynhwysiant a hunaniaeth, sy'n gallu cael canlyniadau lles cadarnhaol¹³. Ystyrir bod Ceredigion yn un o gadarnleoedd yr iaith Gymraeg ac mewn byd sy'n globaleiddio, gall hunaniaeth arbennig, megis bod yn Gymro neu'n Gymraes, fod yn brofiad cyffrous a chyfoethog. Mae ymchwil yn dangos y gall datblygu'r Gymraeg yn ystod blynyddoedd cynnar annog ymdeimlad o berthyn, a chynnig llwybr at gyfleoedd diwylliannol a chymdeithasol newydd megis llenyddiaeth, cerddoriaeth, ffilm a theatr yn nes ymlaen mewn bywyd. Hefyd, mae sicrhau bod siaradwyr Cymraeg yn pasio'r iaith ymlaen i'r genhedlaeth nesaf a bod plant yn cael cyfleoedd i gymdeithasu yn yr iaith yn eu hardaloedd lleol yn hanfodol i oroesiad y Gymraeg.
- Mae ymgysylltiad cymdeithasol yn sbardun allweddol canlyniadau lles. Ar lefel gymdeithasol, mae pobl a chymunedau cydnerth ac sydd â chysylltiadau da yn hapusach ac yn iachach, ac yn gallu siapio eu bywydau mewn ffordd gadarnhaol yn well¹⁴. Mae sicrhau cymunedau â chysylltiadau da yn dod yn bwysicach, ac yn 2020, lansiodd Llywodraeth Cymru ei strategaeth gyntaf; 'Cysylltu Cymunedau', er mwyn mynd i'r afael â digartrefedd ac ynysu cymdeithasol a meithrin cysylltiad cymdeithasol cryfach. Mae hyn yn arbennig o bwysig mewn ardaloedd gwledig fel Ceredigion, oherwydd y gallai rhwystrau strwythurol gyfyngu ar ymgysylltiad, a allai arwain at unigrwydd ac ynysu cymdeithasol tybiedig.
- Er gwaetha'r ffigurau troseddu isel yng Ngheredigion, mae teimlo'n ddiogel yn hanfodol o hyd i lesiant, ac mae'n nodwedd amlwg yn y arolwg llesiant a'r digwyddiadau ar gyfer rhanddeiliaid. Ond ar draws yr holl ymatebion, teimlo'n ddiogel yn eu cartref eu hunain oedd yr thema unigol bwysicaf, a nodwyd gan 61% o'r ymatebwyr¹⁵. Er bod y canfyddiad o droseddu yn tueddu i fod yn uwch na realiti troseddu, nid yw'n hollol glir pam y daeth yr ymdeimlad ehangach o deimlo'n ddiogel i'r amlwg mor aml yn ystod yr ymgynghoriad.

Ein hamcanion hir-dymor:

- Ceredigion yn fan lle mae amrywiaeth ddiwylliannol a'r Gymraeg yn cael eu dathlu.

¹³ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

¹⁴ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

¹⁵ Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion (2022). 'Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022'. [Ar-lein]. Ar gael ar: [Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022](#) (Cyrchwyd: 10.10.22).

- Y gymuned yn cael ei chynnwys er mwyn i bobl deimlo eu bod wedi'u grymuso ac yn wybodus er mwyn sicrhau diogelwch cymunedol lleol.
- Ceredigion yn lle diogel gydag amgylchedd awyr agored hygyrch ac iach y mae pawb yn ei ddefnyddio a'i fwynhau.

Beth fyddwn ni'n ei wneud:

- 4.1 Bydd y BGC yn cefnogi Strategaeth Ddiwylliannol Ceredigion a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir. Bydd yn strategaeth gymunedol i ddefnyddio ein diwylliant a'n hanes i wneud i bobl deimlo eu bod yn perthyn i'w cymuned, wedi buddsoddi ynddi ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae diwylliant yn cyfrannu at gydlyniant cymdeithasol a thrwy gael balchder yn y gorffennol gall helpu i siapio'r dyfodol. Oherwydd y cysylltiadau posibl gyda llesiant Cymdeithasol, bydd cysylltiadau'n cael eu gwneud gyda gweithio ar sail lleoedd o dan amcan 2.
- 4.2 Gweithredu Strategaeth y Gymraeg newydd a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir, gan adlewyrchu'r angen i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn siaradwyr Cymraeg fel y nodwyd yng Nghyfrifiad 2021. Bydd holl bartneriaid y BGC yn ystyried beth fydd eu camau nesaf y tu hwnt i weithredu gofynion statudol Mesur y Gymraeg, i annog y defnydd o'r Gymraeg a diwylliant Cymru yn y gweithle a chryfhau'r ymdeimlad o le, cymuned a pherthyn.
- 4.3 Caiff Asesiad Strategol o Droseddau ac Anhrefn Ceredigion ei gynnal i lywio blaenoriaethau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a helpu i ddeall ofn troseddu yng Ngheredigion.
- 4.4 Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn Cymunedol gyda sefydliadau partner i nodi dangosyddion cynnar o densiynau sy'n datblygu o fewn cymunedau a gweithredu ffrydiau gwaith ymyrraeth gynnar ac atal yn yr ardaloedd hynny.
- 4.5 Bydd partneriaid yn parhau i gydweithio i gefnogi a chroesawu ceiswyr lloches a ffoaduriaid i Geredigion.
- 4.6 Gweithio mewn partneriaeth i ddangos ymrwymiad clir i gefnogi ac ymgorffori nodau ac amcanion y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol: Cymru Wrth-hiliol.

Cyflawni a Monitro Cynnydd

Trefniadau Llywodraethu a Chyflawni'r Cynllun

Strwythur gweithredol y Grwpiau Prosiect: Bydd pob Grŵp Prosiect yn cael ei gadeirio gan gynrychiolydd o blith un o bartneriaid y BGC. Gan ganolbwyntio yn y lle cyntaf ar agenda strategol, bydd aelodaeth y grwpiau yn cynnwys y cynrychiolwyr ar draws y sefydliadau sydd ag iddynt y statws priodol ond bydd yn hyblyg o ran medru cynnwys y swyddogion a'r staff cywir ynghyd ag eraill (y cyhoedd a grwpiau buddiannau arbennig) er mwyn cydgynhyrchu gwasanaethau a'u darparu mewn modd effeithiol. Bydd y BGC a'r Grwpiau Prosiect yn cael eu cefnogi gan Bartneriaeth Tlodi. Mae'r Grwpiau Prosiect yn dod yn uniongyrchol o dan drefniadau llywodraethu'r BGC, a fydd yn caniatáu i'r fforymau fabwysiadu dull gweithredu mwy hyblyg gan roi'r gallu iddynt adrodd ynghylch eithriadau ac uchafbwyntiau i'r BGC. Mi fydd pob Grŵp Prosiect yn datblygu cynllun cyflawni a chynllunio prosiect a fydd yn cael ei gyhoeddi ar wefan y BGC. Bydd y cynllun cyflawni yn rhoi eglurder ar y camau yr ydym yn bwriadu eu cymryd i gyflawni'r Camau Gweithredu yn y Cynllun hwn ac yn nodi'r partneriaid a'r rhanddeiliaid fydd yn gyfrifol am eu cyflwyno.

Monitro ein perfformiad

Bydd y BGC yn monitro'r gwaith o gyflawni'r Cynllun hwn, a byddwn yn datblygu offeryn adrodd yn seiliedig ar egwyddorion rheoli prosiect. Byddwn yn cynllunio dangosyddion sy'n addas ar gyfer y Cynllun ac sy'n berthnasol ar gyfer ein hardal leol.

Craffu

Mae Pwyllgor Cydlynw Trosolwg a Chraffu Cyngor Sir Ceredigion yn gyfrifol am gael trosolwg o effeithiolrwydd cyffredinol BGC Ceredigion trwy adolygu neu graffu ar y penderfyniadau a wneir neu'r camau a gymerir gan y Bwrdd, a thrwy adolygu neu graffu ar drefniadau llywodraethu'r Bwrdd.

Adroddiad Blynyddol

Fel rhan o'n trefniadau monitro, byddwn yn paratoi Adroddiad Blynyddol a fydd yn nodi manylion y camau a gymerwyd gan y BGC er mwyn sicrhau bod pob un o'r Amcanion Llesiant yn cael eu cyflawni.

Sut mae'r rhain yn cyfrannu at y Saith Nod Llesiant

 <p>Cymru lewyrchus</p> <p>Cymdeithas arloesol, gynhyrchiol, carbon isel sy'n cydnabod y terfynau sydd ar yr amgylchedd bydeang ac sydd, o ganlyniad, yn defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon a chymesur (gan gynnwys gweithredu ar newid yn yr hinsawdd); ac sy'n datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig mewn economi sy'n cynhyrchu cyfoeth ac yn cynnig cyfleoedd cyflogaeth, gan ganiatáu i bobl fanteisio ar y cyfoeth a gynhyrchir drwy gael gafael ar waith addas.</p>	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr is-grŵp tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.
1.1	Byddwn yn gweithio ar y cyd gyda phartneriaid, gan gynnwys y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, gan gynnwys partïon sydd â diddordeb mewn cynnal archwiliadau yn y gweithlu a nodi bylchau sgiliau i helpu i gynllunio ein gweithlu yn y dyfodol; cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector gyhoeddus a'r sector preifat ac anghenion lleol, sy'n addas ar gyfer y dyfodol, gan gynnwys uwchsgilio ac ail-hyfforddi ar gyfer economi werdd.
1.2	Byddwn yn gweithio ar y cyd ac yn hyrwyddo dull gweithredu ar draws ein sefydliadau, gan gryfhau rhaglenni prentisiaethau a chyfleoedd gwirfoddoli sy'n darparu sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn helpu i gysylltu ag eraill yn ogystal â chyfrannu at well iechyd meddwl ac iechyd corfforol.
1.3	Bydd grŵp partneriaeth yn cael ei sefydlu i gyflawni Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU. Bydd hyn yn sicrhau trosolwg traws-sefydliadol a dull gweithredu ar y cyd ar gyfer mynd i'r afael â blaenoriaethau lleol. Bydd hyn hefyd yn hwyluso alinio ffrydiau ariannu lle bo'n briodol a sicrhau bod yr Amcanion Llesiant yn cael eu hystyried a bod yr egwyddor o ddatblygu cynaliadwy yn cael ei weithredu.
1.4	Trwy gaffael, bydd sefydliadau'r BGC yn gwneud defnydd y mwyaf o gyflenwyr lleol ar gyfer ei nwyddau, ei wasanaethau a'i waith.

1.5	Bydd holl sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i ddatblygu meddylfryd gwaith teg, rhoi gwaith teg wrth wraidd polisiâu a chynlluniau, creu gwaith teg a bod yn esiamplau o waith teg yng Ngheredigion gan arddangos gwerth dull gweithredu o'r fath i fusnesau a'r gymuned a hyrwyddo mynediad i waith teg i bawb.
1.6	Bydd y BGC yn gwneud cysylltiadau clir â Bargaen Twf Canolbarth Cymru a'r fframwaith economaidd rhanbarthol ar draws ystod o feysydd megis ynni, yr economi a sgiliau er mwyn ddatblygu dull mwy cynhwysol o fesur llwyddiant economaidd.
2.1	Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd.
2.4	Bydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ceisio cryfhau gwaith Rhaglen Ddigidol Tyfu Canolbarth Cymru i sicrhau dull cydgysylltiedig er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wella'r seilwaith digidol a chysylltiadau.
3.1	Cyflawni gweithgarwch datgarboneiddio i gefnogi gwireddu uchelgais Llywodraeth Cymru o gael sector cyhoeddus sero net erbyn 2030.
3.3	Ceisio gwarchod a gwella iechyd a chydnerthedd ein hecosystemau i fynd i'r afael â'r argyfwng natur a chefnogi gweithredu cynllun ffermio cynaliadwy Llywodraeth Cymru yng Ngheredigion.
3.5	Manteisio i'r eithaf ar y cyfle i uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer adferiad gwyrdd gan sicrhau bod cysylltiadau yn cael eu gwneud â cham 1.1, o ran cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat sy'n addas ar gyfer y dyfodol.
3.6	Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
 Cymru gydnerth	

Cenedl sy'n cynnal ac yn gwella amgylchedd naturiol bioamrywiol gydag ecosystemau iach gweithredol sy'n cynnal cydnerthedd cymdeithasol, economaidd ac ecolegol ynghyd â'r gallu i addasu i newid (er enghraifft newid yn yr hinsawdd)	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr is-grŵp tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.
1.1	Byddwn yn gweithio ar y cyd gyda phartneriaid, gan gynnwys y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, gan gynnwys partiön sydd â diddordeb mewn cynnal archwiliadau yn y gweithlu a nodi bylchau sgiliau i helpu i gynllunio ein gweithlu yn y dyfodol; cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector gyhoeddus a'r sector preifat ac anghenion lleol, sy'n addas ar gyfer y dyfodol, gan gynnwys uwchsgilio ac ail-hyfforddi ar gyfer economi werdd.
1.2	Byddwn yn gweithio ar y cyd ac yn hyrwyddo dull gweithredu ar draws ein sefydliadau, gan gryfhau rhaglenni prentisiaethau a chyfleoedd gwirfoddoli sy'n darparu sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn helpu i gysylltu ag eraill yn ogystal â chyfrannu at well iechyd meddwl ac iechyd corfforol.
1.6	Bydd y BGC yn gwneud cysylltiadau clir â Bargaen Twf Canolbarth Cymru a'r fframwaith economaidd rhanbarthol ar draws ystod o feysydd megis ynni, yr economi a sgiliau er mwyn ddatblygu dull mwy cynhwysol o fesur llwyddiant economaidd.
2.1	Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd.

2.2	Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
2.3	Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella manau cymunedol.
2.4	Bydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ceisio cryfhau gwaith Rhaglen Ddigidol Tyfu Canolbarth Cymru i sicrhau dull cydgysylltiedig er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wella'r seilwaith digidol a chysylltiadau.
2.6	Bydd Cyrff Cyhoeddus trwy waith y BGC yn canolbwyntio ar ac yn cydweithio i ddarparu gweithgareddau ataliol sylfaenol ac eilaidd sy'n mynd i'r afael ag Iechyd a Lles.
3.1	Cyflawni gweithgarwch datgarboneiddio i gefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru i gael sector cyhoeddus sero net erbyn 2030
3.2	Ceisio gwella ansawdd aer, dŵr a'r amgylchedd trwy gefnogi mesurau atal llygredd, gan sicrhau bod cysylltiadau'n cael eu gwneud ag Amcan 2 o ran gweithio gyda chymunedau a chefnogi cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol (cam 2.3).
3.3	Ceisio gwarchod a gwella iechyd a chydnerthedd ein hecosystemau i fynd i'r afael â'r argyfwng natur a chefnogi gweithredu cynllun ffermio cynaliadwy Llywodraeth Cymru yng Ngheredigion.
3.4	Cynnal Asesiad Risg a Chyfleoedd Newid Hinsawdd a helpu i ddatblygu cymunedau ymaddasol a chydnerth mewn ymateb i newid hinsawdd, gan annog arloesi a datblygu atebion sy'n seiliedig ar natur.
3.5	Manteisio i'r eithaf ar y cyfle i uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer adferiad gwyrdd gan sicrhau bod cysylltiadau yn cael eu gwneud â cham 1.1, o ran cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat sy'n addas ar gyfer y dyfodol.
3.6	Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
3.7	Gweithio gyda darparwyr tai a rhanddeiliaid eraill i sicrhau tai o ansawdd da a phriodol i bawb, gydag systemau ynni effeithlon.

4.1	Bydd y BGC yn cefnogi Strategaeth Ddiwylliannol Ceredigion a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir. Bydd yn strategaeth gymunedol i ddefnyddio ein diwylliant a'n hanes i wneud i bobl deimlo eu bod yn perthyn i'w cymuned, wedi buddsoddi ynddi ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae diwylliant yn cyfrannu at gydlyniant cymdeithasol a thrwy gael balchder yn y gorffennol gall helpu i siapio'r dyfodol. Oherwydd y cysylltiadau posibl gyda llesiant Cymdeithasol, bydd cysylltiadau'n cael eu gwneud gyda gweithio ar sail lleoedd o dan amcan 2.
4.2	Gweithredu Strategaeth y Gymraeg newydd a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir, gan adlewyrchu'r angen i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn siaradwyr Cymraeg fel y nodwyd yng Nghyfrifiad 2021. Bydd holl bartneriaid y BGC yn ystyried beth fydd eu camau nesaf y tu hwnt i weithredu gofynion statudol Mesur y Gymraeg, i annog y defnydd o'r Gymraeg a diwylliant Cymru yn y gweithle a chryfhau'r ymdeimlad o le, cymuned a pherthyn.
4.3	Caiff Asesiad Strategol o Droseddau ac Anhrefn Ceredigion ei gynnal i lywio blaenoriaethau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a helpu i ddeall ofn troseddu yng Ngheredigion.
4.4	Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn Cymunedol gyda sefydliadau partner i nodi dangosyddion cynnar o densiynau sy'n datblygu o fewn cymunedau a gweithredu ffrydiau gwaith ymyrraeth gynnar ac atal yn yr ardaloedd hynny.
4.6	Gweithio mewn partneriaeth i ddangos ymrwymiad clir i gefnogi ac ymgorffori nodau ac amcanion y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol: Cymru Wrth-hiliol.
 Cymru sy'n fwy cyfartal Cymdeithas sy'n galluogi pobl i gyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu eu hamgylchiadau (gan gynnwys eu cefndir a'u hamgylchiadau cymdeithasol-economaidd).	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr is-grŵp tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.

1.1	Byddwn yn gweithio ar y cyd gyda phartneriaid, gan gynnwys y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, gan gynnwys partiön sydd â diddordeb mewn cynnal archwiliadau yn y gweithlu a nodi bylchau sgiliau i helpu i gynllunio ein gweithlu yn y dyfodol; cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfya yn y sector gyhoeddus a'r sector preifat ac anghenion lleol, sy'n addas ar gyfer y dyfodol, gan gynnwys uwchsgilio ac ail-hyfforddi ar gyfer economi werdd.
1.5	Bydd holl sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i ddatblygu meddylfryd gwaith teg, rhoi gwaith teg wrth wraidd polisiau a chynlluniau, creu gwaith teg a bod yn esiamplau o waith teg yng Ngheredigion gan arddangos gwerth dull gweithredu o'r fath i fusnesau a'r gymuned a hyrwyddo mynediad i waith teg i bawb.
2.1	Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd.
2.2	Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
2.3	Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella manau cymunedol.
2.5	Defnyddio dull partneriaethol o gynyddu'r nifer o'r genhedlaeth bresennol a chenedlaeth y dyfodol sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon a gweithgareddau corfforol ar draws y sir, gyda chysylltiadau priodol wedi'u gwneud i gael mynediad i fannau gwyrdd.
2.6	Bydd Cyrff Cyhoeddus trwy waith y BGC yn canolbwyntio ar ac yn cydweithio i ddarparu gweithgareddau ataliol sylfaenol ac eilaidd sy'n mynd i'r afael ag Iechyd a Lles.
3.2	Ceisio gwella ansawdd aer, dŵr a'r amgylchedd trwy gefnogi mesurau atal llygredd, gan sicrhau bod cysylltiadau'n cael eu gwneud ag Amcan 2 o ran gweithio gyda chymunedau a chefnogi cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol (cam 2.3).

3.4	Cynnal Asesiad Risg a Chyfleoedd Newid Hinsawdd a helpu i ddatblygu cymunedau ymaddasol a chydnerth mewn ymateb i newid hinsawdd, gan annog arloesi a datblygu atebion sy'n seiliedig ar natur.
3.6	Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
3.7	Gweithio gyda darparwyr tai a rhanddeiliaid eraill i sicrhau tai o ansawdd da a phriodol i bawb, gydag systemau ynni effeithlon.
4.1	Bydd y BGC yn cefnogi Strategaeth Ddiwylliannol Ceredigion a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir. Bydd yn strategaeth gymunedol i ddefnyddio ein diwylliant a'n hanes i wneud i bobl deimlo eu bod yn perthyn i'w cymuned, wedi buddsoddi ynddi ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae diwylliant yn cyfrannu at gydlyniant cymdeithasol a thrwy gael balchder yn y gorffennol gall helpu i siapio'r dyfodol. Oherwydd y cysylltiadau posibl gyda llesiant Cymdeithasol, bydd cysylltiadau'n cael eu gwneud gyda gweithio ar sail lleoedd o dan amcan 2.
4.2	Gweithredu Strategaeth y Gymraeg newydd a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir, gan adlewyrchu'r angen i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn siaradwyr Cymraeg fel y nodwyd yng Nghyfrifiad 2021. Bydd holl bartneriaid y BGC yn ystyried beth fydd eu camau nesaf y tu hwnt i weithredu gofynion statudol Mesur y Gymraeg, i annog y defnydd o'r Gymraeg a diwylliant Cymru yn y gweithle a chryfhau'r ymdeimlad o le, cymuned a pherthyn.
4.3	Caiff Asesiad Strategol o Droseddau ac Anhrefn Ceredigion ei gynnal i lywio blaenoriaethau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a helpu i ddeall ofn troseddu yng Ngheredigion.
4.4	Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn Cymunedol gyda sefydliadau partner i nodi dangosyddion cynnar o densiynau sy'n datblygu o fewn cymunedau a gweithredu ffrydiau gwaith ymyrraeth gynnar ac atal yn yr ardaloedd hynny.
4.5	Bydd partneriaid yn parhau i gydweithio i gefnogi a chroesawu ceiswyr lloches a ffoaduriaid i Geredigion.
4.6	Gweithio mewn partneriaeth i ddangos ymrwymiad clir i gefnogi ac ymgorffori nodau ac amcanion y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol: Cymru Wrth-hiliol.
 Cymru Iachach	

Cymdeithas lle mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl a lle deellir dewisiadau ac ymddygiadau sydd o fudd i iechyd yn y dyfodol	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr is-grŵp tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.
1.2	Byddwn yn gweithio ar y cyd ac yn hyrwyddo dull gweithredu ar draws ein sefydliadau, gan gryfhau rhaglenni prentisiaethau a chyfleoedd gwirfoddoli sy'n darparu sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn helpu i gysylltu ag eraill yn ogystal â chyfrannu at well iechyd meddwl ac iechyd corfforol.
2.1	Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd.
2.2	Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
2.3	Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella manau cymunedol.
2.5	Defnyddio dull partneriaethol o gynyddu'r nifer o'r genhedlaeth bresennol a chenedlaeth y dyfodol sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon a gweithgareddau corfforol ar draws y sir, gyda chysylltiadau priodol wedi'u gwneud i gael mynediad i fannau gwyrdd.

2.6	Bydd Cyrff Cyhoeddus trwy waith y BGC yn canolbwyntio ar ac yn cydweithio i ddarparu gweithgareddau ataliol sylfaenol ac eilaidd sy'n mynd i'r afael ag Iechyd a Lles.
3.2	Ceisio gwella ansawdd aer, dŵr a'r amgylchedd trwy gefnogi mesurau atal llygredd, gan sicrhau bod cysylltiadau'n cael eu gwneud ag Amcan 2 o ran gweithio gyda chymunedau a chefnogi cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol (cam 2.3).
3.3	Ceisio gwarchod a gwella iechyd a chydnerthedd ein hecosystemau i fynd i'r afael â'r argyfwng natur a chefnogi gweithredu cynllun ffermio cynaliadwy Llywodraeth Cymru yng Ngheredigion.
3.4	Cynnal Asesiad Risg a Chyfleoedd Newid Hinsawdd a helpu i ddatblygu cymunedau ymaddasol a chydnerth mewn ymateb i newid hinsawdd, gan annog arloesi a datblygu atebion sy'n seiliedig ar natur.
3.6	Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
3.7	Gweithio gyda darparwyr tai a rhanddeiliaid eraill i sicrhau tai o ansawdd da a phriodol i bawb, gydag systemau ynni effeithlon.
4.1	Bydd y BGC yn cefnogi Strategaeth Ddiwylliannol Ceredigion a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir. Bydd yn strategaeth gymunedol i ddefnyddio ein diwylliant a'n hanes i wneud i bobl deimlo eu bod yn perthyn i'w cymuned, wedi buddsoddi ynddi ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae diwylliant yn cyfrannu at gydlyniant cymdeithasol a thrwy gael balchder yn y gorffennol gall helpu i siapia'r dyfodol. Oherwydd y cysylltiadau posibl gyda llesiant Cymdeithasol, bydd cysylltiadau'n cael eu gwneud gyda gweithio ar sail lleoedd o dan amcan 2.
4.2	Gweithredu Strategaeth y Gymraeg newydd a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir, gan adlewyrchu'r angen i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn siaradwyr Cymraeg fel y nodwyd yng Nghyfrifiad 2021. Bydd holl bartneriaid y BGC yn ystyried beth fydd eu camau nesaf y tu hwnt i weithredu gofynion statudol Mesur y Gymraeg, i annog y defnydd o'r Gymraeg a diwylliant Cymru yn y gweithle a chryfhau'r ymdeimlad o le, cymuned a pherthyn.
4.3	Caiff Asesiad Strategol o Droseddau ac Anhrefn Ceredigion ei gynnal i lywio blaenoriaethau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a helpu i ddeall ofn troseddu yng Ngheredigion.

4.4	Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn Cymunedol gyda sefydliadau partner i nodi dangosyddion cynnar o densiynau sy'n datblygu o fewn cymunedau a gweithredu ffrydiau gwaith ymyrraeth gynnar ac atal yn yr ardaloedd hynny.
 Cymru o gymunedau cydlynus Cymunedau atyniadol, hyfiw a diogel sydd â chysylltiadau da.	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr is-grŵp tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.
1.2	Byddwn yn gweithio ar y cyd ac yn hyrwyddo dull gweithredu ar draws ein sefydliadau, gan gryfhau rhaglenni prentisiaethau a chyfleoedd gwirfoddoli sy'n darparu sgiliau ar gyfer cyflogaeth, yn helpu i gysylltu ag eraill yn ogystal â chyfrannu at well iechyd meddwl ac iechyd corfforol.
2.1	Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd.
2.2	Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
2.3	Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn

	ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella mannau cymunedol.
2.4	Bydd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ceisio cryfhau gwaith Rhaglen Ddigidol Tyfu Canolbarth Cymru i sicrhau dull cydgysylltiedig er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyfleoedd i wella'r seilwaith digidol a chysylltiadau.
2.6	Bydd Cyrff Cyhoeddus trwy waith y BGC yn canolbwyntio ar ac yn cydweithio i ddarparu gweithgareddau ataliol sylfaenol ac eilaidd sy'n mynd i'r afael ag Iechyd a Lles.
3.4	Cynnal Asesiad Risg a Chyfleoedd Newid Hinsawdd a helpu i ddatblygu cymunedau ymaddasol a chydnerth mewn ymateb i newid hinsawdd, gan annog arloesi a datblygu atebion sy'n seiliedig ar natur.
3.6	Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
4.1	Bydd y BGC yn cefnogi Strategaeth Ddiwylliannol Ceredigion a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir. Bydd yn strategaeth gymunedol i ddefnyddio ein diwylliant a'n hanes i wneud i bobl deimlo eu bod yn perthyn i'w cymuned, wedi buddsoddi ynddi ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae diwylliant yn cyfrannu at gydlyniant cymdeithasol a thrwy gael balchder yn y gorffennol gall helpu i siapio'r dyfodol. Oherwydd y cysylltiadau posibl gyda llesiant Cymdeithasol, bydd cysylltiadau'n cael eu gwneud gyda gweithio ar sail lleoedd o dan amcan 2.
4.2	Gweithredu Strategaeth y Gymraeg newydd a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir, gan adlewyrchu'r angen i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn siaradwyr Cymraeg fel y nodwyd yng Nghyfrifiad 2021. Bydd holl bartneriaid y BGC yn ystyried beth fydd eu camau nesaf y tu hwnt i weithredu gofynion statudol Mesur y Gymraeg, i annog y defnydd o'r Gymraeg a diwylliant Cymru yn y gweithle a chryfhau'r ymdeimlad o le, cymuned a pherthyn.
4.3	Caiff Asesiad Strategol o Droseddau ac Anhrefn Ceredigion ei gynnal i lywio blaenoriaethau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a helpu i ddeall ofn troseddau yng Ngheredigion.
4.4	Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn Cymunedol gyda sefydliadau partner i nodi dangosyddion cynnar o densiynau sy'n datblygu o fewn cymunedau a gweithredu ffrydiau gwaith ymyrraeth gynnar ac atal yn yr ardaloedd hynny.
4.5	Bydd partneriaid yn parhau i gydweithio i gefnogi a chroesawu ceiswyr lloches a ffoaduriaid i Geredigion.

4.6	Gweithio mewn partneriaeth i ddangos ymrwymiad clir i gefnogi ac ymgorffori nodau ac amcanion y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol: Cymru Wrth-hiliol.
 <p>Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Cymdeithas sy'n hyrwyddo ac yn gwarchod diwylliant, treftadaeth a'r Gymraeg ac sy'n annog pobl i gyfranogi yn y celfyddydau, a chwaraeon a gweithgareddau hamdden.</p>	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr is-grŵp tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.
2.1	Byddwn yn defnyddio dull partneriaethol gyda chymunedau i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau a chaledi gan ddefnyddio'r ymyriadau sy'n seiliedig ar le. Mae defnyddio dull sy'n seiliedig ar le yn galluogi mwy i waith wedi'i dargedu a'i ganolbwyntio, gan adeiladu ar gryfderau'r gymuned a nodi'r hyn sydd ei angen. Mae cymhwyso ffocws ar y cyd ar gymuned benodol, yn sicrhau amodau i bobl ffynnu a thros amser, leihau'r galw am wasanaethau. Byddwn yn canolbwyntio'n wreiddiol ar Aberteifi, tref sydd wedi cael ei tharo'n arbennig o wael gan bandemig y coronafeirws ac mae cryn dystiolaeth i ddangos ei bod yn ardal sydd â lefelau uchel o anghydraddoldebau iechyd ac amddifadedd.
2.2	Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
2.3	Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella manau cymunedol.

4.1	Bydd y BGC yn cefnogi Strategaeth Ddiwylliannol Ceredigion a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir. Bydd yn strategaeth gymunedol i ddefnyddio ein diwylliant a'n hanes i wneud i bobl deimlo eu bod yn perthyn i'w cymuned, wedi buddsoddi ynddi ac yn cael eu gwerthfawrogi. Mae diwylliant yn cyfrannu at gydlyniant cymdeithasol a thrwy gael balchder yn y gorffennol gall helpu i siapio'r dyfodol. Oherwydd y cysylltiadau posibl gyda llesiant Cymdeithasol, bydd cysylltiadau'n cael eu gwneud gyda gweithio ar sail lleoedd o dan amcan 2.
4.2	Gweithredu Strategaeth y Gymraeg newydd a fydd yn cynnwys partneriaid ar draws y sir, gan adlewyrchu'r angen i fynd i'r afael â'r gostyngiad mewn siaradwyr Cymraeg fel y nodwyd yng Nghyfrifiad 2021. Bydd holl bartneriaid y BGC yn ystyried beth fydd eu camau nesaf y tu hwnt i weithredu gofynion statudol Mesur y Gymraeg, i annog y defnydd o'r Gymraeg a diwylliant Cymru yn y gweithle a chryfhau'r ymdeimlad o le, cymuned a pherthyn.
4.3	Caiff Asesiad Strategol o Droseddau ac Anhrefn Ceredigion ei gynnal i lywio blaenoriaethau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol a helpu i ddeall ofn troseddu yng Ngheredigion.
4.4	Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn Cymunedol gyda sefydliadau partner i nodi dangosyddion cynnar o densiynau sy'n datblygu o fewn cymunedau a gweithredu ffrydiau gwaith ymyrraeth gynnar ac atal yn yr ardaloedd hynny.
4.5	Bydd partneriaid yn parhau i gydweithio i gefnogi a chroesawu ceiswyr lloches a ffoaduriaid i Geredigion.
4.6	Gweithio mewn partneriaeth i ddangos ymrwymiad clir i gefnogi ac ymgorffori nodau ac amcanion y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol: Cymru Wrth-hiliol.
 <p>Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang</p> <p>Cenedl sydd, wrth iddi wneud unrhyw beth i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Cymru, yn ystyried a allai gwneud peth o'r fath gyfrannu'n gadarnhaol at lesiant byd-eang.</p>	
0.1	Bydd y BGC yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio at y pileri llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.
0.2	Bydd yr is-grŵp tlodi yn gweithredu fel llais i'r rhai sy'n cael eu heffeithio gan dlodi a chaledi yng Ngheredigion. Y grŵp hwn fydd y llygaid a'r clustiau, gan wybod beth sydd ei angen ar gymunedau a dinasyddion a'r

	wybodaeth sydd gan bartneriaid. Bydd buddion ac adnoddau i liniaru effaith tlodi yn cael eu casglu a'u rhannu mewn ffordd gydlynol er mwyn sicrhau ei fod yn cyrraedd pawb sydd angen cymorth.
0.3	Bydd yr Is-grŵp Tlodi sy'n cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner yn craffu ar waith y BGC i wella'r gwaith a wneir i frwydro yn erbyn tlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.
1.1	Byddwn yn gweithio ar y cyd gyda phartneriaid, gan gynnwys y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, gan gynnwys partiön sydd â diddordeb mewn cynnal archwiliadau yn y gweithlu a nodi bylchau sgiliau i helpu i gynllunio ein gweithlu yn y dyfodol; cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector gyhoeddus a'r sector preifat ac anghenion lleol, sy'n addas ar gyfer y dyfodol, gan gynnwys uwchsgilio ac ail-hyfforddi ar gyfer economi werdd.
1.4	Trwy gaffael, bydd sefydliadau'r BGC yn gwneud defnydd y mwyaf o gyflenwyr lleol ar gyfer ei nwyddau, ei wasanaethau a'i waith.
2.2	Datblygu Partneriaeth Bwyd Lleol ledled Ceredigion i fynd i'r afael â materion cynaliadwyedd bwyd, mynediad a fforddiadwyedd tra hefyd yn cydnabod y manteision llesiant ychwanegol y gall mentrau bwyd cymunedol/cynlluniau tyfu eu cyflwyno.
2.3	Gweithio gyda, a chefnogi, cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol. Grymuso pawb, gan gynnwys pobl ifanc, i wella manau cymunedol a chael mynediad at fannau gwyrdd sy'n gweithio mewn ffordd i bontio'r cenedlaethau i greu cyfleoedd gweithredu cymdeithasol a fydd yn arwain at effaith wirioneddol gymunedol i wella manau cymunedol.
3.1	Cyflawni gweithgarwch datgarboneiddio i gefnogi uchelgais Llywodraeth Cymru i gael sector cyhoeddus sero net erbyn 2030.
3.2	Ceisio gwella ansawdd aer, dŵr a'r amgylchedd trwy gefnogi mesurau atal llygredd, gan sicrhau bod cysylltiadau'n cael eu gwneud ag Amcan 2 o ran gweithio gyda chymunedau a chefnogi cymunedau sydd am reoli a gwella eu hamgylchedd lleol (cam 2.3).
3.3	Ceisio gwarchod a gwella iechyd a chydnerthedd ein hecosystemau i fynd i'r afael â'r argyfwng natur a chefnogi gweithredu cynllun ffermio cynaliadwy Llywodraeth Cymru yng Ngheredigion.
3.4	Cynnal Asesiad Risg a Chyfleoedd Newid Hinsawdd a helpu i ddatblygu cymunedau ymaddasol a chydnerth mewn ymateb i newid hinsawdd, gan annog arloesi a datblygu atebion sy'n seiliedig ar natur.
3.5	Manteisio i'r eithaf ar y cyfle i uwchsgilio ac ailhyfforddi ar gyfer adferiad gwyrdd gan sicrhau bod cysylltiadau yn cael eu gwneud â cham 1.1, o ran cynyddu sgiliau trigolion Ceredigion i gwrdd â chyfleoedd gyrfa yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat sy'n addas ar gyfer y dyfodol.

3.6	Mae sefydliadau'r BGC yn ymrwmo i Siarter Teithio Iach sy'n hyrwyddo cerdded, beicio, trafndiaeth gyhoeddus a defnydd o gerbydau allyriadau isel iawn, gan gydnabod y cyfraniad cadarnhaol sydd gan hyn ar wella cysylltiadau cymdeithasol, iechyd corfforol a meddyliol yn ogystal â lleihau allyriadau carbon yn ogystal â chyfrannu at dwristiaeth gynaliadwy.
3.7	Gweithio gyda darparwyr tai a rhanddeiliaid eraill i sicrhau tai o ansawdd da a phriodol i bawb, gydag systemau ynni effeithlon.
4.5	Bydd partneriaid yn parhau i gydweithio i gefnogi a chroesawu ceiswyr lloches a ffoaduriaid i Geredigion.
4.6	Gweithio mewn partneriaeth i ddangos ymrwymiad clir i gefnogi ac ymgorffori nodau ac amcanion y Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol: Cymru Wrth-hiliol.

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion

<https://www.ceredigion.gov.uk/eich-cyngor/partneriaethau/bwrdd-gwasanaethau-cyhoeddus-ceredigion/>

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Mae'r **Asesiad Effaith Integredig** hwn yn cynnwys egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ac egwyddorion Datblygu Cynaliadwy, Deddf Cydraddoldeb 2010, Mesur y Gymraeg 2011 (gofynion Safonau'r Gymraeg), ac ystyriaethau Rheoli Risg, i osod sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol ac i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth berthnasol.

1. MANYLION Y CYNNIG: (Polisi / Newid amcan / Arbed arian)

Teitl y Cynnig	Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion
----------------	-----------------------------------

Maes Gwasanaeth	Partneriaethau a Pherfformiad	Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Alun Williams	Cyfarwyddwr Strategol	Barry Rees
-----------------	-------------------------------	---------------------------------	---------------	-----------------------	------------

Enw'r swyddog sy'n cwblhau'r AEI	Naomi McDonagh	E-bost	Naomi.mcdonagh2@ceredigion.gov.uk	Ffôn	01545 572661
----------------------------------	----------------	--------	--	------	--------------

Rhowch ddisgrifiad cryno o bwrpas y cynnig

Mae Cynllun Llesiant Lleol 2023-2028 y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) ar gyfer Ceredigion yn ceisio cyflawni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015; cyfrannu at y saith Nod Llesiant Cenedlaethol a chymhwyso pum Ffordd o Weithio yr 'Egwyddor Datblygu Cynaliadwy'. Mae'r cynllun yn nodi'r amcanion canlynol, ac mae pob un ohonynt wedi'u datblygu mewn ymateb i Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion ac ymgysylltiad ac ymgynghoriad â dinasyddion, i wella cyflwr llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol pobl y sir. Yr Amcanion Llesiant yn y cynllun yw:

1. Cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion.
2. Cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a gwyrdd i wella iechyd corfforol a meddyliol.
3. Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.
4. Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg

Mae amcan trawsbleidiol i fynd i'r afael â chaledi a thlodi hefyd wedi cael ei ymgorffori yn y cynllun i adlewyrchu goblygiadau'r argyfwng costau byw yn awr ac yn y dyfodol. Cydnabyddir y bydd gan hyn y potensial i gael effaith ar draws y pedwar piler lles – lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol, a bydd gweithio gyda'n gilydd ar draws sefydliadau'r BGC yn helpu i gynnal ffocws ar y maes gwaith hwn.

Ar bwy fydd y cynnig hwn yn effeithio'n uniongyrchol? (e.e. y cyhoedd, grwpiau penodol fel grwpiau ieuencid, gofalwyr, pobl sy'n defnyddio'r ffyrdd, pobl sy'n defnyddio parciau gwledig, pobl sy'n cael budd-daliadau, aelodau staff, neu bobl sy'n meddu ar y nodweddion gwarchoddedig a nodir yn y Ddeddf Cydraddoldeb ac y mae'n rhaid i'r awdurdod roi sylw dyledus iddyn nhw).

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Bydd y cynllun yn effeithio'n uniongyrchol ar holl boblogaeth Ceredigion drwy bob cyfnod bywyd, er y bydd rhai agweddau o'r cynllun yn effeithio ar rai grwpiau allweddol yn fwy nag eraill.

RHEOLI'R DDOGFEN: Dylid defnyddio'r AEI yn ystod camau cyntaf y broses benderfynu, ac yna dylid ei mireinio drwy gydol y broses benderfynu. Mae'n bwysig cadw cofnod o'r broses hon er mwyn i ni allu dangos sut rydyn ni wedi trin a thrafod datblygu cynaliadwy, y Gymraeg a chydaddoldeb, lle bynnag y bo modd.

Awdur	Cam yn y broses benderfynu	Rhif y fersiwn	Dyddiad trafod	Disgrifiad cryno o unrhyw newidiadau a wnaed ar ôl trafod
Naomi McDonagh	<i>Drafft terfynol Cynllun Llesiant Lleol 2023-2028</i>	1	22 Mawrth 2023 – Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu	
			4 Ebrill 2023 - Cabinet	
			20 Ebrill 2023 - Cyngor	

Tudalen 84

AMCANION STRATEGOL Y CYNGOR: Pa un o amcanion strategol y Cyngor y mae'r cynnig yn mynd i'r afael ag ef, a sut?

Hybu'r Economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth.	Mae ystod o gamau wedi'u datblygu i fynd i'r afael ag amcan 1 y cynllun Llesiant Lleol sy'n ceisio rhoi hwb i'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth drwy ddileu rhwystrau a galluogi cyfleoedd i unigolion, cymunedau a sefydliadau. Mae nodau eraill o fewn y cynllun wedi'u hintegreiddio fel y byddant hwythau yn cefnogi Amcan 1 a'r Amcan Strategol i hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth.
Creu cymunedau gofalgwr ac iach	Mae ystod o gamau wedi'u datblygu i fynd i'r afael ag amcan 2 yn y cynllun Llesiant Lleol sy'n ceisio creu cymunedau gofalgwr ac iach drwy weithio gyda nhw a cheisio deall yr angen o fewn y cymunedau hynny, gan weithio mewn ffordd sy'n pontio'r cenedlaethau ac adeiladu ar gydnerthedd. Mae nodau eraill yn y cynllun wedi'u hintegreiddio fel y byddant hwythau hefyd yn cefnogi Amcan 2.
Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu	Mae ystod o gamau gweithredu wedi'u datblygu i fynd i'r afael ag amcanion 1, 2, 3 a 4 yn y cynllun sy'n ceisio cyfrannu at ddarparu'r dechrau gorau mewn bywyd yn ogystal â galluogi dysgu, megis edrych ar sgiliau a bylchau yn ogystal â phrentisiaethau a sgiliau ar gyfer cyflogaeth.

Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd	Mae ystod o gamau wedi'u datblygu i fynd i'r afael ag amcan 2 a 3 yn y cynllun sy'n ceisio cyfrannu at greu cymunedau cynaliadwy, gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd, ond mae nodau eraill yn y cynllun wedi'u hintegreiddio fel y byddant hwythau hefyd yn cefnogi ac yn cyfrannu at greu cymunedau cynaliadwy, gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd
--	---

SYLWCH: Wrth i chi lenwi'r ffurflen hon, bydd gofyn i chi ddarparu **tystiolaeth i ategu'ch safbwyntiau**. Bydd angen i chi gynnwys eich safbwynt cychwynnol, y mesurau a'r astudiaethau sydd wedi llywio'ch ffordd o feddwl, a'r farn rydych chi wedi dod iddi. O wneud hyn, bydd modd i chi nodi a fydd unrhyw newidiadau a fydd yn deillio o roi'r argymhelliad ar waith yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol. Ymhlith y ffynonellau data mae:

- *Data meintiol – data sy'n darparu gwybodaeth rifyddol e.e. ffigurau poblogaeth, nifer y defnyddwyr, nifer y bobl nad ydynt yn ddefnyddwyr*
- *Data ansoddol - data sy'n darparu dystiolaeth o argraffiadau pobl o'r gwasanaeth/polisi a'u barn amdano e.e. dadansoddiad o gwynion, canlyniadau grwpiau ffocws, arolygon*
- *Data am y boblogaeth leol, gan gynnwys ffigurau'r cyfrifiad (Proffil Iaith Ceredigion a Data Cydraddoldeb Ceredigion)*
- *Data o'r Arolwg Cenedlaethol o Aelwydydd*
- *Data am ddefnyddwyr gwasanaeth*
- *Adborth o ymgynghoriadau ac ymgyrchoedd ymgysylltu*
- *Argymhellion pwyllgor craffu*
- *Cymariaethau â pholisiau tebyg awdurdodau eraill*
- *Cyhoeddiadau academaidd, adroddiadau ymchwil, adroddiadau ymgynghorwyr ac adroddiadau am unrhyw ymgynghoriad ag e.e. undebau llafur neu'r sectorau gwirfoddol a chymunedol, gan gynnwys y ddogfen 'A Yw Cymru'n Decach?'*
- *Data Sgiliau Iaith Gymraeg staff y Cyngor*

2. EGWYDDORION DATBLYGU CYNALIADWY: Ym mha ffordd mae'r pum egwyddor datblygu cynaliadwy, fel y'u nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, wedi'u hymgorffori a'u blaenoriaethu yn natblygiad eich cynnig?

Egwyddor Datblygu Cynaliadwy	Ydy'r cynnig yn dangos eich bod wedi bodloni'r egwyddor hon? Os yw'n gwneud hynny, disgrifiwch sut. Os nad yw'n gwneud hynny, eglurwch pam.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gamau allwch chi eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
Hirdymor Sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion tymor byr ac anghenion tymor hir a'r angen i gynllunio ar gyfer y dyfodol	<ul style="list-style-type: none"> • Ydi. Mae cynllunio hirdymor wedi ei wreiddio trwy ddatblygiad y cynllun. Datblygwyd y nodau a'r camau gweithredu yn y cynllun i ymateb yn uniongyrchol i'r materion hirdymor a nodwyd yn Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion. 	Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion	Wrth gyflwyno'r cynllun bydd y BGC yn parhau i ddysgu drwy herio'n gadarnhaol ac anelu at wella dealltwriaeth. Bydd pwyslais pellach yn cael ei roi ar edrych ar dueddiadau hirdymor er mwyn llywio'r gwaith cynllunio a chyflawni.

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

<p>Cydweithio Cydweithio â phartneriaid eraill i gyflawni canlyniadau</p>	<p>Ydi. Mae holl bartneriaid y BGC wedi cydweithio ar bob cam o ddatblygiad y cynllun. Bydd y cynllun yn cael ei gyflawni ar y cyd gan bartneriaid y BGC.</p>	<p>Bu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion yn cydweithio ar ddatblygiad Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2023-28.</p>	<p>Bydd y gwaith o gyflawni'r cynllun yn cael ei wneud ar y cyd gan bartneriaid y BGC er mwyn darparu gwasanaethau integredig er budd gorau'r bobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau.</p>
<p>Cynnwys Cynnwys pobl sydd â diddordeb a gofyn am eu barn</p>	<p>Ydi. Mae rhanddeiliaid allweddol wedi bod yn rhan o bob cam o ddatblygiad y cynllun. Mae'r BGC wedi hyrwyddo cyfranogiad, ymgysylltu a chyd-gynhyrchu. Cynhaliwyd ymarferion ymgysylltu a gweithdai dros y flwyddyn a hanner diwethaf er mwyn sicrhau bod dinasyddion wedi bod yn rhan o'r gwaith o nodi'r nodau a'r camau gweithredu yn y cynllun. Mae'r rhain wedi cynnwys sesiynau gyda grwpiau o bobl â nodweddion gwarchoddedig (fel y'u diffinnir gan Ddeddf Cydraddoldeb 2010).</p>	<p>Adroddiad Adborth yr ymgynghoriad ar y Cynllun Llesiant Lleol</p>	<p>Mae'r BGC wedi ymrwymo'n llwyr i gynnwys ei randdeiliaid ac yn deall bod sgwrs barhaus yn hanfodol wrth bennu blaenoriaethau a darparu gwasanaethau. Wrth symud ymlaen, bydd y BGC yn parhau gyda'r gwaith hwn drwy sicrhau y bydd cyfleoedd i ddinasyddion fynegi eu barn, yn enwedig i'r rheini a allai fel arall ei chael hi'n anodd gwneud hynny.</p>
<p>Atal Darparu adnoddau i atal problemau rhag codi neu waethygu</p>	<p>Ydi. Rhoddodd Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion gyfle i'r BGC nodi achosion sylfaenol y materion y mae angen mynd i'r afael â nhw. Mae'r nodau a'r camau gweithredu'n canolbwyntio ar bobl yn gweithredu drostynt eu hunain, ac yn rhoi ffocws cryf ar atal problemau rhag digwydd neu waethygu. Mae'r camau'n ymdrechu i ostwng lefel yr ymyrraeth ym mywydau pobl dros amser lle bynnag y bo modd, gyda'r hyblygrwydd i addasu i amgylchiadau sy'n newid.</p>	<p>Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion</p>	<p>Wrth gyflawni'r cynllun bydd y BGC yn parhau i ganolbwyntio ar yr agenda ataliol gan ymdrechu i sicrhau bod pobl yn gallu cael mynediad at y gwasanaeth sydd ei angen arnynt, pan fydd ei angen arnynt, a dim ond cyhyd ag y maen nhw ei angen.</p>
<p>Integreiddio Effeithio'n gadarnhaol ar bobl, yr economi, yr amgylchedd a</p>	<p>Ydi. Mae'r BGC wedi ystyried sut mae'r nodau a'r camau gweithredu sydd wedi'u cynnwys yn y cynllun yn effeithio</p>	<p>Mae'r cynllun ei hun yn darparu tystiolaeth ar integreiddio. Mae</p>	<p>Wrth gyflawni'r cynllun bydd y BGC yn monitro'n agos sut mae'r camau a</p>

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

<p>diwylliant, a cheisio sicrhau bod pob un ohonynt ar ei ennill</p>	<p>ar gyrrff cyhoeddus yn y sir. Mae'r nodau a'r camau gweithredu wedi'u datblygu gyda dealltwriaeth o gydgyfrifoldeb am ganlyniadau ar draws gwasanaethau a sefydliadau. Gall sefydliadau'r sector cyhoeddus gydweithio ar draws y sir i ychwanegu gwerth at yr hyn sydd eisoes yn cael ei wneud. Mae'r cynllun yn mynegi sut mae pob nod a cham gweithredu yn cyd-fynd ag amcanion llesiant sefydliadau'r BGC.</p>	<p>integreiddio'r Nodau Llesiant Cenedlaethol, ac amcanion llesiant sefydliadau statudol y BGC wedi'u dangos yn y cynllun. Mae'r cynllun yn ymateb sy'n integreiddio llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol.</p>	<p>gymerwyd yn hyrwyddo'r integreiddiad mwyaf posib ar draws wasanaethau.</p>
--	--	--	---

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

3. NODAU LLESIANT: Ydy'r cynnig yn cyflawni unrhyw rai o'r saith nod llesiant cenedlaethol a amlinellwyd yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015? Eglurwch yr effaith (gadarnhaol a negyddol) yr ydych yn ei disgwyl, ac awgrymwch sut i liniaru unrhyw effaith negyddol neu i gyfrannu'n well at y nod. Mae angen i ni sicrhau nad yw'r camau rydyn ni'n eu cymryd i gyflawni un o'r nodau'n niweidio'r camau i gyflawni nod arall.			
Nod Llesiant	Ydy'r cynnig yn cyfrannu at y nod hwn? Disgrifiwch yr effeithiau cadarnhaol neu negyddol.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gamau allwch chi ei eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
3.1. Cymru lewyrchus Defnyddio adnoddau mewn modd effeithlon, datblygu poblogaeth fedrus ac addysgedig, creu cyfoeth, darparu swyddi	Er bod llawer o elfennau'r cynllun yn ceisio mynd i'r afael â'r nod llesiant hwn, y prif amcan canlynol sydd fwyaf perthnasol yn yr achos hwn: Amcan 1: Cydweithio i sicrhau economi gynaliadwy sydd o fudd i bobl leol ac sy'n adeiladu ar gryfderau Ceredigion.		
3.2. Cymru gydnerth Cynnal a gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau sy'n ategu cydnerthedd ac sy'n gallu addasu i newid (e.e. newid hinsawdd)	Er bod llawer o elfennau'r cynllun yn ceisio mynd i'r afael â'r nod llesiant hwn, y prif amcan canlynol sydd fwyaf perthnasol yn yr achos hwn: Amcan 3: Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.		
3.3. Cymru iachach Mae llesiant corfforol a meddyliol pobl cystal â phosibl ac mae pobl yn deall yr hyn sy'n effeithio ar iechyd	Er bod llawer o elfennau'r cynllun yn ceisio mynd i'r afael â'r nod llesiant hwn, y prif amcan canlynol sydd fwyaf perthnasol yn yr achos hwn: Amcan 2: Cydweithio i leihau anghydraddoldebau yn ein cymunedau a defnyddio atebion cymdeithasol a		

Tudalen 88

	gwyrd i wella iechyd corfforol a meddyliol.		
<p>3.4. Cymru o gymunedau cydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw a diogel sydd â chysylltiadau da</p>	<p>Er bod llawer o elfennau'r cynllun yn ceisio mynd i'r afael â'r nod llesiant hwn, y prif amcan canlynol sydd fwyaf perthnasol yn yr achos hwn: Amcan 4: Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg</p>		
<p>3.5. Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang Rhoi sylw i'r effaith ar lesiant byd-eang wrth ystyried lesiant cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol lleol</p>	<p>Er bod llawer o elfennau'r cynllun yn ceisio mynd i'r afael â'r nod llesiant hwn, y prif amcanion canlynol sydd fwyaf perthnasol yn yr achos hwn: Amcan 3 a 4</p> <p>Cydweithio i gyflawni mentrau datgarboneiddio yng Ngheredigion i ddiogelu a gwella ein hadnoddau naturiol.</p> <p>Cydweithio er mwyn i gymunedau deimlo'n ddiogel ac wedi'u cysylltu, gan hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg</p>		

<p>3.6. Cymru sy'n fwy cyfartal Mae pobl yn gallu cyflawni eu potensial ni waeth beth fo'u cefndir neu'u hamgylchiadau</p> <p><i>Yn yr adran hon mae angen i chi ystyried yr effaith ar grwpiau cydraddoldeb, y dystiolaeth ac unrhyw gamau yr ydych yn eu cymryd ar gyfer gwella.</i> <i>Ydych chi wedi ystyried sut allai'r cynnig effeithio ar grwpiau cydraddoldeb fel y'u diffinnir yn Neddf Cydraddoldeb 2010?</i> <i>Mae'r rhain yn cynnwys y nodweddion gwarchoddedig canlynol: oedran, anabled, ailbennu rhywedd, hil, crefydd neu gred, rhyw, cyfeiriadedd rhywiol, priodas neu bartneriaeth sifil, beichiogrwydd neu famolaeth.</i></p> <p>Ystyriwch y canllaw a ganlyn hefyd: Comisiwn Cydraddoldeb - Asesu Effaith a Dyletswydd Cydraddoldeb</p>	<p>Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu fawr ddim effaith o gwbl.</p> <p><i>Gan ddefnyddio eich tystiolaeth, ystyriwch yr effaith ar bob un o'r grwpiau gwarchoddedig. Bydd angen i chi ystyried a yw'r grwpiau hyn yn cael mynediad cyfartal at y gwasanaeth, neu a oes angen iddyn nhw gael y gwasanaeth mewn ffordd wahanol i bobl eraill oherwydd eu nodweddion gwarchoddedig? Nid yw'n dderbyniol dweud yn syml y bydd y cynnig yn fanteisiol/anfanteisiol i bawb. Dylech ddangos eich bod wedi ystyried yr holl dystiolaeth sydd ar gael a rhoi sylw i unrhyw fylchau neu anghyfartaledd a ddaeth i'r amlwg.</i></p>	<p>Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?</p> <p><i>Mae'n hollbwysig casglu data a thystiolaeth cydraddoldeb ar gyfer AEI. Dylech ystyried pwy sy'n defnyddio'r gwasanaeth neu bwy sy'n debygol o'i ddefnyddio. Os na fyddwch yn defnyddio <u>data</u> nac yn <u>ymgysylltu</u> os ydych yn bwriadu cyflwyno newid, gallai penderfyniadau wynebu her gyfreithiol. Dylech gyplysu hyn â'r blwch cynnwys yn y templed hwn. Dylech hefyd ystyried y canllawiau cyffredinol.</i></p>	<p>Pa gamau allwch chi eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?</p> <p><i>Gall y camau hyn gynnwys amryw o gamau cadarnhaol a fydd yn sicrhau bod modd i'r sefydliad drin unigolion yn unol â'u hanghenion, hyd yn oed os bydd hynny'n golygu ei fod yn trin rhai pobl yn fwy ffafriol nag eraill er mwyn iddyn nhw gael canlyniad da. Gallech hefyd gymryd camau i bennu unrhyw fylchau yn y data neu gamau i ymgysylltu â'r rheini y bydd y cynnig yn effeithio arnynt neu y mae'n debygol o effeithio arnynt. Mae angen cyplysu'r camau hyn ag adran 4 yn y templed hwn.</i></p>																								
<p>Oedran Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hoedran? (Ticiwch ✓)</p> <table border="1" data-bbox="76 1098 824 1465"> <tr> <td data-bbox="76 1098 288 1209">Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed</td> <td data-bbox="288 1098 486 1209">Cadarnhaol</td> <td data-bbox="486 1098 654 1209">Negyddol</td> <td data-bbox="654 1098 824 1209">Dim/Fawr ddim</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="76 1209 288 1321">Pobl 18-50</td> <td data-bbox="288 1209 486 1321">Cadarnhaol</td> <td data-bbox="486 1209 654 1321">Negyddol</td> <td data-bbox="654 1209 824 1321">Dim/Fawr ddim</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td data-bbox="76 1321 288 1465">Pobl hŷn 50+</td> <td data-bbox="288 1321 486 1465">Cadarnhaol</td> <td data-bbox="486 1321 654 1465">Negyddol</td> <td data-bbox="654 1321 824 1465">Dim/Fawr ddim</td> </tr> <tr> <td></td> <td style="text-align: center;">✓</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		✓			Pobl 18-50	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		✓			Pobl hŷn 50+	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		✓			<p>Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan bobl o bob grŵp oedran, a bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd ar gyfer pob grŵp oedran.</p>	<p>Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni.</p> <p>Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun</p>	<p>Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud i geisio cynnwys grwpiau bregus sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.</p>
Plant a phobl ifanc hyd at 18 oed	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim																								
	✓																										
Pobl 18-50	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim																								
	✓																										
Pobl hŷn 50+	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim																								
	✓																										

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

					wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	
--	--	--	--	--	---	--

Anabledd Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl oherwydd eu hanabledd? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion ac felly bydd yn effeithio'n gadarnhaol ar y rhai sydd ag anableddau. Mae sawl agwedd ar y cynllun a fydd yn annog cyfranogiad mewn cymunedau a gwell ymwybyddiaeth o faterion hygrychedd.	Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni. Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	
Nam ar y clyw	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Nam corfforol	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Nam ar y golwg	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Anabledd dysgu	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Salwch hirdymor	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Iechyd meddwl	Cadarnhaol ✓	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
Arall	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			

Trawsrywiol		Defnyddiwyd data o'r	Bydd gwaith pellach yn cael
--------------------	--	----------------------	-----------------------------

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl drawsrywiol? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion. Mae cyfleoedd trwy'r cynllun ar gyfer cyd-gynhyrchu.	Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni. Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	ei wneud i geisio cynnwys grwpiau bregus sydd heb gynrychiolaeth ddigonol.
Trawsrywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			

Priodas neu bartneriaeth sifil Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar briodas neu bartneriaeth sifil? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion. Mae cyfleoedd trwy'r cynllun ar gyfer cyd-gynhyrchu	Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni. Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun	
Priodas	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			
Partneriaeth sifil	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

					wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	
--	--	--	--	--	---	--

Beichiogrwydd neu famolaeth Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar feichiogrwydd neu famolaeth? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion.	Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni. Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	
Beichiogrwydd	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					
Mamolaeth	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Hil Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar hil? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig.	Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu	
Gwyn	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim			
	✓					

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Grwpiau ethnig cymysg / aml-ethnig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	<p>Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion.</p> <p>Mae cyfleoedd yn y cynllun ar gyfer cyd-gynhyrchu ac mae'r cynllun yn nodi'r angen i chwilio am ystod eang o leisiau i sicrhau cynhwysiant ac amrywiaeth ar draws cymunedau.</p> <p>Mae cyfle cyfartal yn un o brif egwyddorion y cynllun a chyfeirir yn benodol at weithredu'r Cynllun Cydraddoldeb Hiliol - Cymru Wrth-hiliol</p>	<p>helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni.</p> <p>Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.</p>
✓					
Asiaidd / Asiaidd Prydeinig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
✓					
Du / Affricanaidd / Caribiaidd / Du Prydeinig	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
✓					
Grwpiau ethnig eraill	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
✓					

<p>Crefydd neu ddim cred Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol grefyddau, credoau neu ddim cred? (Ticiwch ✓)</p>				<p>Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion.</p>	<p>Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni.</p> <p>Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun</p>
Cristnogion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
✓					
Bwdhyddion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
✓					
Hindwïaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
✓					

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Dyneiddwyr	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.
	✓			
Iddewon	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	
	✓			
Mwslimiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	
	✓			
Sikhiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	
	✓			
Pobl heb gred	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	
	✓			
Eraill	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	
	✓			

Rhyw Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar ddynion a/neu fenywod? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion gan gynnwys datblygu gwell cyfathrebu gyda grwpiau cymunedol a rhanddeiliaid, gan sicrhau y	Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni. Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun wybodaeth allweddol
Dynion	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
			✓		
Menywod	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim		
				✓	

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

				bydd gan bob grŵp cynrychioladol lais wrth lywio dyfodol Ceredigion.	ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	
--	--	--	--	--	---	--

Cyfeiriadedd rhywiol Ydych chi'n credu y bydd y cynnig hwn yn cael effaith gadarnhaol neu negyddol ar bobl â gwahanol gyfeiriadedd rhywiol? (Ticiwch ✓)				Mae'r cynllun yn diffinio canlyniadau llesiant i bawb yng Ngheredigion. Datblygwyd y cynllun gyda mewnbwn gan ystod o grwpiau diddordeb arbennig. Bydd y blaenoriaethau a nodwyd yn anelu at wella ansawdd bywyd pawb yng Ngheredigion gan gynnwys datblygu gwell cyfathrebu gyda grwpiau cymunedol a rhanddeiliaid, gan sicrhau y bydd gan bob grŵp cynrychioladol lais wrth lywio dyfodol Ceredigion.	Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni. Rhoddodd yr Ymgynghoriad 12 wythnos ar y Cynllun wybodaeth allweddol ychwanegol a ddefnyddiwyd gennym i sicrhau bod y nodau a'r camau gweithredu yn cael effaith gadarnhaol ar bob oedran.	
Pobl ddeurywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			
Dynion hoyw	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			
Menywod hoyw / lesbiaid	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			
Pobl heterorywiol	Cadarnhaol	Negyddol	Dim/Fawr ddim ✓			

Rhoi sylw dyledus i dri nod y Ddyletswydd Cydraddoldeb – penderfynu a fydd y cynnig yn eich cynorthwyo i roi terfyn ar wahaniaethu, i hybu cydraddoldeb ac i feithrin cysylltiadau da, neu'n eich rhwystro rhag gwneud hynny.

3.6.2. Sut allai/mae'r cynnig yn helpu i hybu/hyrwyddo cyfle cyfartal?
 Dylech ystyried a fydd y cynnig yn eich helpu chi i wneud y pethau a ganlyn:
 • dileu neu leihau anfantais • diwallu anghenion pobl â nodweddion penodol • annog pobl â nodweddion penodol i gymryd mwy o ran

Nod y cynllun yw hyrwyddo cyfle cyfartal drwy sicrhau gwell mynediad at wybodaeth a gwasanaethau cyhoeddus; a meithrin diwylliant o gynwysoldeb yng Ngheredigion. Bydd y cynllun hefyd yn cynyddu cyfranogiad trwy gyd-gynhyrchu mentrau a gwasanaethau.

Tudalen 96

3.6.3. Sut allai/mae'r cynnig/penderfyniad yn helpu i roi terfyn ar wahaniaethu, aflonyddu neu erledigaeth anghyfreithlon?

Dylech ystyried a oes tystiolaeth ar gael sy'n dangos: ● y gall y cynnig beri i bobl â nodweddion penodol gael eu trin yn llai ffafriol ● y gallai'r cynnig arwain at wahaniaethu anuniongyrchol ● bod y cynnig yn fwy tebygol o'ch cynorthwyo i wneud addasiadau rhesymol neu'ch rhwystro rhag gwneud hynny

Mae'r cynllun yn cynnwys mwy o gyfranogiad, a fydd yn ceisio sicrhau nad yw grwpiau bregus yn cael eu tangynrychioli.

3.6.4. Sut allai/mae'r cynnig yn effeithio ar hybu/hyrwyddo cysylltiadau da a chydlyniant cymunedol ehangach?

Dylech ystyried a fydd y cynnig yn eich helpu chi i wneud y pethau a ganlyn: ● Mynd i'r afael â rhagfarn ● Hybu dealltwriaeth

Bydd y cynllun yn cyfrannu tuag at hybu dealltwriaeth o gysylltiadau da a chydlyniant cymunedol ehangach, drwy ddod â grwpiau cymunedol ynghyd wrth gyd-gynhyrchu mentrau a gwasanaethau gan ddefnyddio dull sy'n seiliedig ar le, gan gymhwyso'r gwersi cadarnhaol a ddysgwyd drwy weithio yn y ffordd honno.

Rhoi sylw dyledus i Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010.

Byw mewn amgylchiadau cymdeithasol ac economaidd llai ffafriol nag eraill yn yr un gymdeithas yw ystyr anfantais economaidd-gymdeithasol.

Fel corff cyhoeddus rhestredig, mae'n ofynnol i Geredigion roi sylw dyledus i Ddyletswydd Economaidd-gymdeithasol Deddf Cydraddoldeb 2010. I bob pwrpas, mae hyn yn golygu cynnal asesiad o'r effaith ar dlodi. Mae'r ddyletswydd yn cynnwys pawb sy'n dioddef anfantais economaidd-gymdeithasol, gan gynnwys pobl sydd â nodweddion gwarchoddedig.

3.6.5 Pa dystiolaeth sydd gennych am anfantais economaidd-gymdeithasol ac anghydraddoldeb o ran disgwyliadau parthed y cynnig hwn?

Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu bron dim effaith o gwbl.

Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni.

Mae elfen bwrpasol a thrawsbynciol o'r cynllun sy'n ceisio sicrhau bod mynd i'r afael â chaledi a thlodi yn cael ei ystyried ar bob cam, p'un a yw ymyriadau a ffrydiau gwaith o fewn y pileri llesiant economaidd, llesiant cymdeithasol, llesiant amgylcheddol a/neu lesiant diwylliannol, ac ystyrir a gweithredir ar y rhain.

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Pa dystiolaeth sydd gennych i gefnogi'r farn hon?

Defnyddiwyd data o'r Cyfrifiad, y Swyddfa Ystadegau Gwladol, a llawer o ffynonellau eraill yn yr Asesiad o Lesiant Lleol, a gwnaed gwaith ymgysylltu helaeth. Fe wnaeth y wybodaeth yn yr Asesiad a'r gwaith ymgysylltu â phob oedran lywio'r amcanion a'r camau i'w cyflawni.

Pa gam neu gamau y gallwch eu cymryd i leihau effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at effeithiau cadarnhaol?

Gweithio ar draws pob un o'r 4 piler llesiant ac edrych ar fynd i'r afael â chaledi a thlodi fel blaenoriaeth yn sgil y pwysau costau byw sy'n effeithio ar drigolion Ceredigion.

3.7. Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu Mae diwylliant a threftadaeth Cymru a'r Gymraeg yn cael eu hybu a'u gwarchod. <i>Yn yr adran hon, mae angen i chi ystyried yr effaith, y dystiolaeth ac unrhyw gamau yr ydych yn eu cymryd i wella. Dylech wneud hyn i sicrhau nad yw'r cyfleoedd sydd ar gael i bobl sy'n dewis byw eu bywydau a defnyddio gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg yn waeth na'r cyfleoedd sydd ar gael i'r rheini sy'n dewis gwneud hynny drwy gyfrwng y Saesneg, a hynny yn unol â Mesur y Gymraeg 2011.</i>				Disgrifiwch pam y bydd yn cael effaith gadarnhaol/negyddol neu fawr ddim effaith o gwbl.	Pa dystiolaeth sydd gennych i ategu'r farn hon?	Pa gamau allwch chi eu cymryd i liniaru unrhyw effeithiau negyddol neu i gyfrannu'n well at yr egwyddor hon?
A fydd y cynnig yn cael ei roi ar waith yn ddwyieithog (Cymraeg a Saesneg)?	Cadarn haol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	Mae'r cynllun ar gael i'r cyhoedd yn Gymraeg ac yn Saesneg. Bydd disgwyl i bob Grŵp Prosiect a sefydlwyd i gyflawni'r cynllun adrodd ar y canlynol: <ul style="list-style-type: none"> • Sut mae'r camau wedi'u cyflawni'n ddwyieithog • Sut mae'r camau wedi cynnig cyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg • Sut mae'r camau wedi hyrwyddo argaeledd gwasanaethau cyfrwng Cymraeg? 		
	✓					
A fydd y cynnig yn effeithio ar y cyfleoedd i	Cadarn haol	Negyddol	Dim/Fawr ddim	Mae'r Gymraeg yn werth	Data cyfrifiad 2021 y Swyddfa Ystadegau	

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

bobl ddefnyddio'r Gymraeg?	✓			craidd sy'n sail i bob agwedd ar y cynllun.	Gwladol	
A fydd y cynnig yn cynyddu neu'n lleihau'r cyfleoedd i bobl gael gwasanaethau drwy gyfrwng y Gymraeg?	Cadarn haol ✓	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Bydd y cynllun yn cynyddu'r cyfle i bobl dderbyn neu gael mynediad at wybodaeth yn Gymraeg neu'n ddwyieithog yn ôl eu dewis iaith. Yn ogystal, bydd yr holl gamau yn cael eu cyflawni yn ddwyieithog.		
Sut fydd y cynnig yn sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r Saesneg?	Cadarn haol ✓	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	Bydd gofyn i wasanaethau ofyn am ddewis iaith Cymraeg neu Saesneg, a darparu gwasanaethau yn unol â'u dewis. Felly bydd angen i wasanaethau sicrhau bod ganddynt ddigon o staff sy'n siarad Cymraeg i ddarparu eu gwasanaethau yn yr iaith ddewis. Mae'r Gymraeg yn werth craidd drwy'r cynllun, ac felly bydd yn rhan annatod o'r mentrau a'r		

Cyngor Sir Ceredigion – Asesiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

				camau gweithredu sy'n dod o'r cynllun.		
A fydd yn gwarchod, yn hybu ac yn cyfoethogi diwylliant a threftadaeth lleol?	Cadarn haol ✓	Negydd ol	Dim/Fawr ddim	<p>Bydd yr Amcan canlynol yn y cynllun yn hyrwyddo ymhellach y nod llesiant o Gymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu:</p> <p>Amcan 4:</p> <p>Cydweithio i alluogi cymunedau i deimlo'n ddiogel a chysylltiedig a hyrwyddo amrywiaeth ddiwylliannol a chynyddu cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg.</p>		

4. ATGYFNERTHU'R CYNNIG: Os yw'r cynnig yn debygol o effeithio'n negyddol ar unrhyw rai o'r materion uchod (gan gynnwys unrhyw rai o'r nodweddion gwarchoddedig), pa gamau ymarferol/newidiadau allai helpu i liniaru neu i ddileu unrhyw effeithiau negyddol a nodwyd yn adrannau 2 a 3?

4.1 Camau

Beth fyddwch chi'n ei wneud?	Pryd fyddwch chi'n ei wneud?	Pwy sy'n gyfrifol?	Cynnydd

4.2. Os na fyddwch yn cymryd unrhyw gamau i ddileu neu i liniaru'r effeithiau negyddol, rhwch gyfiawnhad.
(Cofiwch: os ydych chi wedi nodi gwahaniaethu anghyfreithiol uniongyrchol a phosibl o ganlyniad i'r cynnig hwn, rhaid i chi newid neu ddiwygio'r cynnig.)

Ni nodwyd unrhyw effeithiau negyddol

4.3. Monitro, gwerthuso ac adolygu

Sut fyddwch chi'n monitro effaith ac effeithiolrwydd y cynnig?

Trwy gynlluniau cyflawni manwl ac adroddiadau rheolaidd i BGC Ceredigion, Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu Cyngor Sir Ceredigion a Chabinet Cyngor Sir Ceredigion.

Tudalen 102

5. RISG: Beth yw'r risg sydd ynghlwm wrth y cynnig hwn?

Meini prawf asesu effaith	1 – Isel iawn	2 – Isel	3 – Canolig	4 - Uchel	5 – Uchel iawn
Meini prawf asesu tebygolrwydd	1 – Annhebygol o ddigwydd	2 - Llai tebygol o ddigwydd	3 - Yr un mor debygol o ddigwydd ac o beidio digwydd	4 - Mwy tebygol o ddigwydd	5 - Tebygol o ddigwydd
Disgrifiad o'r risg	Effaith (difrifoldeb)		Tebygolrwydd (y gallu i gyflawni)		Sgôr risg

Cyngor Sir Ceredigion – Aseiad Effaith Integredig (AEI)

Offeryn integredig sy'n sylfaen ar gyfer proses benderfynu effeithiol

Methiant i gyflawni'r gyd-ddyletswydd o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, i weithredu ar y cyd drwy gyfrwng Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus er mwyn gwella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yr ardal.	4	2	8
Allai eich cynnig chi effeithio ar faes gwasanaeth arall?			
Gallai. Cafodd y cynllun ei ddatblygu i'w integreiddio ac i ychwanegu gwerth at holl wasanaethau'r Cyngor a Gwasanaethau Cyhoeddus eraill ar draws Ceredigion.			

6. CYMERADWYO			
Swydd	Enw	Llofnod	Dyddiad
Rheolwr y Gwasanaeth	Diana Davies		3.3.23
Swyddog Arweiniol Corfforaethol	Alun Williams		3.3.23
Cyfarwyddwr Strategol	Barry Rees		3.3.23
Deiliad y Portffolio	Y Cynghorydd Bryan Davies		3.3.23

Maer' dudalen yn wag yn fwriadol

Ceredigion

Public Services Board

Cyfarfod 33
6 Mawrth 2023, 13:30
Cyfarfod rhithiol ar Zoom

COFNODION

Yn bresennol:	
Y Cyngorydd Bryan Davies (BD)	Cadeirydd, Cyngor Sir Ceredigion
Hazel Lloyd Lubran (HLL)	Is-gadeirydd, CAVO
Barry Rees (BR)	Cyngor Sir Ceredigion
Dr. Jo McCarthy (JMc)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Dr. Phil Kloer (PK)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Elwyn Williams (EW)	Cadeirydd, Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Iwan Cray (IC)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Gavin Bown (GB)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Rachel Jervis (RJ)	Cyfoeth Naturiol Cymru
Gwilym D. Jones (GJ)	Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant
Megan Harris (MH)	Tîm Iechyd y Cyhoedd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Rhodri Llwyd Morgan (RLM)	Prifysgol Aberystwyth
Yr Uwcharolygydd Ross Evans (RE)	Heddlu Dyfed-Powys
Nia Lloyd (NLI)	Coleg Sir Gar
Hefyd yn bresennol:	
Claire Bryant (CB)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Eldeg Rosser (ER)	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda
Kelvin Barlow (KB)	Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru
Scott O'Kelly (SOK)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Amy Richmond-Jones (ARJ)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Bailie Olivia-Jones (BOJ)	Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru
Cathryn Morgan (CM)	Cyngor Sir Ceredigion
Y Cyngorydd Catrin Davies (CD)	Cyngor Sir Ceredigion
Rob Starr (RS)	Cyngor Sir Ceredigion
Elen James (EJ)	Cyngor Sir Ceredigion
Alun Williams (AW)	Cyngor Sir Ceredigion
Tîm Cymorth y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus:	
Diana Davies (DD)	Cyngor Sir Ceredigion
Naomi McDonagh (NMc)	Cyngor Sir Ceredigion
Kieran Metson (KM)	Cyngor Sir Ceredigion
Sara Dafydd (SD)	Cyngor Sir Ceredigion

Anwen Thomas (AT)	Cyngor Sir Ceredigion																
33.1	Ymddiheuriadau, cyflwyniadau a datgelu buddiannau																
<p>Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod. Hefyd, datgelodd y Cadeirydd fuddiant personol o dan eitem 33.8 ar yr agenda gan fod ei frawd yn byw drws nesaf i leoliad arfaethedig yr ysbyty newydd ar gyfer gofal brys a gofal wedi'i gynllunio.</p> <p>Ymddiheuriadau:</p> <table> <tr> <td>Christine Harley</td> <td>Gwasanaeth Prawf</td> </tr> <tr> <td>Y Cyngorydd Keith Evans</td> <td>Cyngor Sir Ceredigion</td> </tr> <tr> <td>Y Cyngorydd Matthew Vaux</td> <td>Cyngor Sir Ceredigion</td> </tr> <tr> <td>Dewi Day</td> <td>Prifysgol Aberystwyth</td> </tr> <tr> <td>Judith Hardisty</td> <td>Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda</td> </tr> <tr> <td>Peter Skitt</td> <td>Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda</td> </tr> <tr> <td>Steve Moore</td> <td>Iechyd Cyhoeddus Cymru</td> </tr> <tr> <td>Victoria Jones</td> <td>Llywodraeth Cymru</td> </tr> </table>		Christine Harley	Gwasanaeth Prawf	Y Cyngorydd Keith Evans	Cyngor Sir Ceredigion	Y Cyngorydd Matthew Vaux	Cyngor Sir Ceredigion	Dewi Day	Prifysgol Aberystwyth	Judith Hardisty	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda	Peter Skitt	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda	Steve Moore	Iechyd Cyhoeddus Cymru	Victoria Jones	Llywodraeth Cymru
Christine Harley	Gwasanaeth Prawf																
Y Cyngorydd Keith Evans	Cyngor Sir Ceredigion																
Y Cyngorydd Matthew Vaux	Cyngor Sir Ceredigion																
Dewi Day	Prifysgol Aberystwyth																
Judith Hardisty	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda																
Peter Skitt	Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda																
Steve Moore	Iechyd Cyhoeddus Cymru																
Victoria Jones	Llywodraeth Cymru																
33.2	Cofnodion cyfarfod diwethaf Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion – 02.12.22																
<p>Cytunwyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 02.12.22 yn gywir.</p>																	
33.3	Materion yn codi o'r cyfarfod diwethaf																
<p>Canlyniadau Cyfrifiad 2021: Gan fod agenda'r cyfarfod hwn yn llawn, byddai Rob Star (RS) yn cael ei wahodd i roi cyflwyniad am ddata'r Cyfrifiad yng nghyfarfod nesaf y Bwrdd ym mis Ebrill.</p> <p>Ymgynghori ynghylch Cynllun Llesiant 2023-28: Cadarnhaodd Naomi McDonagh (NMc) fod y wybodaeth berthnasol ynghylch Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru wedi cael ei dosbarthu. Yn y cyfarfod diwethaf, gofynnwyd i holl aelodau'r Bwrdd rannu'r ymgynghoriad â'u staff, eu Timau Cyfathrebu a sefydliadau/unigolion a oedd yn rhan o'u rhwydweithiau. Nodwyd bod y cam gweithredu hwn wedi'i gwblhau.</p> <p>Cyflwyniad Heneiddio'n Dda: Gan fod agenda'r cyfarfod hwn yn llawn, roedd Sara Humphreys (SH), Rheolwr Tîm - Gofalwyr a Chymorth Cymunedol Cyngor Sir Ceredigion (CSC) wedi cael gwahoddiad i roi cyflwyniad yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Mehefin.</p> <p>Cynrychiolwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru yng nghyfarfod y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus: Cadarnhaodd Jo McCarthy (JMc) y byddai Megan Harris (MH) neu Jan Batty (JB) yn dod i'r cyfarfodydd ar ran Tîm Iechyd y Cyhoedd hyd nes y byddai Cyfarwyddwr Iechyd y Cyhoedd yn cael ei benodi. Dywedwyd hefyd y byddai JMc a Phil Kloer (PK) yn dod i'r cyfarfodydd fel cynrychiolwyr ar ran Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda.</p> <p>Llwybrau bysiau a mynediad at wasanaethau: Cadarnhaodd NMc y byddai Gerwyn Jones (CSC) yn rhoi cyflwyniad ynghlŷn â llwybrau bysiau yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Mehefin. Byddai hyn yn gyfle i ddechrau trafodaeth ynghlŷn â mynediad at wasanaethau, teithio llesol a thrafnidiaeth gyhoeddus.</p> <p>CAM GWEITHREDU: Byddai Rob Starr yn cyflwyno data'r Cyfrifiad yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Ebrill.</p>																	

Byddai cyflwyniad am Gymunedau sy'n Heneiddio'n Dda yn rhan o agenda cyfarfod y Bwrdd ym mis Mehefin.

Byddai cyflwyniad am y Rhwydwaith Bysiau yn cael ei roi yng nghyfarfod y Bwrdd ym mis Mehefin.

33.4

Cytuno ynghylch Cynllun Llesiant Lleol 2023-28

Rhoddodd NMc ddiweddariad am Gynllun Llesiant Lleol 2023-28. Cyfeiriodd NMc at yr adroddiad a rannwyd cyn y cyfarfod a oedd yn cynnwys crynodeb o'r ymatebion i'r ymgynghoriad a gynhaliwyd ynghylch Cynllun Llesiant Lleol 2023-28 a dadansoddiad ohonynt. Nodwyd yn yr adroddiad bod 41 o ymatebion wedi'u derbyn yn ystod y cyfnod ymgynghori gan gynnwys 7 ymateb ysgrifenedig gan bartneriaid yn rhanbarthol ac yn genedlaethol. Roedd yr ymgynghoriad wedi para 12 wythnos, o fis Tachwedd tan fis Ionawr. Hefyd, gofynnwyd i Rwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru gynnal gweithgareddau ymgysylltu ag ysgolion. Cafwyd adborth arbennig o dda gan 13 ysgol gynradd a 3 ysgol uwchradd. Roedd yn bwysig nodi bod 88% o'r rhai a ymatebodd yn cytuno mai'r 5 Amcan Llesiant a amlinellwyd yn y Cynllun drafft oedd y blaenoriaethau cywir.

Cadarnhaodd NMc fod gwelliannau a newidiadau wedi'u gwneud i'r Cynllun drafft ar ôl ystyried yr adborth a ddaeth i law. Roedd y Cynllun diwygiedig wedi'i ddsbarthu ymhlith yr aelodau cyn y cyfarfod fel y gallent ei ystyried. Roedd y newidiadau hyn yn cynnwys:

- Cyfeiriad at drafnidiaeth gynaliadwy ac ymrwymiad i'r Siarter Teithio'n Iach.
- Cyfeiriad at gaffael a defnyddio mwy o gyflenwyr lleol.
- Defnyddio dull gweithredu Datblygu Cymunedol sy'n Seiliedig ar Asedau i wella cysylltedd ac i wneud y mwyaf o asedau lleol.
- Cyfeiriad at gynaliadwyedd bwyd a hyrwyddo mentrau tyfu bwyd yn y gymuned, yn ogystal â chefnogi'r gwaith o ddatblygu Partneriaeth Bwyd Leol ar draws Ceredigion.
- Sylw at bwysigrwydd chwaraeon a gweithgarwch corfforol, gan gynnwys y cysylltiadau â'r cyfleoedd sy'n bodoli o ran rhagnodi glas a gwyrdd.
- Pwysigrwydd yr ecosystem a sut mae hyn yn cyd-fynd â'r cyfleoedd i dyfu bwyd.
- Cyfeiriad at dai addas o ansawdd da sy'n effeithlon o ran ynni.
- Ystyriaeth i ddata'r cyfrifiad ynghylch y Gymraeg
- Cyfeiriad at yr Asesiad Strategol ynghylch Troseddau ac Anhrefn a fyddai'n cyfrannu at flaenoriaethau Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Ceredigion.
- Gwybodaeth am y mesurau llywodraethu, y pethau a gyflawnir, y prosesau ar gyfer monitro cynnydd a'r trefniadau craffu.

Yn amodol ar gytundeb aelodau'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, a chymeradwyaeth gan Fyrddau'r aelodau statudol, gofynnodd NMc fod y Ffurflen Gadarnhau ar gyfer Cymeradwyo'r Cynllun (a oedd wedi'i chynnwys ym mlaen adroddiad yr eitem hon) yn cael ei llofnodi a'i dychwelyd yn dilyn cyfarfodydd y Byrddau er mwyn dangos bod y gwahanol sefydliadau yn cymeradwyo'r Cynllun. Cadarnhaodd NMc y byddai fersiynau terfynol dwyieithog o'r Cynllun yn cael eu dosbarthu yn fuan i'r aelodau cyn cyfarfodydd y gwahanol fyrddau. Pe byddai'r Cynllun yn cael ei gymeradwyo, byddai'r Cynllun yn cael ei llofnodi yng nghyfarfod nesaf y

Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar 24 Ebrill 2023 ac yn cael ei gyhoeddi erbyn 5 Mai 2023.

Diolchodd Iwan Cray (IC) i NMc a'r Tîm am eu gwaith ar y Cynllun, ac er bod y niferoedd a ymatebodd i'r ymgynghoriad yn debyg i'r nifer a ymatebodd mewn siroedd cyfagos, mynegodd siom bod cyn lleied o bobl wedi ymateb i'r arolwg. Cytunodd NMc y byddai angen parhau â'r trafodaethau ynglŷn ag ymgysylltu â'r cyhoedd a chynyddu'r cyfleoedd i bobl ymateb i ymgynghoriadau. Ychwanegodd y byddai hyn yn rhywbeth a fyddai'n cael ei ystyried gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gyda chefnogaeth Rhwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru. Roedd cyfleoedd yn bodoli i dynnu sylw at waith y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus a dangos gwerth y gwaith hwn i'r cymunedau. Trwy wneud hyn, y gobaith oedd y byddai gan bobl fwy o ddealltwriaeth am waith y Bwrdd ac y byddai hyn yn annog mwy o drigolion i gyfrannu at ymarferion ymgysylltu yn y dyfodol. Pwysleisiodd Catrin Davies (CD) a Hazel Lloyd-Lubran (HLL) pa mor bwysig oedd sicrhau bod iaith syml yn cael ei defnyddio i annog pobl i gymryd rhan. Dywedodd Alun Williams (AW) ei bod yn bwysig atgoffa pawb o'r rhan allweddol yr oedd gan bartneriaid i'w chwarae yn y gwaith o hyrwyddo'r ymgynghoriad yn ystod y cyfnod ymgysylltu.

Bu i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gymeradwyo'n ffurfiol y gwelliannau a wnaed i'r Cynllun drafft. Byddai'r Cynllun yn awr yn cael ei gyfieithu cyn y byddai'n barod i'w gyflwyno yng nghyfarfodydd Bwrdd yr aelodau statudol.

PENDERFYNIAD: Derbyniodd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gynllun Llesiant Lleol diwygiedig 2023-28

CAM GWEITHREDU: Byddai aelodau statudol y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn cyflwyno'r Cynllun gerbron eu cyfarfodydd bwrdd a byddent yn cwblhau'r Ffurflen Gadarnhau a ddsbarthwyd cyn y cyfarfod i ddangos bod eu sefydliad wedi cymeradwyo'r Cynllun.

33.5 Diweddariad ar Brosiectau Peilot y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus

i.) Aberystwyth Carbon Niwtral a'r Strategaeth Ddatgarboneiddio

Rhoddodd Rachel Jarvis (RJ) ddiweddariad ar ran Cadeirydd yr is-grŵp, Dewi Day (DD) a oedd wedi rhoi'r gorau i'w rôl fel Cadeirydd. Rhoddodd NMc ddiweddariad am y cynnydd a oedd yn cael ei wneud o ran ymgynghori ac ymgysylltu ynghylch y Cynllun Llesiant Lleol. Hefyd, rhannodd Yvette Eley (YE) o Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) gyflwyniad am Addasu i'r Hinsawdd. Tynnodd y cyflwyniad sylw at y ffaith nad oedd y cynlluniau hinsawdd presennol yn ddigonol i ddelio â'r cynnydd a ragwelir yn y tymheredd. Dywedodd RJ fod Cyfoeth Naturiol Cymru yn paratoi adroddiad gwaelodlin ynglŷn â'r Risgiau yn Sgil yr Hinsawdd. Ychwanegodd fod Cyfoeth Naturiol Cymru hefyd wrthi'n llunio Cynllun ynghylch Addasu i'r Hinsawdd a fyddai'n cael ei gyhoeddi yn 2023 a bod y gwaith hwnnw yn dal i fynd rhagddo. Byddai'r dogfennau hyn yn cynnwys rhestr gynhwysfawr o weithgareddau Cyfoeth Naturiol Cymru, gwybodaeth am yr hyn sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd gan y sefydliad o ran addasu i'r hinsawdd, ac asesiad o ddifrifoldeb y sefyllfa a'r amser sydd gennym i weithredu. Unwaith y byddai'r copïau drafft yn barod i'w rhannu, byddai modd wedyn cynnal trafodaethau gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ledled Cymru ynghylch y ffyrdd y gellid cefnogi'r camau a nodir yn y dogfennau.

CAM GWEITHREDU: Byddai RJ yn gwneud ymholiadau i weld a oedd adroddiad gwaelodlin

Risgiau yn sgil yr Hinsawdd, Cyfoeth Naturiol Cymru yn barod i'w rannu ag Is-grŵp y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

Rhoddodd RJ gyflwyniad am ymateb Cyfoeth Naturiol Cymru i'r ymgynghoriad ynghylch y Cynllun Llesiant Lleol. Fel rhan o ymateb Cyfoeth Naturiol Cymru i'r ymgynghoriad, cafodd argymhelliad ei gynnwys a oedd yn gofyn i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus gynnal Asesiad o'r Risgiau a'r Cyfleoedd sy'n bodoli yn sgil yr Hinsawdd. Cyfarfu RJ a NMc ar ôl i'r ymgynghoriad gau i drafod sut y gellid cynnwys awgrymiadau Cyfoeth Naturiol Cymru yn y Cynllun.

Dywedodd RJ fod DD wedi rhoi diweddariad ar brosiect Rhwydwaith Gwres Ardal Aberystwyth. Ar ôl cynnal astudiaeth dichonoldeb economaidd, cadarnhaodd DD fod adroddiad wedi'i baratoi a oedd yn amlinellu dyluniad y cynllun a'r costau. Roedd trafodaethau mewnol o fewn y Brifysgol yn awgrymu bod cefnogaeth i'r cynllun, a byddai'r camau nesaf yn cynnwys ymgysylltu â Gwasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru. Cafwyd diweddariadau ychwanegol gan y partneriaid ac roedd y rhain yn cynnwys y diweddaraf am fferm solar Prifysgol Aberystwyth (PA) a oedd ar fin cael ei chymeradwyo, gwybodaeth am grant gwres carbon isel a sicrhawyd gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a manylion prosiect Seilwaith Gwefru Cerbydau Trydan Cyngor Sir Ceredigion. Awgrymwyd hefyd y byddai'n fuddiol i aelodau'r is-grŵp ddarllen ac ystyried adroddiad COP15, a oedd yn cynnwys 23 o gamau gweithredu.

Gan fod DD wedi rhoi'r gorau i'w rôl fel Cadeirydd yn dilyn y cyfarfod ar 12 Ionawr 2023, diolchodd RJ i DD am ei waith caled a chadarnhaodd ei bod wedi cytuno i fod yn Gadeirydd dros dro ac y byddai adolygiad o'r trefniadau yn cael eu cynnal yn ddiweddarach yn y flwyddyn. Croesawodd RJ y cyfle i gyflawni'r rôl hon a dywedodd ei bod yn edrych ymlaen at weithio gyda'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i gyflawni'r Amcanion Llesiant.

ii.) Gwella Llesiant Cymunedol a Mynd i'r Afael â Chaledi yn Aberteifi

Rhoddodd Cadeirydd yr Is-grŵp, HLL ddiweddariad. Fel y digwyddodd yng nghyfarfod is-grŵp Aberystwyth, roedd NMc wedi rhoi gwybodaeth am y datblygiadau diweddaraf o ran yr ymgynghoriad ynghylch y Cynllun Llesiant ac roedd RJ wedi rhoi cyflwyniad am broses ymgynghori a chymeradwyo Cyfoeth Naturiol Cymru. Derbyniodd yr is-grŵp ddiweddariad hefyd am Gynllun Lle a Chynllun Seilwaith Gwyrdd Aberteifi gan Catrin Cond (CC). Roedd Rural Office wedi'i gomisiynu tan ddiwedd Mawrth i lunio mapiau A1 amlinellol o bob un o chwe phrif dref Ceredigion ar sail y syniadau a oedd wedi'u cynnwys yn y Cynlluniau Lle. Pan fyddai'r Cynlluniau Lle yn barod, byddent yn cael eu rhannu gyda phob Cyngor Tref fel y gallent ystyried unrhyw fylchau a nodwyd. O ran y Cynllun Seilwaith Gwyrdd, roedd Land Use Consultants (LUC) wedi nodi pum prosiect Seilwaith Gwyrdd a Glas posib ar gyfer pob un o'r trefi. Hefyd, yng nghyfarfod yr is-grŵp, amlinellwyd y prosiectau posibl ar gyfer Aberteifi.

Rhannodd Aled Davies (AD) a Sarah Coakham (SC), Cyfoeth Naturiol Cymru, gyflwyniad am brosiectau a ariannwyd gan grantiau a oedd yn canolbwyntio ar adeiladu cymunedau gwydn drwy gynyddu ymwneud y gymuned â natur i wella iechyd, llesiant a gwytnwch. Hefyd, rhoddodd HLL fraslun o ddiweddariad ystadegol a ddarparwyd gan Caitlin Theodorou (CT) cyn

y cyfarfod parthed gwybodaeth ychwanegol ynghylch Cyfrifiad 2021 a'i oblygiadau i Aberteifi. Cadarnhaodd HLL y byddai cyfarfod nesaf yr is-grŵp yn agored i grwpiau cymunedol Aberteifi fel y gallent dderbyn cyflwyniad gan dîm Ymchwil a Pherfformiad Cyngor Sir Ceredigion am ddata'r Cyfrifiad a'r adroddiad gwaelodlin diweddaraf. Y gobaith hefyd oedd y byddai modd darparu cyflwyniad yn y cyfarfod nesaf am brosiectau i ddatblygu tref Aberteifi ar y cyd â'r Cyngor Tref.

iii.) Llesiant Llanbedr Pont Steffan

Rhoddodd Sara Dafydd (SD) y wybodaeth ddiweddaraf ar ran cadeirydd y Grŵp, Elen James. Roedd Elen James wedi ymddiheuro am ei bod wedi gorfod gadael y cyfarfod. Cynhaliwyd cyfarfod diwethaf is-grŵp Llesiant Llanbedr Pont Steffan ar 12 Ionawr 2023. Cafwyd cyflwyniad gan Roxanne Treacy (RT) ar Rwydwaith Cyd-gynhyrchu Cymru, a chafwyd diweddariad am y cynnydd a wnaed o ran yr ymgynghoriad ynghylch Cynllun Llesiant 2023-28 gan NMc. Fel y digwyddodd yn is-grwpiau Aberystwyth ac Aberteifi, rhoddodd RJ gyflwyniad am broses ymgynghori a chymeradwyo Cyfoeth Naturiol Cymru.

Rhoddodd Cathryn Morgan (CM) drosolwg o Rwydwaith Bwyd Ceredigion a diweddariad ynghylch y Grant Partneriaethau Bwyd Lleol. Dywedodd SD fod Grŵp Gorchwyl a Gorffen wedi'i sefydlu ar ôl sawl trafodaeth yng nghyfarfodydd yr is-grŵp ynglŷn â bwyd a chysylltiad bwyd â lles. Byddai'r Grŵp hwn yn sicrhau bod yna gysylltiadau rhwng y gweithgareddau a'r cynlluniau a oedd eisoes yn bodoli gan sicrhau nad oedd neb yn dyblygu gwaith. Gyda hyn mewn golwg, byddai'n holl bwysig ystyried sut y gallai'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen a'r is-grŵp yn ehangach, gefnogi'r prosiect Partneriaethau Bwyd Lleol. Y gobaith oedd y byddai'r trafodaethau ynghylch hyn yn parhau unwaith y byddai cydlynedd i arwain y prosiect wedi'i benodi. Cafwyd diweddariad hefyd gan Carwyn Young am y datblygiadau diweddaraf o ran y Ganolfan Les yn Llanbedr Pont Steffan.

Wrth i Fwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda symud tuag at Fodel Cymdeithasol ar gyfer Iechyd a Lles (SM4HWB) gan ganolbwyntio yn yr hirdymor ar fesurau atal, dywedodd SD fod Llanbedr Pont Steffan wedi'i nodi fel man y byddent o bosib yn canolbwyntio arno wrth gyflawni'r darn hwn o waith. Cytunwyd felly y dylai'r eitem hon fod yn eitem sefydlog ar agenda'r is-grŵp yn y dyfodol.

33.6

Diweddariad yr Is-grŵp Tlodi

Fel Cadeirydd yr Is-grŵp Tlodi, gofynnodd Catrin Davies (CD) ar i waith caled ac ymroddiad y swyddogion a oedd yn ymwneud â'r grŵp hwn gael ei nodi a'i ganmol. Rhoddwyd y diweddariad gan CM. Mae'r is-grŵp yn cwrdd yn chwarterol, a chynhaliwyd y cyfarfod mwyaf diweddar ym mis Ionawr. Yn ystod y cyfarfod hwn, asesodd y grŵp ddata tlodi lefel uchel ac adroddiad diweddaraf Archwilio Cymru. Mae Archwilio Cymru o'r farn bod ei ddadansoddiad yn dangos mai tlodi yw'r her unigol fwyaf sy'n wynebu pob haen o lywodraeth. Nodir wyth argymhelliad yn yr adroddiad; y cyntaf yw y dylai Llywodraeth Cymru (LIC) ddiweddarau'r strategaeth Tlodi Plant bresennol. Er bod dyletswydd statudol ar awdurdodau Cymru i ddarparu strategaeth tlodi plant, roedd y grŵp yn gytŷn bod dull gydol oed yn fuddiol oherwydd effaith tlodi ar bob oedran a gwasanaeth, ac adlewyrchir hyn hefyd yng Nghynllun Llesiant Lleol 2023-28.

Cyflwynodd fîm Perfformiad ac Ymchwil CSC ddangosfyrddau data Tlodi a rhannodd Juliet Morris (Canolfan Cyngor ar Bopeth) ddolen i ddata ar lefel sirol a grewyd gan CAB sy'n dangos sut yr effeithiwyd ar ardaloedd gwahanol dros amser. Trafodwyd y Mannau Croeso Cynnes hefyd. Mae 42 o Fannau Croeso Cynnes ar fap Ceredigion ar draws ardal ddaearyddol eang. Ym mis Ionawr 2023, ymwelodd 1,941 cyfeiriad IP unigryw â'r safle a chafwyd 7,565 clic ar y map. Dywedodd CM y bydd ystadegau ar y defnydd o'r Mannau Croeso Cynnes ar gael erbyn diwedd Mawrth ond mae'n ymddangos bod mwyafrif y rhai sy'n defnyddio'r manau yn gwneud hynny am gwmnïaeth yn hytrach nag i gadw'n gynnes. O ystyried hyn, gobeithir wrth symud ymlaen, y gellir cynnal y chefnogi'r manau hyn i ddatblygu yn hybiau cymunedol. Rhannodd yr is-grŵp hefyd ddiweddariadau ar y cymorth a'r grantiau sydd ar gael ar hyn o bryd i'r rheiny sy'n ei chael hi'n anodd ymdopi â chostau byw. Gobeithir y gellir rhannu'r wybodaeth hon yn y dyfodol drwy fwletin pythefnosol.

O ran trefniadau llywodraethu yn y dyfodol, gan fod yr aelodaeth gyfredol a'r Cylch Gorchwyl ar gyfer y grŵp hwn yn ymwneud â chyflawni Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2020-23, cadarnhaodd CM y caiff rhain eu hadolygu gan y bydd yr is-grŵp yn awr yn cynorthwyo i gyflawni'r Cynllun Llesiant Lleol o Ebrill 2023. Gyda'r nod o ddarparu'r newid systemig sy'n angenrheidiol i fynd i'r afael â thlodi yng Ngheredigion, a'i leddfu, cynigiodd CM bod angen i'r is-grŵp gynnwys swyddog o bob un o sefydliadau partner y BGC sy'n gweithio ar dlodi a/neu gydraddoldeb, a gofynnodd i'r aelodau ystyried staff yn eu sefydliadau a allai ychwanegu gwerth at waith yr is-grŵp.

CAM GWEITHREDU: Partneriaid i ystyried staff yn eu sefydliadau a allai ychwanegu gwerth at waith yr is-grŵp, a rhannu manylion cyswllt gyda CM.

33.7

Diweddariad y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol

Cafwyd cyflwyniad gan Kelvin Barlow (KB), Rheolwr Rhaglen Partneriaeth Rhanbarthol, Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru ar Gynllun Ardal Gorllewin Cymru. Sefydlwyd Bwrdd Ataliadau ar sail ranbarthol gyda HLL yn gyd-Gadeirydd ochr yn ochr â chydweithwyr yn y Bwrdd Iechyd. Cynhaliwyd dau gyfarfod o'r Bwrdd Ataliadau hyd yma. Ymysg gweithgarwch arall yn ystod y 12 mis diwethaf, mae'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol wedi ymgymryd ag Asesiad Poblogaeth ac Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad a fydd yn sail i Gynllun Ardal Rhanbarthol, sy'n ofyniad statudol. Rhaid i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol wneud yn siwr bod yr Awdurdod Lleol a phartneriaid y Bwrdd Iechyd Lleol yn cydweithio'n effeithiol i ymateb i'r Asesiad Poblogaeth a rhoi'r Cynlluniau Ardal ar y cyd ar waith.

Mae'r Asesiad Poblogaeth yn nodi rhagamcan o'r galw sy'n ganlyniad i rai ffactorau – er enghraifft, oherwydd poblogaeth sy'n heneiddio, mae grwpiau poblogaeth fel dementia, pobl hŷn a gofalwyr yn debygol o gynyddu o ran y galw. O'r Asesiad hwn, gwelwyd themâu fel mynediad at wasanaethau yn y gymuned ac aros am asesiad a diagnosis ar draws grwpiau o'r boblogaeth. Aseswyd sefydlogrwydd gwasanaethau rheoleiddiedig hefyd, gan rancio pob gwasanaeth rheoleiddiedig lle'r oedd coch yn cynrychioli ansefydlogrwydd a gwyrdd yn cynrychioli sefydlogrwydd.

Mae'r Cynlluniau Ardal ar y cyd yn nodi'r gwasanaethau a gynllunir gan Awdurdodau Lleol a Byrddau Iechyd Lleol mewn ymateb i themâu craidd. Dull y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yw canolbwyntio ar ardaloedd lle ceir cydweithio/integreiddio ar draws y rhanbarth sy'n ychwanegu gwerth yn hytrach na dyblygu cynlluniau manwl eraill, a chysoni â threfniadau llywodraethu lleol a rhanbarthol sy'n bodoli.

Blaenoriaethau lefel uchel arfaethedig dan y Cynllun Ardal ar gyfer 2023-28:

1. Cynorthwyo pobl i reoli eu llesiant eu hunain.
2. Cynorthwyo pobl i aros yn agosach i'w cartref.
3. Sicrhau bod y gwasanaethau iawn ar gael i fodloni'r galw.
4. Sicrhau gweithlu sefydlog a chryf.
5. Cynllunio a darparu ein gwasanaethau i'r bobl sy'n eu defnyddio.

Oherwydd prinder amser, cytunodd KB anfon y cyflwyniad PwerBwynt at yr aelodau ar ôl y cyfarfod iddynt fwrw golwg arno.

CAM GWEITHREDU: KB i rannu sleidiau'r cyflwyniad PwerBwynt â'r Tîm Partneriaethau i'w cylchredeg i aelodau'r BGC.

33.8	Lansio ymgynghoriad cyhoeddus ar leoliad ysbyty gofal brys a gofal wedi'i gynllunio newydd
-------------	---

Rhannodd Eldeg Rosser (ER) gyflwyniad ar yr Ymgynghoriad ynghylch Safle'r Ysbyty Newydd. Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda yn darparu gwasanaethau iechyd ar gyfer bron i 400,000 o bobl ar draws y rhanbarth trwy 4 ysbyty, 5 ysbyty cymunedol, 2 ganolfan gofal integredig yn ogystal â chyfleusterau cymunedol. Mae'r Ysbyty Gofal Brys a Gofal Wedi'i Gynllunio newydd arfaethedig yn rhan o strategaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda i ddarparu mwy o gymorth a gofal cydgysylltiedig mor agos at y cartref â phosibl mewn lleoliadau cymunedol. Mae'r ymgynghoriad yn amlinellu 3 safle posib ar gyfer ysbyty newydd – Spring Gardens yn Hendy-gwyn ar Daf, Tŷ Newydd yn Hendy-gwyn ar Daf, a Sanclêr. Cafodd y safleoedd hyn eu nodi oherwydd eu lleoliad daearyddol canolog yn y rhanbarth, gan alluogi'r rhan fwyaf o'r boblogaeth i gael mynediad at adran achosion brys o fewn awr. Nod yr ymgynghoriad yw casglu barn y cyhoedd am y safle arfaethedig gorau, yn ogystal ag unrhyw bryderon. Atgyfnerthodd ER nad oes safle a ffefrir ar hyn o bryd, ac nid oes unrhyw dir wedi'i brynu hyd yma ar gyfer y datblygiad hwn. Mae prynu safle a darparu'r Ysbyty Gofal Brys a Gofal Wedi'i Gynllunio newydd yn amodol ar gyllid Llywodraeth Cymru, sydd heb ei gadarnhau eto, ac os bydd yn llwyddiannus, bydd yn cymryd sawl blwyddyn i ddwyn ffrwyth.

Cadarnhaodd ER y bydd y prif ysbytai yn parhau i ddarparu gofal arbenigol o safon na ellir ei ddarparu mewn mannau eraill yn y gymuned, fel y cytunwyd yn strategaeth Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda yn 2018. O ran Ceredigion, bydd Ysbyty Bronglais yn parhau i ddarparu gwasanaethau brys a gofal wedi'i gynllunio, gydag achosion mwy arbenigol yn cael eu trosglwyddo i'r Ysbyty Gofal Brys a Gofal Wedi'i Gynllunio newydd, yn ogystal â safleoedd rhanbarthol ar gyfer gofal mwy critigol. Bydd ysbytai Glangwili a Llwynhelig yn cael eu hail-bwrpasu fel ysbytai cymunedol, gan ddarparu canolfannau gofal brys dan arweiniad meddygon teulu 24/7. Yr Ysbyty Gofal Brys a Gofal Wedi'i Gynllunio newydd fydd y prif safle ar gyfer gofal brys a gofal wedi'i gynllunio rhanbarthol, gan ddarparu gwasanaethau arbenigol ar gyfer plant, oedolion, ac iechyd meddwl mewn ffordd fwy canolog. Bydd hefyd yn gweithredu fel prif Adran Achosion Brys ac Uned Trawma Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda.

Amlinellodd ER fanteision yr Ysbyty Gofal Brys a Gofal Wedi'i Gynllunio newydd arfaethedig, gan gynnwys gostyngiad yn nifer yr achosion o ddyblygu gwasanaethau ar draws safleoedd, gallu i gynnig gwasanaethau mwy arbenigol, gwelliannau o ran recriwtio a chadw staff yn ogystal ag adeiladau modern ac effeithlon a fyddai'n cefnogi cyflawni targedau lleihau carbon. Cynigiwyd hefyd y bydd ail-bwrpasu Glangwili a Llwynhelig fel ysbytai cymunedol yn galluogi'r mwyafrif o gleifion i gael eu rhyddhau o'r ysbyty Gofal Brys a Gofal Wedi'i Gynllunio i'w cartrefi eu hunain neu i ysbytai mwy lleol o fewn 72 awr.

Cynhaliwyd trafodaeth sylweddol yn dilyn y cyflwyniad. Ategodd Barry Rees (BR) bwysigrwydd cynnal gwasanaethau ym Mronglais oherwydd lleoliad daearyddol yr ysbyty arfaethedig, a'r amser sydd ei angen i deithio i Gaerfyrddin yn enwedig o ogledd y sir. Cadarnhaodd PK y bydd darpariaeth gwasanaethau yn cael ei chynnal ym Mronglais fel yr amlinellwyd yn strategaeth 2018 – Mae'r ysbyty arfaethedig yn ceisio cryfhau gwydnwch Bronglais drwy gysylltedd rhwng y

safleoedd, yn ogystal â'r posibilrwydd o gylchdroi clinigwyr. Holodd IC a oedd ystyriaeth wedi'i rhoi i integreiddio gwasanaethau ar y safle arfaethedig. Fe wnaeth ER gydnabod bod hwn yn bwynt gwerthfawr, a chadarnhaodd, er bod trafodaethau wedi cael eu cynnal gyda'r gwasanaeth ambiwlans a'r gwasanaethau cymdeithasol, y bydd angen cysylltu â gwasanaethau cymorth ychwanegol wrth symud ymlaen.

Amlinellodd HLL bwysigrwydd ystyried trafnidiaeth gyhoeddus, ac yn benodol amcanestyniadau o sut olwg fydd ar hyn yn y dyfodol oherwydd rhagwelir y bydd pwysau cynyddol. Nododd HLL fod darparwyr trafnidiaeth gymunedol eisoes yn gweld cynnydd yn y galw ar eu gwasanaeth at ddibenion cludiant iechyd. Dywedodd ER fod rheolwr cludiant wedi'i benodi yn y misoedd diwethaf a fydd yn gweithio'n agos gydag Awdurdodau Lleol i ystyried atebion ynghylch y galw ar wasanaethau. Mynegodd Elwyn Williams (EW) bryderon ynghylch perygl llifogydd posibl ar safle arfaethedig Tŷ Newydd yn Hendy-gwyn ar Daf. Dywedodd ER fod trafodaethau rhagarweiniol a gynhaliwyd gyda chynllunwyr wedi awgrymu nad oedd unrhyw gyfyngiadau ar ddatblygu ar y safle oherwydd topograffeg y lleoliad arfaethedig. Nododd HLL y dylid hefyd ystyried mynediad i'r safle yn achos llifogydd ar gyfer staff a chleifion.

Nododd Rhodri Llwyd Morgan (RLM) fod Ysgol Filfeddygol Prifysgol Aberystwyth wedi agor ei drysau'n ddiweddar a bod graddau nyrsio wedi dechrau cael eu cynnig ar y campws mewn cydweithrediad â Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. Holodd RLM i ba raddau yr ystyriwyd darpar feddygon a nyrsys wrth benderfynu ar leoliadau'r ysbyty arfaethedig ac a fyddai'r ffactor hwn yn gwneud safle'n fwy neu'n llai ffafriol. Cadarnhaodd PK fod hyfforddiant cynaliadwy o ansawdd uchel yn rhan hanfodol o'r strategaeth – mae Ysgol Nyrsio Prifysgol Aberystwyth yn hollbwysig ac yn cryfhau cynnig Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda i nyrsys.

Cynigiodd Iwan Cray (IC) y dylid ystyried cydleoli gwasanaethau brys.

Cynigiodd Ross Evans (RE) y gellid ffurfio grŵp rhanddeiliaid ar gyfer y gwasanaethau brys er mwyn rhannu adborth a helpu i lunio'r cynllun wrth symud ymlaen. Gan fod cryn dipyn o amser swyddogion yn cael ei dreulio yn ymateb i ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig ag iechyd meddwl ar hyn o bryd, holodd RE hefyd beth fyddai goblygiadau'r cynnig hwn ar ddarpariaeth a gwasanaethau iechyd meddwl. Dywedodd ER y bydd yr ysbyty arfaethedig yn cynnwys gwasanaethau iechyd meddwl arbenigol, a chynigiodd bod sgysiau pellach yn cael eu cynnal gyda Heddlu Dyfed-Powys (HDP) y tu allan i'r cyfarfod. Adleisiodd CD bryderon RE ynghylch cymorth iechyd meddwl yn y rhanbarth. Cytunodd PK nad yw teithio i Lanelli o Geredigion yn ddelfrydol, ac mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda yn parhau i ymdrechu i wella gwasanaethau yng Ngheredigion. Anogodd ER yr aelodau i sicrhau bod eu hadborth yn cael ei ystyried drwy gwblhau'r arolwg ar-lein.

CAM GWEITHREDU: ER i rannu sleidiau'r cyflwyniad PowerPoint gyda'r Tîm Partneriaethau i'w dosbarthu i aelodau'r BGC.

33.9

Adborth gan Bwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu Cyngor Sir Ceredigion

Darparwyd y diweddariad gan NMc, gan nad oedd y Cynghorydd Keith Evans yn gallu bod yn bresennol yn y cyfarfod. Diolchodd NMc i HLL am adrodd i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu ar 18.01.23 ar ran y BGC. Dyma'r prif bwyntiau a godwyd ac a drafodwyd yn y Pwyllgor:

- Mae gwaith paratoi yn mynd rhagddo i groesawu ceiswyr lloches i Geredigion
- Mae dyfodol trafniadaeth gyhoeddus yn cael ei ystyried a'i drafod
- Mae Mannau Croeso Cynnes yn cael eu trafod yn barhaus gyda Chymunedau.

33.10 Cymorth i Fyrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yn rhanbarth De-orllewin Cymru 2023-24

Dywedodd NMc fod y Gweinidog Cyllid a Llywodraeth Leol wedi cymeradwyo cyllid rhanbarthol yn ddiweddar mewn cysylltiad â Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer 2023-24 i 2025-26. Rhoddodd y Gweinidog arwydd hefyd fod y cyllid grant ar gael am gyfnod o dair blynedd.

Cadarnhaodd NMc fod cais rhanbarthol am gyllid wedi'i gyflwyno ym mis Chwefror i Lywodraeth Cymru, gyda'r nod o recriwtio swyddog i reoli system ddata Gorwel. Y gobaith yw y bydd Gorwel fel adnodd yn helpu i fod yn sail i ddarnau o waith yn y dyfodol, megis yr Asesiad Llesiant a'r Cynllun Llesiant Lleol dilynol, gan y bydd yn gweithredu fel storfa o ddata byw gan sefydliadau partner mewn perthynas â llesiant. Cadarnhaodd NMc fod gan Lywodraeth Cymru ddiddordeb mewn sefydlu adnodd tebyg yn genedlaethol, a'r gobaith yw y bydd Gorwel yn gweithredu fel peilot i baratoi'r ffordd ar gyfer hyn. Diolchodd NMc i RS a'i dîm am eu gwaith i sicrhau bod y system wedi cyrraedd lle mae hi nawr. Pe bai'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn cytuno, bydd y cyllid yn cynorthwyo i benodi aelod o staff a fydd yn rheoli Gorwel, yn rhoi hyfforddiant ynglŷn â mewnbynnu data ac yn dadansoddi data i'w gyflwyno yn y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus.

PENDERFYNIAD: Cytunodd y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus â'r bwriad i ddefnyddio cyllid Llywodraeth Cymru i recriwtio aelod o staff i reoli system Gorwel.

33.11 Unrhyw fater arall

Dywedodd SD fod Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Ceredigion ar hyn o bryd yn cynnal Asesiad Strategol o Drosedd ac Anhrefn, ac yn gofyn am farn y cyhoedd trwy holiadur. Aeth yr holiadur yn fyw ar 31 Ionawr 2023 a bydd yn cau ar 28 Mawrth 2023. Bydd yr holiadur hwn yn helpu'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol i adnabod y prif broblemau sy'n effeithio ar yr ardal leol, cael persbectif ar faterion pwysig fel ofn troseddau, ymddygiad gwrthgymdeithasol a chamddefnyddio cyffuriau neu alcohol, yn ogystal â chynorthwyo i ddyrannu adnoddau'n effeithiol a blaenoriaethu gweithgareddau. Ynghyd â data gan gydweithwyr yn yr Heddlu a phartneriaid eraill, bydd yr adborth yn helpu i roi sylfaen sy'n seiliedig ar dystiolaeth i fod yn sail i Gynllun Cyflawni nesaf y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol.

Gwahoddodd SD yr aelodau i rannu eu barn mewn ymateb i'r holiadur ac i hyrwyddo'r ymgysylltu trwy eu rhwydweithiau. Gellir ymateb ar-lein, neu drwy lawrlwytho'r ffurflen ymateb o dudalen Ymgynghoriadau Cyngor Sir Ceredigion a'i dychwelyd yn y post. Mae copi'au papur ar gael ym mhob un o lyfrgelloedd a chanolfannau hamdden Ceredigion. Mae fformatau amgen megis copi'au Hawdd eu Deall, Person Ifanc a Phrint Bras hefyd ar gael i'w lawrlwytho. Cadarnhaodd SD y cysylltwyd â nifer o randdeiliaid, a bod aelodau'r Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol wedi cael pecyn digidol o adnoddau gan gynnwys datganiad i'r wasg, negeseuon cyfryngau cymdeithasol a phosteri i'w rhannu â'u Timau Cyfathrebu. Mewn ymateb i ymholiad y Cadeirydd ynghylch a fu cysylltiad ag ysgolion, cadarnhaodd SD y cynhelir sesiwn gyda'r Cyngor leuenctid ar 17 Mawrth 2023. Cynigiodd y Cadeirydd a CD Anwen Bowen fel cyswllt defnyddiol ar gyfer creu cysylltiadau â'r Urdd.

Tudalen 116

Ni chodwyd dim materion pellach. Diolchodd y Cadeirydd i bawb am eu hamser a'u cyfraniadau.

33.12 **Dyddiad y cyfarfod nesaf**

24 Ebrill 2023 – 14:00-15:00

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R:	Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu
DYDDIAD:	Mawrth yr 22^{ain} 2023
LLEOLIAD:	Hybrid
TEITL:	Adroddiad ynglŷn â Diwygiadau i'r Polisi Chwythu'r Chwiban
PWRPAS YR ADRODDIAD:	Diwygio'r Polisi Chwythu'r Chwiban
RHESWM PAM BOD Y PWYLLGOR CRAFFU WEDI GOFYN AM Y WYBODAETH:	Ni ofynnwyd amdani
CEFNDIR:	

Cyflwynwyd adroddiad ynglŷn â diwygiadau i'r Polisi Chwythu'r Chwiban ddiwethaf i'r pwyllgor hwn ar [Fai'r 16^{eg} 2018](#). Cymeradwywyd y diwygiadau hyn gan y Cabinet ar [Fehefin y 19^{eg} 2018](#).

Sefyllfa ar hyn o bryd:

Mae'r Polisi Chwythu'r Chwiban hwn wedi'i adolygu ac mae diwygiadau wedi'u gwneud i sicrhau bod y polisi'n gyfredol.

Mae diwygiadau allweddol i'r polisi fel a ganlyn:

- Wedi ychwanegu 'pryderon diogelu' at y rhestr o faterion y ceir rhoi gwybod amdanynt fel pryderon chwythu'r chwiban.
- Wedi ychwanegu canllawiau ychwanegol gan Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio y gellir rhoi gwybod am bryderon sy'n ymwneud â defnydd yr awdurdod o bwerau ymchwilio neu unrhyw fater sy'n dod o fewn arolygiaeth Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio o dan y polisi.
- Wedi ychwanegu canllawiau ychwanegol ynglŷn â rhoi gwybod am bryderon diogelu a chyfeiriad at 'Bolisi a Chanllawiau ar gyfer Diogelu Plant ac Oedolion mewn Perygl'.
- Diweddarwyd manylion cyswllt ar gyfer swyddogion perthnasol a phersonau a chyrrff penodedig.
- Diweddarwyd hyperddolenni i ddogfennau a gwefannau canllaw.
- Diweddarwyd cyfrifoldebau'r Swyddog Monitro.
- Mân newidiadau eraill i drefniadaeth a geiriad i wella darllenadwyedd.

Dangosir yr holl ddiwygiadau i'r Polisi Chwythu'r Chwiban mewn newidiadau wedi'u marcio yn **Atodiad 1**.

A oes Aseiad Effaith Integredig Nac oes wedi'i gwblhau?
Os nad oes, dywedwch pam

LLESIANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL:

Crynodeb: Nid yw'r adroddiad hwn yn cynrychioli newid i bolisi na strategaeth.

Hirdymor:

Integreiddio:

Cydweithio:

Cynnwys:

Atal:

ARGYMHELLIAD:

Bod y Cabinet yn cymeradwyo'r diwygiadau i'r Polisi Chwythu'r Chwiban fel y'u dangosir yn **Atodiad 1**.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLIAD:

Sicrhau bod y Polisi Chwythu'r Chwiban yn gyfredol ac yn parhau i fod yn addas i'r diben.

Enw Cyswllt:

Elin Prysor, Swyddog Arweiniol Corfforaethol Cyfreithiol a Llywodraethu (a'r Swyddog Monitro)

Swydd:

Cyfreithiol a Llywodraethu

Dyddiad yr Adroddiad:

02/02/2023

CEREDIGION

Polisi Chwythu'r Chwiban

Awdur: Swyddog Monitro/ [Swyddog Arweiniol](#)
[Corfforaethol-Pobl a Threfniadaeth Adnoddau-Dynol](#)

Terfynol: ~~07/04/16~~

~~Cytunwyd gan yr Undebau Llafur 14/3/16~~

Cymeradwywyd gan y Cabinet: 17/05/16

~~Dyddiad a Gyhoeddwyd: 17/05/16~~

~~Diwygiwyd gan y Swyddog Monitro: 23/11/2017~~

~~Ail-ddiwygiwyd gan y Swyddog Monitro: 16/05/2018~~

Cymeradwywyd gan y Cabinet: 19/06/2018

~~Diwygiwyd 14/11/14/02/232~~

~~Cymeradwywyd gan y Cabinet: x/x/20232~~

RHAGYMDRODD

Yn aml, y cyflogeion fydd y bobl gyntaf i sylweddoli y gall fod rhywbeth difrifol o'i le ar y ffordd y mae gweithgareddau'r Cyngor yn cael eu cyflawni. Serch hynny, mae'n bosibl na fyddant yn gallu mynegi'u pryderon oherwydd, o wneud hynny, byddant yn teimlo eu bod yn anffyddlon i'w cydweithwyr neu i'r Cyngor. O ddweud eu dweud, gall fod ofn arnynt y bydd rhywun yn aflonyddu arnynt neu'n eu trin yn annheg. Mewn sefyllfaoedd o'r fath, gall fod yn haws iddynt anwybyddu'u pryderon, yn hytrach na rhoi gwybod i rywun am yr hyn all fod yn ddim mwy na chamymddygiad amheus.

Formatted: Welsh

Rydym wedi ymrwmo i gyflawni ein busnes yn onest a chydag uniondeb, ac rydym yn disgwyl i'r holl staff arddel safonau uchel. Serch hynny, mae perygl y gall rhywbeth fynd o'i le mewn unrhyw sefydliad o bryd i'w gilydd, neu berygl y gall ymddygiad anghyfreithlon neu anfoesegol fod yn digwydd yno'n ddjarwybod. Mae'n hanfodol meithrin diwylliant agored ac atebol i atal sefyllfaoedd o'r fath rhag codi neu i fynd i'r afael â nhw pan fyddant yn codi.

Formatted: Welsh

Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i'r safonau uchaf posibl o ran uniondeb, atebolrwydd a bod yn agored. Yn unol â'r ymrwymiad hwnnw, rydym yn annog cyflogeion ac eraill a chanddynt bryderon difrifol am unrhyw agwedd ar waith y Cyngor i gysylltu â ni ac i leisio'r pryderon hynny. Rydym yn sylweddoli y bydd yn rhaid trin a thrafod rhai achosion yn gyfrinachol. Mae'r ddogfen bolisi hon yn egluro bod modd i'r staff wneud hynny heb ofni y bydd rhywun yn dial arnynt.

Formatted: Welsh

NOD A CHWMPAS Y POLISI HWN

Formatted: French (France)

Nod y polisi hwn yw:

Formatted: French (France)

- eich annog i roi gwybod cyn gynted â phosibl os ydych yn amau achos o ddrwgweithredu gan wybod y byddwn yn ymdrin â'ch pryderon o ddifrif ac yn ymchwilio iddynt fel y bo'n briodol, a chan wybod y byddwn yn parchu eich cyfrinachedd.
- darparu canllawiau a dulliau i sicrhau bod modd i chi fynegi pryderon a chael adborth am unrhyw gamau a gymerwyd
- caniatáu i chi gymryd camau pellach i ymdrin â'r mater os nad ydych yn fodlon ag ymateb y Cyngor
- rhoi sicrwydd i chi y dylai fod modd i chi fynegi pryderon dilys heb ofni y bydd rhywun yn dial arnoch neu'n eich trin yn annheg oherwydd i chi chwythu'r chwiban, hyd yn oed os daw i'r amlwg eu bod wedi camgymryd

Formatted: French (France)

Formatted: French (France)

Formatted: French (France)

Formatted: French (France)

Mae gweithdrefnau ar waith i alluogi chi i wneud cwyn sy'n gysylltiedig â'ch cyflogaeth neu'ch contract cyflogaeth. Bwriedir i'r polisi chwythu'r chwiban hwn drin a thrafod pryderon sydd tu hwnt i gwmpas gweithdrefnau eraill.

Formatted: Welsh

Nid yw'r polisi hwn yn rhan o gontract cyflogaeth unrhyw gyflogai a gellir ei ddiwygio ar unrhyw adeg. ▲

Formatted: Welsh

I BWY Y MAE'R POLISI HWN YN BERTHNASOL?

Mae'r polisi hwn yn berthnasol i bob unigolyn sy'n gweithio ar bob lefel yn y Cyngor, gan gynnwys uwch reolwyr, swyddogion, cyfarwyddwyr, cyflogeion, ymgynghorwyr, contractwyr, hyfforddeion, gweithwyr cartref, gweithwyr rhan-amser, gweithwyr tymor penodol, gweithwyr dros dro a gweithwyr asiantaeth, yn ogystal â gwirfoddolwyr. (Cyfeirir atynt ar y cyd fel **staff** yn y polisi hwn.)

Formatted: Welsh

BETH YW CHWYTHU'R CHWIBAN?

Datgelu gwybodaeth sy'n ymwneud â drwgweithredu amheus neu beryglon yn y gwaith yw **chwythu'r chwiban**. Gall gynnwys:

Formatted: Welsh

(a) gweithgarwch troseddol;

Formatted: Welsh

(b) camweinyddu cyfiawnder;

Formatted: Welsh

(c) perygl iechyd a diogelwch;

Formatted: Welsh

(d) niwed i'r amgylchedd;

Formatted: Welsh

(e) methu â chydymffurfio â rhwymedigaeth gyfreithiol neu broffesiynol neu ofynion rheoleiddiol;

Formatted: Welsh

(f) llwgrwobrwyo;

Formatted: Welsh

(g) twyll neu gamreolaeth sy'n ymwneud ag arian / caffael;

Formatted: Welsh

(h) esgeulustod;

Formatted: Welsh

(i) torri polisiau a gweithdrefnau mewnol;

Formatted: Welsh

(j) ymddygiad sy'n debygol o niweidio ein henw da;

Formatted: Welsh

(k) datgelu gwybodaeth gyfrinachol heb ganiatâd;

Formatted: German (Germany)

(l) ymddygiad amhriodol;

Formatted: German (Germany)

(m) ymddygiad a gweithredoedd sy'n syrthio islaw safonau neu arferion sydd wedi ennill eu plwyf

Formatted: German (Germany)

(n) gweithredoedd sy'n mynd yn groes i reolau sefydlog neu bolisiau'r Cyngor;

Formatted: German (Germany)

(o) caethwasiaeth/masnachu pobl

Formatted: German (Germany)

(p) Pryderon diogelu

Formatted: German (Germany)

(q) celu unrhyw un o'r materion uchod yn fwriadol.

Formatted: German (Germany)

Formatted: German (Germany)

Dywedir bod unigolyn sy'n mynegi pryder dilys am unrhyw un o'r materion uchod yn **chwythwr chwiban**. Os oes gennych chi bryderon dilys sy'n ymwneud â drwgweithredu amheus neu berygl sy'n effeithio ar unrhyw un o'n gweithgareddau (**pryder chwythu'r chwiban**), dylech roi gwybod am y pryderon hynny o dan y polisi hwn.

Formatted: Welsh

Ni ddylech ddefnyddio'r polisi hwn ar gyfer cwynion sy'n ymwneud â'ch sefyllfa bersonol, fel y ffordd y cawsoch eich trin yn y gwaith. Mewn achosion o'r fath, dylech ddefnyddio'r Drefn Gwyno neu'r Polisi Bwlio ac Aflonyddu yn y Gwaith.

Formatted: Welsh

Mae'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio wedi dweud: lle bo'n briodol, dylid ystyried y polisi hwn yn gyntaf wrth

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

- goddi pryder mewn perthynas â defnydd yr Awdurdod o bwerau ymchwilio, ac
- unrhyw ddatgeliadau ynghylch unrhyw faterion sy'n dod o fewn arolygiaeth* Swyddfa'r Comisiynydd Pwerau Ymchwilio.

Formatted: Font:

Formatted: Font: (Default) Arial, 12 pt

Formatted: List Paragraph, Bulleted + Level: 1 + Aligned at: 0.63 cm + Indent at: 1.27 cm

LLWGRWOBRWYO

Formatted: Welsh

Mae atal llwgrwobrwyo wedi'i gynnwys mewn polisi a gweithdrefnau ar wahân.

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Mae'n ofynnol i bob cyflogai roi gwybod pan fyddant yn amau bod pobl neu gwmnïau yn cynnig neu'n derbyn llwgrwobrau. Gall awdurdod lleol gael ei erlyn os yw cyflogai, asiant neu rywun â chysylltiad yn llwgrwobrwyo unigolyn arall, gyda'r bwriad o sicrhau mantais i'r awdurdod. Mae llygredd, yn ddi-os, yn arwain at golled ariannol sylweddol o ran y pwrs cyhoeddus ac mae unigolion llwgr yn medru treiddio i unrhyw lefel o'r sefydliad heb fod neb yn sylwi arnynt.

Formatted: Welsh

Os nad ydych chi'n siŵr a yw rhywbeth yn dod o fewn cwrpas y polisi hwn, dylech ofyn am gyngor gan y Swyddog Monitro (Swyddog Arweiniol Corfforaethol y Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu). Mae manylion cyswllt y Swyddog Monitro i'w gweld ar dudalen 6 y polisi hwn.

Formatted: Welsh

Diogelu

Formatted: Welsh

Efallai rhoddir gwybod am bryderon diogelu i ddechrau fel pryderon chwythu'r chwiban. Fodd bynnag, mewn amgylchiadau priodol, ceir cyfeirio'r rhain at weithdrefn Diogelu neu Strategaeth Pryderon Proffesiynol y Cyngor.

Formatted: Welsh

Cynghorir gweithwyr i gyfeirio at y 'Polisi a Chanllawiau ar gyfer Diogelu Plant ac Oedolion mewn Perygl' i gael mwy o wybodaeth am roi gwybod am bryderon diogelu.

Formatted: Welsh

ATAL CAETHWASIAETH

Formatted: Welsh

Mae atal caethwasiaeth wedi'i gynnwys mewn polisi a gweithdrefnau ar wahân.

Formatted: Welsh

RHAGOFALON

Formatted: Welsh

Rhaid i staff sy'n delio â chwynion chwythu'r chwiban barchu cyfrinachedd y broses. Nid oes angen i'r gair 'Cyfrinachol' a/neu'r geiriau 'Chwythu'r Chwiban' ymddangos ar y dogfennau sy'n dod i law er mwyn iddynt gael eu trin felly. Ni ddylid datgelu dogfennau sy'n ymwneud â chwynion oni bai bod y Swyddog Monitro yn rhoi caniatâd cyn hynny.

Formatted: Welsh

Deddf Datgelu Er Lles y Cyhoedd 1998

Formatted: German (Germany)

Daeth y Ddeddf uchod i rym ar Orffennaf 2^{il} 1999 ac mae'n eich diogelu rhag i chi gael eich diswyddo'n annheg neu'ch trin yn annheg oherwydd i chi roi gwybod am ddrwgweithredu yn y gweithle. ~~Fe'i yn ddiweddar, cafodd ei diwygiwyde~~ gan Ddeddf Menter a Diwygio Rheoleiddio 2013.

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Aflonyddu neu Erledigaeth

Formatted: Welsh

Mae'r Cyngor yn sylweddoli y gall fod yn anodd i unigolion benderfynu rhoi gwybod am eu pryderon, nid lleiaf oherwydd y gall yr unigolion hynny ofni y bydd y rheini sy'n drwgweithredu'n dial arnynt. Ni fydd y Cyngor yn goddef unrhyw aflonyddu nac erledigaeth a bydd yn mynd ati i ddiogelu unrhyw unigolion sy'n mynegi pryderon.

Formatted: Welsh

CYFRINACHEDD

Formatted: Welsh

Rydym yn mawr obeithio y bydd aelodau staff yn teimlo bod modd iddynt fynegi'u pryderon yn agored o dan y polisi hwn. Serch hynny, os hoffech fynegi'ch pryderon yn gyfrinachol, byddwn yn gwneud ein gorau glas i sicrhau na ddaw neb i wybod pwy ydych chi. Os bydd angen i unrhyw un sy'n ymchwilio i'r mater wybod pwy ydych chi, byddwn yn trafod hyn gyda chi.

Formatted: Welsh

Cofiwch y gall y broses ymchwilio ddatgelu o ble mae'r wybodaeth wedi dod a gall fod angen i chi wneud datganiad fel rhan o'r dystiolaeth. Os oes angen datgelu pwy ydych chi, bydd y Cyngor yn trefnu i'ch cefnogi drwy gydol y broses.

Formatted: Welsh

Efallai y bydd amgylchiadau lle gall gwybodaeth a ddatgelir yn ymwneud â materion diogelu gael ei throsglwyddo i Swyddogion priodol (ee Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol) neu awdurdodau rheoleiddio.

Formatted: No underline, Welsh

Formatted: Welsh

Honiadau dienw

O dan y polisi hwn, anogir y staff i wneud honiadau ar goedd. Mae pryderon a fynegir yn ddiennw yn llawer llai grymus, ond bydd Swyddog Monitro'r Cyngor (Swyddog Arweiniol Corfforaethol y Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu) yn ystyried honiadau dienw.

Formatted: Welsh

Gall fod yn anoddach neu'n amhosibl ymchwilio'n briodol iddynt os nad oes modd i ni gael mwy o wybodaeth gennych. Mae hefyd yn anoddach pennu a yw'r honiadau'n gredadwy.

Formatted: Welsh

Os yw'r sawl sy'n chwythu'r chwiban yn pryderu y bydd rhywun yn dial arno os daw i wybod pwy sydd wedi chwythu'r chwiban, dylai siarad â'r Swyddog Monitro neu un o'r swyddogion cyswllt eraill a restrir isod. Bydd modd cymryd camau i sicrhau na ddaw neb i wybod pwy ydych chi.

~~Os oes gennych unrhyw amheuan, gallwch ofyn am gyngor gan yr elusen chwythu'r chwiban annibynnol, Public Concern at Work. Mae ganddi linell gymorth gyfrinachol. Dyma fanylion cyswllt yr elusen:~~

~~CAN Mezzanine
7-14 Great Dover Street
Llundain SE1 4YR~~

~~**Ffôn**
Linell Gymorth Chwythu'r Chwiban: 020 7404 6609
Ymholiadau Cyffredinol: 020 3117 2520~~

~~**Ffacs**
020 7403 8823~~

~~**E-bost**
Linell Gymorth y Deyrnas Unedig: whistle@pcaw.org.uk
Ymholiadau'r Cyfryngau: press@pcaw.org.uk
Gwasanaethau'r Deyrnas Unedig: services@pcaw.org.uk~~

Swyddog Monitro

Pan fydd y Swyddog Monitro'n ystyried yr honiad, bydd yn rhoi sylw i'r materion a ganlyn:

- pa mor ddifrifol yw'r materion a godwyd;
- pa mor gredadwy yw'r pryderon;
- pa mor debygol yw hi y bydd modd cadarnhau'r honiad o ffynonellau y gellir eu priodoli.

Os bydd y Swyddog Monitro (Swyddog Arweiniol Corfforaethol y Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu) yn penderfynu peidio â mynd i'r afael â honiad dienw, bydd yn cofnodi'r rheswm dros ei benderfyniad.

SUT I FYNEGI PRYDER

- ~~Yn gyntaf, d~~Dylech roi gwybod, fel arfer, i'ch rheolwr llinell uniongyrchol, neu'i reolwr ef, am eich pryderon. Gall fod modd iddynt gytuno ar ffordd o ddatrys eich pryderon yn gyflym ac yn effeithiol. Fodd bynnag, bydd hyn yn dibynnu ar ba mor ddifrifol a sensitif yw'r materion o dan sylw a phwy y tybir eu bod yn rhan o'r camymddygiad.

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

- Os nad ydych am roi gwybod i'ch rheolwr llinell, neu'i reolwr, am eich pryderon, neu os yw'r mater yn fwy difrifol, fe'ch anogir i gysylltu â Swyddog Monitro'r Cyngor.
- Fel arall, os ydych yn pryderu am amhriodoldeb ariannol, gallech roi gwybod i'r ~~(Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael)~~ neu'r Prif Archwilydd Mewnol ~~(Rheolwr Corfforaethol-Archwilio Mewnol)~~ am eich pryderon.
- Dylech nodi cefndir a hanes y pryderon, gan roi enwau, dyddiadau a lleoliadau lle bo modd, a dylech egluro pam eich bod yn pryderu'n benodol am y sefyllfa hon.
- Os nad ydych yn teimlo bod modd i chi gofnodi'ch pryderon yn ysgrifenedig, gallwch ffonio'r swyddog priodol neu drefnu i gwrdd ag ef.
- Po gynharaf y byddwch yn mynegi'ch pryderon, po hawsaf y bydd i weithredu.
- ~~CeirDylech~~ rhoi gwybod yn uniongyrchol i'r Swyddog Monitro am unrhyw gŵyn ddifrifol, sef honiad o gamymddygiad neu amhriodoldeb ariannol.
- Gallwch gael cyngor ac arweiniad ynghylch sut i fynd i'r afael â materion sy'n peri pryder oddi wrth:

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Y Swyddog Monitro (Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu)	Swyddog Adran 151 (Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael) Swyddog Adran 454	Prif Archwilydd Mewnol, (Rheolwr Corfforaethol-Archwilio Mewnol)	Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth
Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron, Ceredigion, SA46 0PA.	Canolfan Rheidol Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3UE	Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3UE	Canolfan Rheidol, Rhodfa Padarn, Llanbadarn Fawr, Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3UE
Rhif Ffôn (01545) 572120	Rhif Ffôn (01970) 6331 2140	Rhif Ffôn (01970) 63332 30	Rhif Ffôn (01545) 5720194

~~Os oes angen cyfarfod, bydd hwn yn cael ei Byddwn yn trefnu cyfarfod gyda chi~~ cyn gynted â phosib i drafod eich pryder. ~~Gall cyfarfod fod wyneb yn wyneb neu o bell.~~

Formatted: Welsh

Gallwch ddod â chydweithiwr neu gynrychiolydd undeb gyda chi i unrhyw gyfarfod a gynhelir o dan y polisi hwn. Rhaid i'r sawl sy'n dod gyda chi i unrhyw gyfarfod barchu cyfrinachedd y wybodaeth a ddatgelwyd gennych ac unrhyw ymchwiliad sy'n deillio ohono.

Formatted: Welsh

Byddwn yn ysgrifennu crynodeb o'ch pryderon ac yn rhoi copi i chi ar ôl y cyfarfod.

Formatted: Welsh

Byddwn hefyd yn ceisio rhoi syniad i chi o'r ffordd y bwriedir ymdrin â'r mater.

Formatted: Welsh

DATGELU GWYBODAETH TU ALLAN I'R CYNGOR

Formatted: French (France)

Bwriedir i'r polisi hwn ddarparu dull mewdol o roi gwybod am achosion o ddrwgweithredu yn y gweithle, ymchwilio iddynt a'u datrys. Gan mwyaf, ni ddylai fod angen i chi roi gwybod i unrhyw un tu allan i'r Cyngor.

Formatted: French (France)

Mewn rhai sefyllfaoedd, mae'r gyfraith yn cydnabod y gall fod yn briodol i chi roi gwybod i gorff allanol, fel rheoleiddiwr, am eich pryderon. Fe'ch anogir yn gryf i ofyn am gyngor cyn rhoi gwybod i unrhyw un tu allan i'r Cyngor am eich pryderon.

Formatted: Welsh

Os oes gennych unrhyw amheuaeth, gallwch ofyn am gyngor gan y Mae gan yr elusen chwythu'r chwiban annibynnol, **Protect** (Public Concern at Work **gynt**), sy'n gweithredu llinell gymorth gyfrinachol. Mae ganddi hefyd **Protect** restr o reoleiddwyr penodedig y gellir rhoi gwybod iddynt am fathau penodol o bryderon.

Formatted: Welsh

Eu manylion cyswllt yw:

The Green House
244-254 Cambridge Heath Road
Llundain E2 9DA

Ymholiadau cyffredinol: Ffôn: 020 3117 2520
Ffurflen gysylltu:

Formatted: German (Germany)

<https://protect-advice.org.uk/contact-protect-advice-line>

E-bost

Formatted: Font: Bold

Llinell gymorth y DU: whistle@pcaw.org.uk
Ymholiadau gan y cyfryngau: press@pcaw.org.uk/press@protect-advice.org.uk
Gwasanaethau'r DU: services@pcaw.org.uk

Personau a chyrrff penodedig

Mae rhestr o bersonau a chyrrff penodedig ar gael yn:
<https://www.gov.uk/government/publications/blowing-the-whistle-list-of-prescribed-people-and-bodies--2/whistleblowing-list-of-prescribed-people-and-bodies>
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/496899/BIS-16-79-blowing-the-whistle-to-a-prescribed-person.pdf

Os yw'r materion yn ymwneud ag awdurdodau lleol yng Nghymru, gan gynnwys cynnal busnes cyhoeddus yn briodol; gwerth am arian, twyll a llygredd o fewn cyrrff cyhoeddus yng Nghymru, [y cyswllt perthnasol yw Archwilydd Cyffredinol Cymru:](#)
[Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn ystyried, ond nid oes rheidrydd arno i ymchwilio, i bob datgeliad a gaiff.](#)

[Y cyswllt perthnasol yw Archwilydd Cyffredinol Cymru yn:](#)

Archwilydd Cyffredinol Cymru (Archwilio Cymru);

Swyddog PIDA
Archwilydd Cyffredinol Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd
CF11 9LJ

Ffôn: 01244 525980 029 20 320 522

E-bost: chwythu'r-chwiban@archwilio.cymruwao.gov.uk

Formatted: Welsh

Formatted: German (Germany)

Field Code Changed

Gwefan: www.audit.wales/cy/chwythur-chwiban
www.wao.gov.uk/whistleblowers-hotline

Field Code Changed

Mae mwy o wybodaeth ar gael yn:

Safecall:

(Llinell Gymorth Chwythu'r Chwiban)

(Darparwr Gwasanaeth Chwythu'r Chwiban Byd-eang)

Safecall Llundain

8^{fed} Llawr

100 Bishopsgate

Llundain

EC2N 4AG

Safecall Sunderland

RTC Loftus house

Colima avenue

Sunderland

SR5 3XB

0191 516 7720

Formatted: German (Germany)

Formatted: German (Germany)

Formatted: German (Germany)

Hefyd Gwefan Llywodraeth y DU:

www.gov.uk/whistleblowing

Formatted: Word underline, German (Germany)

Formatted: German (Germany)

Field Code Changed

Fel rheol, mae pryderon chwythu'r chwiban yn ymwneud ag ymddygiad ein staff, ond weithiau gallant fod yn gysylltiedig â gweithredoedd trydydd parti, fel cyflenwr, contractwr, ymgynghorwr neu ddarparwr gwasanaeth. Mewn rhai sefyllfaoedd, bydd y gyfraith yn eich diogelu os byddwch yn codi'r mater gyda'r trydydd parti'n uniongyrchol. Serch hynny, fe'ch anogir i fynegi pryderon o'r fath yn fewnol i gychwyn. Dylech gysylltu â'ch rheolwr llinell neu un o'r unigolion eraill a enwir uchod i gael cyngor.

Formatted: Welsh

SUT Y BYDD Y CYNGOR YN YMATEB

Formatted: French (France)

- Bydd y camau a gymerir gan y Cyngor yn dibynnu ar natur y pryder. Yn gyffredinol, gall y Cyngor gymryd y camau a ganlyn:

Formatted: French (France)

- o gall y Swyddog Monitro (Swyddog Arweiniol Corfforaethol y Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu), yr uwch reolwyr, y gwasanaeth archwilio mewnol neu'r tîm ymchwilio ~~a-gwrth-dwyll~~ ymchwilio i'r pryder, drwy'r broses ddisgyblu neu ymchwiliad allanol.
- o gellir cyfeirio'r mater i'w ystyried gan Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cyngor
- o gellir cyfeirio'r mater i'w ystyried gan Bwyllgor Moeseg a Safonau'r Cyngor
- o gellir cyfeirio'r mater at yr Heddlu
- o gellir cyfeirio'r mater at ~~Swyddfa~~ Archwilio Cymru neu Archwilwyr aAllanol eraill a benodir
- o gellir cyfeirio'r mater at Archwilio Cymru, AGC, Estyn neu reoleiddiwr arall
- o gall y pryder fod yn destun ymchwiliad annibynnol

- I ddiogelu unigolion a'r Cyngor, gwneir ymholiadau cychwynnol i benderfynu a yw'n briodol ymchwilio i'r mater ac, os felly, sut y dylid ymchwilio iddo. Fel arfer, caiff pryderon neu honiadau sy'n berthnasol i weithdrefnau penodol (er enghraifft, materion amddiffyn plant neu faterion gwahaniaethu) eu cyfeirio i'w hystyried o dan y gweithdrefnau hynny.

Formatted: Welsh

- Pan fyddwch wedi mynegi pryderon, byddwn yn cyflawni asesiad cychwynnol i bennu hyd a lled unrhyw ymchwiliad. Byddwn yn rhoi gwybod i chi am ganlyniad ein hasesiad. Gall fod gofyn i chi ddod i gyfarfodydd ychwanegol i roi mwy o wybodaeth.

- Mewn rhai achosion, gallem benodi ymchwilydd neu dîm o ymchwilwyr, gan gynnwys staff a chanddynt brofiad perthnasol o gyflawni ymchwiliadau neu wybodaeth arbenigol am y testun. Gall yr ymchwilydd/ymchwilwyr argymell newidiadau i'n galluogi i leihau'r risg o ddrwgweithredu yn y dyfodol.

Formatted: Welsh

- Dylai staff sy'n derbyn cwynion yn uniongyrchol gyfeirio'r cwynion hynny at y Swyddog Monitro a / neu'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael, y Prif Archwilydd Mewnol a/neu'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth.

Formatted: Welsh

- Mae'n well codi unrhyw bryderon yn ysgrifenedig gan, yn ddefnyddiol, nodi'r gair 'Cyfrinachol' a/neu'r geiriau 'Chwythu'r Chwiban' arnynt.

Formatted: Welsh

- Rhaid i'r staff sy'n rhan o'r broses ystyried a oes unrhyw wrthdaro buddiannau yn codi. Os oes unrhyw amheuaeth, rhaid gofyn am gyngor oddi wrth y Swyddog Monitro.

Formatted: Welsh

- Gellir datrys rhai pryderon drwy gytuno ar gamau gweithredu, heb fod angen cynnal ymchwiliad.

Formatted: Welsh

- Ar ôl i chi fynegi'ch pryderon, byddwch yn cael:

Formatted: Welsh

- 1) Cyn pen 10 diwrnod gwaith, cydnabyddiaeth gan y Swyddog Monitro eich bod wedi codi'r mater.

Formatted: Welsh

Formatted: Welsh

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

**Cofnodion Cyfarfod o PWYLLGOR CYDLYNU TROSOLWIG A CHRAFFU
a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor - Penmorfa ddydd Dydd Iau, 2 Chwefror 2023**

PRESENNOL: Y Cynghorydd Wyn Evans (Cadeirydd), y Cynghorwyr Keith Evans, Geraint Hughes, Gwyn Wigley Evans, Marc Davies, Caryl Roberts, Ceris Jones, Endaf Edwards a Chris James.

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Democrataidd, Polisi a Pherfformiad, a Phobl a Threfniadaeth.

Y Cynghorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyllid a Chaffael.

Y Cynghorwyr Keith Henson, Matthew Vaux, Wyn Thomas, Alun Williams (Aelodau Cabinet).

Y Cynghorwyr Elizabeth Evans, Gareth Lloyd, Hugh Hughes, Amanda Edwards ac Euros Davies.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Eifion Evans, Prif Weithredwr; Barry Rees, Cyfarwyddwr Corfforaethol; James Starbuck, Cyfarwyddwr Corfforaethol; Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael; Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd; Lisa Evans, Swyddog Craffu a Safonau, Dwynwen Jones, Swyddog Trosolwig a Chraffu a Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Democrataidd.

(10.00 - 11.20 am)

23 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd y Cynghorydd Rhodri Evans am na allai fod yn bresennol yn y cyfarfod.

Cadeiriodd y Cynghorydd Wyn Evans (Is-gadeirydd) y cyfarfod gan fod y Cynghorydd Keith Evans (Cadeirydd, a oedd yn bresennol o bell) yn gwella o salwch.

24 Datgelu buddiant personol (gan gynnwys datganiadau chwipio) Atgoffir aelodau am eu cyfrifoldeb personol yn datgan unrhyw fudd personol a budd sydd yn rhagfarnu yn gysylltiedig â materion a gynhwysir yn yr agenda hwn yn unol â darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol 2000, Cyfansoddiad y Cyngor a Chod Ymddygiad Aelodau. Yn ogystal, mae'n rhaid i Aelodau ddatgan unrhyw chwip plaid gwaharddedig a roddwyd ar Aelod yng nghyswllt y cyfarfod yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011

Datgelodd y Cynghorydd Gareth Davies fuddiant personol mewn perthynas ag Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru

25 **Ystyried cyllideb ddrafft 2023/24, a ystyriwyd gan y Cabinet ar 24/01/23**

Amlinellodd y Cyngorydd Wyn Evans, Cadeirydd y Pwyllgor, weithdrefn y cyfarfod a chroesawodd Arweinydd y Cyngor, y Cyngorydd Bryan Davies, y Cyngorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyllid a Chaffael, Aelodau'r Pwyllgor, gweddill Aelodau'r Cabinet, yr Aelodau nad ydynt yn perthyn i Bwyllgor a Swyddogion i'r cyfarfod.

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor, y Cyngorydd Bryan Davies yr adroddiad ar gyllideb ddrafft 2023/2024 gan gynnwys rhaglen gyfalaf aml-flwyddyn wedi'i diweddarau a noddodd ei bod yn seiliedig ar setliad dros dro Llywodraeth Cymru a bod setliad terfynol Llywodraeth Cymru i ddod ar 28 Chwefror 2023.

Cynghorodd yr Arweinydd Aelodau'r Pwyllgor y croesawir y cynnydd uwch na'r disgwyl o 8.1% (ar sail ariannol) yn y setliad dros dro gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2023/2024. Dylai hyn sicrhau y gellir diogelu gwasanaethau i breswylwyr Ceredigion cymaint ag sy'n bosibl ar gyfer y flwyddyn ariannol 2023/2024 er y cydnabyddir bod hon yn Gyllideb eithriadol o heriol o hyd. Mae'r pwyntiau allweddol sy'n deillio o'r adroddiad fel a ganlyn:

- Mae'r pwysau costau a wynebir gan y Cyngor yn dod i gyfanswm na welwyd ei debyg o £22m, sydd gyfwerth â ffactor chwyddiant penodol i Geredigion o fwy na 13%. Mae hyn yn cymharu â chwyddiant cyffredinol o 10.5% (ffigwr CPI Rhagfyr 2022). Mae angen dod o hyd i ddiffyg o £12m yn y gyllideb felly drwy gyfuniad o ystyriaethau o ran Arbedion Cyllidebol a chynnydd yn Nhreth y Cyngor.
- Dywedodd nad oedd y meysydd lle gwelir pwysau costau yn gyffredinol yn unigryw i Geredigion. Mae themâu'n dod i'r amlwg yn gyson sy'n debyg i'r rhai y cyfeirir atynt yn y wasg yn genedlaethol sy'n effeithio ar ystod o sefydliadau sector cyhoeddus a phreifat yn ogystal ag ar sefyllfa ariannol teuluoedd unigol. Maent yn amrywio o gostau ynni a thanwydd i ddyfarniadau cyflog staff uwch na'r rhagamcanion, i gontractau â chymalau sy'n gysylltiedig â chwyddiant.
- Mae cynnydd arfaethedig ar ei ardoll gan Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru hefyd sydd ar lefel na welwyd ei thebyg o'r blaen. Mae cynnydd arfaethedig o 13% yn ei Gyllideb yn arwain yn ei dro at bwysau costau mawr, mewn termau cymharol, ar gyllideb y Cyngor ei hun.
- Mae'r gofynion ar gyllidebau sy'n ymwneud â Gofal Cymdeithasol yn dal i gynyddu, ac mae hefyd angen cyfeirio mwy nag £1.7m o gyllid o fewn y Setliad Dros Dro (1.5% o'r cynnydd o 8.1%) i wasanaethau a gomisiynir yn allanol yng Ngheredigion er sicrhau bod gweithwyr Gofal Cymdeithasol cofrestredig yn dal i gael eu talu ar y Cyflog Byw Real, o leiaf, (sydd wedi codi o £9.90 i £10.90 yr awr - cynnydd o 10.1%).

- Ar waethaf heriau gweithredol ar adegau mewn rhai gwasanaethau, mae Cyngor Sir Ceredigion yn dal i ddarparu gwasanaeth o safon a gaiff ei gydnabod gan reoleiddwyr allanol. Mae Asesu Cymru yn asesu bod y Cyngor yn parhau yn sefydlog yn ariannol, er yn cydnabod bod heriau ariannol yn ei wynebu gan greu risg ariannol parhaus nad yw'n unigryw i Geredigion.
- Mae lefel bresennol Band D Treth y Cyngor ar gyfer 2022/2023 yng Ngheredigion (o ran pob cydran) yn £1,777.27 sy'n cydfynd â chyfartaledd Band D Treth y Cyngor yng Nghymru ar £1,777.18. Mae lefelau cyfartalog Treth y Cyngor yng Nghymru hefyd dipyn yn is na'r cyfartaledd cyfwerth o £2,034 ar gyfer 2022/2023 yn Awdurdodau Unedol Lloegr. Mae elfen y Cyngor Sir o Fand D Treth y Cyngor ar gyfer 2022/2023 yn £1,447.90 ar hyn o bryd.
- Dywedodd yr Arweinydd ei fod ef a'r Cabinet, fel y mae pob Cynghorydd, yn ymwybodol iawn o'r effaith y mae Costau Byw yn ei gael ar gyllid personol teuluoedd. Cynigir bod y cynnydd yn Nhref y Cyngor ar gyfer 2023/2024 yn cael ei gadw islaw'r gyfradd chwyddiant bresennol a'i gyfyngu i ddim mwy na £10.02 ychwanegol y mis ar gyfer elfen y Cyngor Sir.
- Yr opsiwn a ffefrir gan yr Arweinydd a'r Cabinet o ran y cynnydd yn Nhref y Cyngor yw cynnydd arfaethedig o 7.3% yn Nhref y Cyngor, sy'n cynnwys elfen o 1.3% mewn perthynas â'r cynnydd arfaethedig yn ardoll yr Awdurdod Tân ac sydd gyfwerth ag £8.81 y mis ychwanegol ar gyfer elfen y Cyngor Sir.

Pwysleisiodd yr Arweinydd bod amserau anodd a heriol i ddod - gyda chynnydd cyfartalog dangosol o ddim ond +3.1% yn Setliad Llywodraeth Cymru ar gyfer 2024/2025. Rhoddir sylw i faint yr her maes o law wrth gyflwyno Strategaeth Ariannol Tymor Canol wedi'i diweddarau. Un o egwyddorion arweiniol cychwynnol y weinyddiaeth wleidyddol newydd oedd (cyn belled ag yr oedd yn bosibl) osgoi toriadau yn narpariaeth Gwasanaethau, lleihau Dileu Swyddi, peidio â mynd ar drywydd cwtogi fesul tipyn a pharhau i arfer dull corfforaethol a thrawsnewidiol o fynd i'r afael ag arbedion yn y tymor canol.

O ystyried maint yr her ariannol, mae terfyn ar yr hyn y gellir ei gyflawni'n llawn yng nghyswllt yr holl elfennau drwy'r dull hwn ac yn achos Cyllidebau Dirprwyedig Ysgolion bydd gofyn i Ysgolion unigol wneud penderfyniadau rhagweithiol wrth i lefel eu Mantolen Ysgol a'r arian grant sydd ar gael leihau.

Cynghorwyd yr Aelodau i godi pryderon ynghylch meysydd gwasanaeth penodol yn y pwyllgorau Craffu perthnasol.

Cyfeiriodd y Cyngorydd Gareth Davies, Aelod Cabinet dros y Gwasanaethau Cyllid a Chaffael at y canlyniadau allweddol i Geredigion o Setliad Dros Dro 23/24 a nodir ar dudalen 3 o 42 o'r adroddiad. Nododd bod Cyllid Allanol Cyfun Llywodraeth Cymru a ddyrennir i Geredigion yn £129.050m ar gyfer 2023/24 o gymharu â £119.419m ar gyfer 2022/23. Mae hwn yn gynydd mewn cyllid o £9.6m (8.1%) a Cheredigion wedi'i rancio'n g'fed.

Cyfeiriodd hefyd at Ardoll yr Awdurdod Tân gan nodi, yn dilyn trafodaeth gydag Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru, y byddai'r swm perthnasol i Geredigion yn gynydd o £519k o dan ei Opsiwn Cyllideb o 13%, sydd gyfwerth â 1.3% o gynydd yn Nhreth y Cyngor ar eiddo Band D. Mae grant ychwanegol o £143k sy'n ymwneud â Tân hefyd i'w drosglwyddo i Setliad Terfynol Llywodraeth Cymru ac felly ymgorfforir y swm hwn i'r Gyllideb a bydd gofyn ei gyfeirio drwy'r pennawd cyllidebol Ardoll Tân er sicrhau bod yr elfen hon yn parhau'n niwtral o ran cost. Mae'n siomedig bod y newid hwn yn cael ei wneud yn hwyr ym mhroses y Gyllideb heb ymgynghori ymlaen llaw.

Mae canlyniad Setliad Ceredigion yn adlewyrchu ystod o ffactorau, ond y prif sbardun yw'r lefel gyffredinol o gyllid ychwanegol a roddwyd gan Lywodraeth Cymru i'r Setliad. Mae ffactorau perthnasol eraill i'w nodi yn ymwneud â newidiadau yn y data ar Boblogaeth sy'n cyfrif am gynydd o £54k a newidiadau yn y data ar Nifer Disgyblion sy'n cyfrif am ostyngiad o £70k.

Dywedodd y Cyngorydd Davies y gallai'r enillion o ran Poblogaeth fod wedi bod yn uwch (tua £350k) gan fod Cyfrifiad 2021 wedi cofnodi poblogaeth o 71,468 yng Ngheredigion, tra bo'r set ddata ar boblogaeth a ddefnyddiwyd ar gyfer Setliad 2023/2024 yn gyfartaledd cyfun o ddata ar boblogaeth Cyfrifiad 2021 a'r amcanestyniadau poblogaeth ar sail 2018 ar gyfer 2023, sydd yn 71,188. Yn ychwanegol at hyn, mae o leiaf 2 o'r Setliadau blaenorol (2021/2022 a 2022/2023) wedi defnyddio data ar boblogaeth wedi'i dan-ddatgan.

O ran nifer disgyblion, mae'r nifer yn y Meithrin a Chynradd wedi gostwng 2.7% i 4,951, tra bo'r nifer yn yr Uwchradd (blynyddoedd 7-11) wedi cynyddu 2.5% i 3,599. Mae hyn yn adlewyrchu tuedd genedlaethol o ran nifer y disgyblion Uwchradd yn cynyddu a nifer y disgyblion Meithrin a Chynradd yn gostwng, wrth gymharu data a ddefnyddiwyd ar gyfer Setliadau 2022/2023 a 2023/2024.

Cafodd £70m ledled Cymru ei gynnwys yn y Setliad er mwyn cael parhad yn ymrwymiad Llywodraeth Cymru er sicrhau bod Gweithwyr Gofal Cymdeithasol cofrestredig yng Nghymru yn cael eu talu ar lefel Costau Byw Real, o leiaf, sydd yn awr yn codi i £10.90 yr awr.

Darparodd Duncan Hall, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Cyllid a Chaffael, ddiweddiariad byr ar y sefyllfa bresennol ac yn arbennig ar bwysau costau yr Awdurdod. Gwnaed gwaith iteru manwl i nodi ac asesu'r pwysau costau anochel a wynebir gan bob Gwasanaeth, yn ogystal â'r agweddau y'u

hystyrir yn eitemau Corfforaethol. Mae'r gwaith hwn wedi nodi tua £22m o bwysau costau sydd gyfwerth â 13.4% o Gyllideb 2022/2023. Mae'r lefel hon o bwysau costau yn eithriadol a thu hwnt i'r £13m a welwyd yng nghyllideb 2022/2023. Cyn COVID a'r lefelau chwyddiant uchel presennol yn economi'r DU, roedd pwysau costau yn nodweddiadol tua £8m a thua 6% o'r gyllideb net. Aeth yn ei flaen i roi trosolwg o'r Pwysau Costau sy'n effeithio ar bob gwasanaeth yn ogystal â'r eitemau a gaiff eu trin yn rhai Corfforaethol eu natur a'r arbediad yng nghyfradd Cyfraniadau Cronfa Bensiwn Gweithwyr sy'n fanteisiol i bob Gwasanaeth.

Bydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu perthnasol yn ystyried ar effaith ar Wasanaethau o fewn ei gylch gwaith unigol ar 09/02/23 a 10/02/23.

Yna, rhoddwyd cyfle i'r Aelodau ofyn cwestiynau ac fe'u hatebwyd yn eu tro gan yr Arweinydd, yr Aelod Cabinet neu'r Swyddog perthnasol. Codwyd y prif bwyntiau a ganlyn:

- Gofynnodd y Cadeirydd ar i fwy o wybodaeth gael ei rhoi ym mhob Pwyllgor Trosolwg a Chraffu, sef, dadansoddiad manwl o gyllideb weithredol pob adran. Mewn ymateb i'r cais hwn, cadarnhaodd yr Arweinydd y bydd papurau'r agenda yn dilyn yr un fformat â'r llynedd. Anogodd y Prif Weithredwr, Eifion Evans, yr Aelodau i ailedrych ar adroddiadau blaenorol, sef adroddiadau chwarterol alldro refeniw a gyflwynwyd i'r Cabinet ac adroddiadau chwarterol y Bwrdd Perfformiad Corfforaethol a gyflwynwyd yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf er mwyn cael gwybodaeth o'r fath. Roedd hawl gan Bwyllgorau Craffu hefyd ystyried unrhyw faes Gwasanaeth yn eu Blaenraglenni Gwaith.
- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhaodd Aelodau a oedd yn bresennol sy'n cynrychioli'r Awdurdod ar yr Awdurdod Tân bod cryn dipyn o drafod wedi bod gyda'r Prif Swyddog Tân eleni a'i fod wedi'i nodi mewn cyfarfodydd y bydd Ceredigion yn derbyn ei chyfran o'r cyllid ychwanegol;
- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd nad yw'n anghyfreithlon defnyddio cronfeydd wrth gefn er y cydnabyddid ei fod yn arfer gwael os na archwiliwyd i ffyrdd eraill ac y rhoddwyd ystyriaeth i'r rheiny yn y lle cyntaf;
- Mewn ymateb i gwestiwn ynghylch Hybu'r Economi, y'i ystyrir yn flaenoriaeth yn Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor, cadarnhawyd bod tua £7m eisoes mewn cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi a chynigir yn awr na fydd cyllid ychwanegol yn cael ei neilltuo i'r diben hwn yn 2023/24;
- Awgrymodd y Cadeirydd y byddai unrhyw sesiynau briffio yn y dyfodol mewn perthynas â'r Gyllideb yn cynnwys gwahoddiad i'r Is-gadeirydd fod yn bresennol.

Yn dilyn trafodaeth, **CYTUNODD** yr Aelodau ar y canlynol:

1. Nodi y bydd y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn ystyried yr effaith ar Wasanaethau o fewn eu cylchoedd gwaith unigol ar 09/02/23 a 10/02/23.
2. Nodi'r sefyllfa gyffredinol o ran y Gyllideb fel y'i nodir yn yr adroddiad ar y Gyllideb yn Atodiad A.
3. Nid oedd y Pwyllgor yn cynnig unrhyw opsiwn ychwanegol mewn perthynas â lefel Treth y Cyngor ar wahân i'r rhai a nodir yn yr adroddiad, sef:
 - a) Cynnydd o 6.3% yn Nhreth y Cyngor (gan gynnwys 1.3% mewn perthynas â'r cynnydd arfaethedig yn Ardoll yr Awdurdod Tân) a gofyniad cyllidebol 23/24 o £179.627m, a fyddai'n darparu llai o gyfraniad tuag at Bwysau Costau Cyllideb Ddirprwyedig Ysgolion.
 - b) Cynnydd o 7.3% yn Nhreth y Cyngor (gan gynnwys 1.3% mewn perthynas a'r cynnydd arfaethedig yn Ardoll yr Awdurdod Tân) a gofyniad cyllidebol 23/24 o £180.101m.
 - c) Cynnydd o 8.3% yn Nhreth y Cyngor (gan gynnwys 1.3% mewn perthynas â chynnydd arfaethedig yn Ardoll yr Awdurdod Tân) a gofyniad cyllidebol 23/24 o £180.576m, i ddarparu cyfraniad uwch tuag at Bwysau Costau Cyllideb Ddirprwyedig Ysgolion.
4. Y bydd yn ofynnol i'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu a gynhelir ar 09/02/23 a 10/02/23 ystyried yr opsiynau gwahanol sy'n gysylltiedig â Threth y Cyngor.

RHESWM DROS YR ARGYMHELLION:

Cynorthwyo wrth baratoi cyllideb wedi'i mantoli a sicrhau bod craffu priodol ar y Gyllideb gyffredinol arfaethedig.

26 Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Blaenorol ac unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 18 Ionawr 2023 ac unrhyw fater yn codi o'r cofnodion.

CYTUNWYD cadarnhau fel cofnod cywir Gofnodion y Cyfarfod o'r Pwyllgor a gynhaliwyd ar 18 Ionawr 2023. Nid oedd materion yn codi o'r cofnodion hynny.

Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd sy'n gofyn am sylw brys y Pwyllgor

Ni chodwyd materion eraill.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu a gynhaliwyd ar Dydd Mercher, 22 Mawrth 2023

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____

Cyngor Sir CEREDIGION County Council

ADRODDIAD I'R: Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu

DYDDIAD: 22 Mawrth 2023

LLEOLIAD: Hybrid

TEITL: Blaenraglen Waith Ddrafft 2022/23

PWRPAS YR ADRODDIAD: Adolygu rhaglen waith bresennol y Pwyllgor

Y RHESWM PAM FOD

**CRAFFU WEDI GOFYN AM MAE BLAENRAGLEN WAITH Y PWYLLGOR YN CAEL EI HAROLYGU A'I
Y WYBODAETH HON:** diweddarau ymhob cyfarfod

CEFNDIR:

Mae'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu'n goruchwyllo gwaith y Cyngor er mwyn sicrhau y darperir gwasanaethau yn y ffordd orau posib a hynny er budd y gymuned leol.

Swyddogaeth Trosolwg a Chraffu yw ystyried y gwasanaethau a'r materion sy'n effeithio ar bobl yng Ngheredigion. Mae'r broses yn rhoi cyfle i Gynghorwyr archwilio amryw swyddogaethau'r Cyngor, holi cwestiynau am sut y gwnaethpwyd penderfyniadau, ystyried os ellir gwneud gwelliannau i wasanaethau a gwneud argymhellion yn unol â hynny.

Mae craffu'n hanfodol wrth hyrwyddo atebolrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth i'r Cyngor fynd ati i wneud penderfyniadau a'r ffordd mae'n darparu gwasanaethau.

Prif swyddogaethau'r Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu yw'r canlynol:

- Galw'r Cabinet a'r Swyddogion i gyfrif ynghylch eu penderfyniadau
- Bod yn 'gyfaill beirniadol', drwy holi cwestiynau am sut y gwnaethpwyd penderfyniadau, fel bod y bobl sy'n penderfynu'n destun 'rhwystrau a gwrthbwyssau', gan wneud y drefn o benderfynu yn fwy dilys
- Cynnal adolygiadau o wasanaethau a pholisïau'r Cyngor
- Cynnal adolygiadau ar gyfer datblygu gwasanaethau a pholisïau'r Cyngor
- Ystyried unrhyw fater arall sy'n effeithio ar y sir
- Sicrhau bod Ceredigion yn perfformio hyd eithaf ei allu ac yn darparu gwasanaethau o'r radd flaenaf i'w ddinasyddion
- Asesu effaith polisïau'r Cyngor ar gymunedau lleol, ac argymhell ffyrdd o wella
- Gweithio gyda'r cyhoedd i ddatblygu polisïau a gwasanaethau sy'n canolbwyntio ar y dinasyddion.

Gall trefn effeithiol o Drosolwg a Chraffu arwain at y canlynol:

- Penderfyniadau gwell
- Gwelliant o ran Darparu Gwasanaethau a Pherfformiad
- Trefn gadarn ar gyfer Datblygu Polisiâu, yn seiliedig ar ymgynghori â'r cyhoedd a chyfraniad arbenigwyr annibynnol
- Gwelliant o ran Democratiaeth, Cynhwysiant, Arweinyddiaeth Gymunedol ac Ymgysylltu
- Ychwanegu haen eglur o dryloywder ac atebolrwydd i brosesau gwleidyddol y Cyngor
- Rhoi cyfle i bob Aelod feithrin sgiliau a gwybodaeth arbenigol a allai fod o fudd yn y dyfodol wrth lunio polisiâu a monitro perfformiad
- Creu diwylliant o hunan-herio ar sail tystiolaeth.

Y SEFYLLFA BRESENNOL:

Cwestiynau i'w hystyried wrth ddewis pynciau

- A oes amcan clir dros archwilio'r pwnc hwn?
- Ydych chi'n debygol o lwyddo i gael y canlyniad a ddymunir?
- Beth yw'r manteision tebygol i'r Cyngor a dinasyddion Ceredigion?
- Ydy'r mater yn un sylweddol?
- Oes yna gysylltiadau â'r Strategaeth Gorfforaethol?
- A yw'n fater allweddol i'r cyhoedd?
- Ydy'r materion wedi cael eu codi gan archwiliad allanol?
- A yw'n wasanaeth sy'n perfformio'n wael?

Dewis pynciau

Dylai Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ystyried gwybodaeth o'r Strategaeth Gorfforaethol, Cynllun Gwella, Cynllun Strategol, Cynlluniau Gwasanaeth, y Gofrestr Risg Gorfforaethol, arbedion yn y gyllideb – cynigion ac effaith, cyfarfodydd chwarterol y panel Rheoli Perfformiad Gorfforaethol a mewnbwn adrannol wrth ddewis pynciau a chynllunio eu Blaenraglenni Gwaith, ynghyd ag unrhyw waith sy'n parhau.

ARGYMHELLIAD (ARGYMHELLION):

Adolygu a diweddarau'r Blaenraglen Waith bresennol.

Enw Cyswllt:	Lisa Evans
Dynodiad:	Swyddog Craffu a Safonau
Dyddiad yr Adroddiad:	16/3/2023
Acronymau:	BW- Blaenraglen Waith FWP- Forward Work Programme

Blaenraglen Waith y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu 2022/23

Pwyllgor	Eitem (disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
Cydlynu			
15 Mehefin 2022	<p>CONTEST – Strategaeth Gwrthderfysgaeth Llywodraeth y DU</p> <p>Datganiad Polisi Rheoli Perfformiad a Chyflwyniad i drefniadau Hunanasesu Perfformiad yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021</p> <p>Cyfarfodydd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion a gynhaliwyd ar 18 Tachwedd 2021 a 7 Mawrth 2022 a'r Aseiad Llesiant Lleol</p> <p>Adroddiad Diogelu Grŵp Gweithredol Lleol ar y Cyd CYSUR/CWMPAS Chwarter 2 a 3 2021-22</p> <p>Adroddiad ar gofnod penderfyniadau'r Grŵp Rheoli Aur Covid-19</p>		
7 Medi 2022	<p>Adroddiad Blynyddol Craffu</p> <p>CYSUR/CWMPAS</p> <p>RIPA</p> <p>Cofnodion PSB</p>		

14 Hydref 2022 Arbennig	Strategaeth gorfforaethol		
27 Hydref Arbennig	Strategaeth gorfforaethol		
23 Tachwedd 2022	RIPA Cynllun Lles Lleol Mesur y Lluoedd Arfog Hunanasesu ac adroddiad blynyddol Cynllun Monitro Strategol Cydraddoldeb 2021-22 CYSUR/CWMPAS		
18 Ionawr 2023	Cylch Caron Cofnodion PSB CYSUR/CWMPAS		
2 Chwefror 2023	Paratoi'r cyllideb		
22 Mawrth 2023	Diwygiadau i'r Polisi Chwythu'r Chwiban Cynllun Lles Lleol		

Cyfarfodydd y dyfodol	Fframwaith Rheoli Perfformiad – 22 Mai Adroddiad BGC – 22 Mai Canlyniad Asesiad Strategol Trosedd ac Anhrefn 2023 a gynhaliwyd gan y Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol’ – 29 Mehefin Adolygiad IIA – 29 Mehefin		
-----------------------	---	--	--

Pwyllgor	Eitem (disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
<i>Cymunedau sy'n Dysgu</i>			
30 Mehefin 2022	<p>Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes a Sgiliau a Chanolfan Eos a Chanolfan Aeron (yr Unedau Cyfeirio Disgyblion)</p> <p>Diweddariad ar Ysgol Dyffryn Aeron</p> <p>Hunanarfarnu a Chynllunio Gwelliant Gwasanaeth Ysgolion a Diwylliant</p> <p>Partneriaeth Addysg Canolbarth Cymru – Cynllun Busnes</p> <p>Diweddariad ar Gwricwlwm i Gymru</p>		
29 Medi 2022	<p>Canlyniadau TGAU a lefel A</p> <p>Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol</p> <p>Fframwaith Gwella Ysgolion</p>	<p>Elen James Aggie Caesar-Homden, Rheolwr Partneriaeth – Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru</p>	
8 Rhagfyr 2022	<p>Cofnodion cyngor ieuencid</p> <p>Adroddiad ar Awtistiaeth</p>		

	<p>Diweddariad llafar ar y grantiau sydd ar gael i ysgolion</p> <p>Strategaeth Difreintedd</p>		
<p>9 Chwefror 2023 1.30pm</p>	<p>Paratoi'r cyllideb</p>		
<p>30 Mawrth 2023</p>	<p>Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg</p> <p>Addysg yn y Cartref</p> <p>Polisi Addysg Ryw a Pherthnasoedd</p> <p>Adroddiad Egwyddorion</p> <p>Cofnodion cyngor ieuencid</p>	<p>Monitro</p>	
<p>Cyfarfodydd y dyfodol</p>	<p>Addysg ôl-16</p> <p>Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant – 8 Mehefin</p> <p>Asesiad Digonolrwydd Chwarae</p> <p>Y cynnydd a wneir o ran Egwyddorion a Disgwyliadau ADY Ceredigion</p> <p>Partneriaeth Addysg Canolbarth Cymru (adroddir bob hydref)</p>		

Ffrydiau Gwaith	<ol style="list-style-type: none">1. Sicrhau bod blaenoriaethau lleol a chenedlaethol yn cael eu darparu'n effeithiol2. Sicrhau ecwiti i bob disgybl3. Sicrhau is adeiledd effeithiol ac effeithlon i gwrdd â'n blaenoriaethau		

Pwyllgor	Eitem (disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
Cymunedau Ffyniannus			
27 Gorffennaf 2022	<p>Strategaeth Cerbydau Allyriadau Isel lawn</p> <p>Rheoli gwastraff</p> <p>Strategaeth Economaidd</p> <p>Trosolwg o'r adran Priffyrdd a'r Gwasanaethau Amgylcheddol</p>		
19 Hydref 2022	<p>Strategaeth economaidd</p> <p>Diweddariad ar Clefyd coed ynn</p> <p>Reoli Carbon</p>		
7 Rhagfyr 2022	<p>Ffosffadau</p> <p>Rheoli Datblygu a Gorfodi</p>		O'r gofrestr risg
10 Chwefror 2023 9.30am	Paratoi'r cyllideb		

21 Mawrth Cyfarfod Arbennig	Gwasanaeth Casglu Gwastraff		
5 Ebril 2023	Defnyddio hen reilffyrdd ar gyfer beicio / cerdded Papur ar sefyllfa bresennol trafndiaeth gyhoeddus yng Ngheredigion Harbyrau? Diweddariad ar Rheoli Datblygu a Gorfodi		
2023/24 Mehefin	Newid Hinsawdd ac Erydu Arfordirol / Llifogydd (o'r gofrestr risgiau) Adolygu Polisi Rheoli Harbyrau Diweddariad ar lwyth achosion Rheoli Datblygu a Gorfodi	Gwahoddiad i Adnoddau Naturiol Cymru	
2023/24 Gorffennaf	Adroddiad ar yr opsiwn o ganiatáu 2 awr o barcio am ddim cyn 11am (o'r cyfarfod cyllideb) Gwasanaeth Gaeaf		
Cyfarfodydd y dyfodol	Awgrymiadau:		

	<p>Effaith cynlluniau a ariennir gan grant – beth yw'r effaith, pa mor dda mae arian yn cael ei dynnu i lawr</p> <p>Defnydd o le – sut allwn ni ei wneud yn fwy bywiog, cynyddu incwm</p> <p>CDLI</p> <p>Adolygu strategaeth toiledau cyhoeddus</p>		
--	---	--	--

Pwyllgor	Eitem (disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
Adnoddau Corfforaethol			
21 Mehefin 2022	Fel yr ymddengys ar yr agenda		
3 Hydref 2022	<p>A.M. Diweddariad Ffermydd y Sir</p> <p>Adroddiad ar adeiladau gwag</p> <p>P.M. Adroddiad Blynyddol Canmoliaethau, Cwynion a Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2021/2022</p> <p>Polisi Ymgysylltu – Siarad, Gwranddo a Gweithio gyda'n Gilydd</p> <p>Strategaeth mynd I'r afael a chaledi 2020-2023</p> <p>Siarter Troseddau Casineb – Cymorth I Dioddefwyr</p>		
19 Rhagfyr 2022	<p>Adroddiad y Crwner 2022</p> <p>Adroddiad ar prynu maes parcio yn Aberteifi am £600,000</p> <p>Siarter Gwasanaeth Cwsmeriaid diwygiedig</p>	<p>Elin Prysor</p> <p>Russell Hughes-Pickering</p> <p>Arwyn Morris</p>	

17 Chwefror 2023 1.30pm	Paratoi'r cyllideb		
13 Mawrth 2023	Diweddariad ar y Cynllun Tai Cymunedol Diweddariad ar Weithio'r Hybrid Adroddiad ynghylch y Cod Ymddygiad ar gyfer Gweithwyr Llywodraeth Leol a Datganiadau	James Starbuck Russell Hughes-Pickering Elin Prysor/Geraint Edwards	
12 Mehefin 2023 19 Hydref 2023 Cyfarfodydd y dyfodol	Polisi Cydbwysedd rhwng Bywyd a Gwaith Adroddiad Blynyddol Ymgysylltu Mynd i'r Afael â Chaledi Diweddariad ar weithio'n Hybrid canlyniadau yr ymgynghoriad Adroddiadau Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth <ul style="list-style-type: none"> • Diweddariad ar Clic • Diweddariad ar Trefi SMART • Diweddariad ar Cysylltedd Digidol • Technegol Gwybodaeth – ar y gofrestr risg • Cynllun Grantiau Cymunedol • Adroddiad ar yr Ystad Corfforaethol Grwp Gorchwyl a Gorffen Ffermydd y Sir – yn mynd yn ei flaen ar hyn o bryd.		

Pwyllgor	Eitem(disgrifiad/teitl)	Siaradwyr Gwadd	Pwrpas e.e. monitro, polisi, argymhellion
Cymunedau Iachach			
28 Gorffennaf 2022	ADRODDIAD RHEOLI PERFFORMIAD Y GWASANAETH ADOLYGU ANNIBYNNOL CHWARTER 3 2021 – 2022 Rhaglen Cymorth Tai 2022-2026 Trwyddedu - Ffioedd	Elizabeth Upcott Llyr Evans Heddwyn Evans	Diweddariad Cyn-Cabinet Cyn-Cabinet
27 Hydref 2022	Strategaeth Rhanbarthol Dementia Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol Ansawdd Aer	Donna Pritchard Elizabeth Upcott Heddwyn Evans	Cyn-Cabinet 6.12.22 Monitro Cyn-Cabinet 6.12.22
Cyfarfod arbennig 23 Ionawr 2023	Diweddariad ar Covid Wedi gwahodd cynrychiolydd o CAMHS Adroddiad Blynyddol Gofalwyr Adroddiad Blynyddol Rhanbarthol Gofalwyr ADRODDIAD RHEOLI PERFFORMIAD Y GWASANAETH ADOLYGU ANNIBYNNOL CHWARTER	Carwen Evans Elen James Elizabeth Upcott	Monitro Monitro

	Canlyniadau holiadur Chwaraeon Ysgolion Cynradd ac Uwchradd (gwybodaeth yn unig)	Elen James	Gwybodaeth yn unig – gwahoddiad I Aelodau Cymunedau sy'n Dysgu fynychu
16 Chwefror 2023 9.30am	Paratoi'r cyllideb		
13 Ebrill 2023	Strategaeth Tai Gwasanaethau Therapi Galwedigaethol Strategaeth Rhanbarthol Adfocatiaeth Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol	Cerys Purches-Phillips Donna Pritchard Rebecca Johnson, Josh Summers Audrey Somerton-Edwards	Cyn-Cabinet Cyn Cabinet
	24 Mai – Diweddariad ar Gofal Cartref Strategaeth Mamolaeth a Blynyddoedd Cynnar Gorllewin Cymru Trefniadau mabwysiadu ar y cyd 3 Gorffennaf – Adroddiad ynghylch arolygiadau safonau bwyd ac arolygiadau ffermydd Taliadau Uniongyrchol	Donna Pritchard Iwan Davies Carwen Evans	

<p>Eitemau i'r dyfodol</p>	<p>18 Medi – Gwasanaethau Seibiant a Gwasanaethau Dydd Cynllun Gweithredu Dementia Strategaeth Tai Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol 2022/23</p> <p>-----</p> <p>Diweddariad ar Faethu – yn dilyn adroddiad 6.10.21</p> <p>Diweddariad ar y Rhaglen Trwy Oedran a Lles i gynnwys sefyllfa recriwtio/staff - coch ar y gofrestr risg</p> <p>Recriwtio/sefyllfa staffio – Pyrth – coch ar y gofrestr risg</p>		